

A NEVETÉS EGÉSZSÉG

Dél-göcseji anekdoták, történetek

Gyűjtötte: Molnár László

A nevetés egészség

A kisszigeti bűrűnyojtás

Vajdahegedűmnek álljon meg zengése
S minden sarkanttyúm pengése
Most esik a kisszigeti bűrűnyojtás meséje
Addig legyünk csendben, míg leszen végezve.
Híres falu a Göcsejben Kissziget.
Rajta ma minden ember jót nevet.
Bírója volt híres s a kupaktanács,
Nem tudni Róluk jót, csak mást.
Kisszigetnek falujában valamikor egykoron
Füles Ábel volt a bíró azt még igen jól tudom.
Felesége volt neki jó nagy nyelvű
Czifra, szerette ha szólt a hegedű.
Nagy karimáju zsíros kalap vot a fején
Ő volt a faluban a legderekkab legény,
Hej a csikos kabátjában hányta verte a fejét
Dómányát nem adta vóna hat ökörért.
Okos ember ökgiyelme nemis más,
Pergett nyelve mint a sipos furuglás
Hatvan éves esküdtek voltak mellette,
Koczi Ábel, Kofa Pál és Bus Tamás.
Aki Füles Ábel mellett mindent kitalált.
Gyűlést tartott a hármás kupaktanács,
Mert a Cserta vízén az átjáró bűrű rossz.
Mely sok gyalogosnak veszedelmet is okoz.
Meg kell venni a depóban egy fenyőfa sudarat
Faragnak majd abból új gyalog bűrű hidat.
Füles Ábel megvette a fenyőfa sudarat
De később észrevették, hogy rövid
A bíró rövidre vágatta egy kicsit
Desperált hát minden ember
Sírt-rit soká könnyezett
Ezen a megkurtított bűrű felett.
Gyűlést tartott a hármás kupaktanács
Hadd jöjjön el a kovács és a kalapács.
Kisszigetnek falujában kovács mester Pók Gyula
Fujtatónak és sok kalapácsnak az ura.
(folytatás a kötet végén)

A nevetés egészség

Dél-göcseji anekdoták, történetek

Gyűjtötte
Molnár László

Második, bővített kiadás

Nagykanizsa 1999

A borítón látható csutora a pákai születésű, Kanadában élő
Molnár Sándor szobrászművész alkotása. Előlapja a kissziget
bőrünyújtást, hátlapja Kása Józsefet ábrázolja.
A Göcseji Múzeum tulajdona.

Lektorálta dr. Németh József,
dr. Petánovics Katalin
A második kiadás lektora dr. Németh József
Rajzok Molnár László
Kottaírás Balogh József
A szöveget gondozta Farkas Tünde és Czupi Gyula

ISBN 963 85484 6 0

Kiadja a Czupi Kiadó
8801 Nagykanizsa, Felszabadulás u. 19.
Pf.: 484, Tel.: (93) 320 766

Készült a Kanizsai Nyomda Kft.-ben
Felelős vezető Brenner Árpád

A népmese, majd a műmese fontos szerepe volt, hogy tanítson és szórakoztasson.

Valójában az anekdota is mese. Abban válik el attól, hogy kigúnyolja az egyes emberi fogyatékoságokat; az okosságot, a ravaszságot rangra emeli és csattanóval végződik.

Ugy tűnik, a magyar anekdotakincs kimeríthetetlen. Bizonyíték erre, hogy a XVIII. századtól napjainkig számtalan anekdotát, adomát jegyeztek le és adtak közre különböző szerzők.

Ugyanakkor napjainkban is bőven gyűjthetők. Bizonyítva ezzel, hogy jelenleg is napról napra születnek újak. Bár H. Bele Balassa szerint – (Katolikus anekdoták Bp. 1990. IX.) – új anekdota nem létezik, minden anekdotának kerül idővel egy korábbi változata.

Felsorolni is nehéz lenne hányan foglalkoztak anekdoták gyűjtésével. Ma már könyvtárnyi az irodalma is. Egyes kutatók szerint ezres számmal jelölhető az anekdotakötetek száma.

E jeles szerzők mellett irodalmunk olyan nagyjai is anyagot mérítettek e forrásból, mint Jókai és Mikszáth.

Az alábbiakban közreadott anekdoták fenti kijelentésemet – mely szerint ma is gyűjthetők – igazolják. Sőt úgy látom, hogy gyűjtésük befejezhetetlen. A kötet e második, bővített kiadása, melyet most kezében tart a Kedves Olvasó erre a legjobb bizonyíték. Nem teljesen egy év alatt közel másfélszáz újabb anekdotát sikerült gyűjtenem. Ezek persze nem mind kerülhettek bele a kötetbe, de a kézirat lezárása óta újabbakkal is találkoztam.

Az általam gyűjtött anyag kis földrajzi területre korlátozódik, Pákára és szűk környékére. Hogy távolabbi helységek neve is szerepel benne, annak oka, hogy adatközlőm arról a vidékről származott, onnan hozta magával.

A közölt anekdotákat zömében 1992 és 1996 közt gyűjtöttem.

Először az egy évtizeddel ezelőtt megismert néhány Varga Gábor anekdota alapján az ő személyéhez kapcsolódókat kívántam összegyűjteni. (Varga Gábor valóságos személy volt. Döme földén élt. 1904-ben született földműves családban. Gyors észjárású, a kötöttségeket nehezen viselő ember volt, aki végül is engedve kalandvágyának, itt hagyta faluját. Viszonylag későn, 36 évesen nősült meg 1940-ben Kőszegen, majd fiatalon, 52 évesen 1956-ban halt meg Pécsen.)

Nem mindennapi ember lehetett, mert tetteit szájról szájra adva még 40–50 év távlatából is emlegették. A róla szóló történetek egy része minden bizonnyal nem hozzá kapcsolódó, vele megtörtént, vagy általa végrehajtott cselekmény, de az idők során az emlékezet neki tulajdonította.

Persze a róla szóló történeteket elsősorban idősebb emberek ismerték. A gyűjtőmunka során sokan akadtak, akik nem hallottak róla, de jó göcseji szokás szerint nem akarták a vendéget üres kézzel elengedni, ezért meséltek más, általuk érdekesnek tartott történetet. Az itt leírt történetek nagyobb része azonban kötetlen beszélgetések alkalmával jutott tudomásomra.

Így gyarapodott az anyag, majd túlnőtt azon a kereten, amit eredetileg terveztem és önálló kötetté lett.

Az anekdotáknak egy sajátos formája, a csúfolók, vagy falucsúfolók is megtalálhatók anyagomban. Ezek lejegyzésekor igyekeztem a történelmi körülményeket is felderíteni, nem csupán a csúfolót lejegyezni.

Ezekből a falucsúfolókból már *Gönczi Ferenc* is lejegyzett néhányat a századelőn megjelent *Göcsej s kapcsolatosan Hetés vidékének és népének összevontabb ismertetése* (Kaposvár, 1914.) című munkájában.

Persze azóta is történt egy s más:

Az iklódiak megcsaptatták a koporsót, a kányaváriak az ajtót nyomták, a hernyékiek keresztben vitték az erdőben a létrát, a maróciak szállást adtak a trafónak (transzformátor).

E téren kiemelkedő helyen áll Kissziget. Itt nyújtották meg a bőrüt, vittek szénát a mozdonynak, zsírozták meg szalonnával a földet, húzták fel a haranglábra a falu bikáját, hogy legelje le az ott nőtt egyetlen szál fűvet, amelynek sorsán nem tudtak megegyezni a község gazdái. Persze, aki végigolvassa e kötetet, a végére jutva meglátja, hogy nem csak ezek a faluk, de a környék valamennyi települése híres, avagy hírhedt valamely cselekedet okán.

Legújabban *Horváth Károly* gyűjtésében jelentek meg csúfolók a Lenti Honismereti Füzetek 3. kötetében, *Csúfolók a Kerka mentén* címmel.

Most Kása József egykori pákai mesemondó még fellelhető falucsúfolói is bekerültek e kötetbe. Bizonyítva, hogy vidékünket anekdotázó, a tréfát, csipkelődő vidámságot szerető emberek lakták és ezért is nagyon gazdag az anekdotakincse.

Sajnos egyre nehezebb anekdotát gyűjteni. Kevesebb a hely és az alkalom, ahol rokonok, ismerősök összejönnek. A hegyen sem verődik már össze úgy társaság, mint régebben, mert az emberek nem érnek rá. És főleg a fiatalok nem érnek rá meghallgatni az öregeket, akik így csak egymás közt emlegetik történeteiket, melyek aztán így feledésbe merülnek.

Nincsenek tehát összejövetelek, ahol szóba kerülhetnének, mert bizony anekdotázni csak társaságban lehet, ahol a mesélő is örömet leli és a hallgató is. Igazán persze anekdotázni baráti társaságban lehet.

Egyre kevesebb a disznótor és a tollfosztó, amely kitűnő alkalom lehetne a gyűjtésre.

Az általam lejegyzett anyag két csoportra osztható. Egyikbe tartoznak a falvakban szórványként előfordult történetek, másik csoportba az egy személyhez – Varga Gáborhoz köthetők. Ez utóbbiak közelítik meg a klasszikus anekdoták ismérveit, hisz csattanójuk adja a történet savát-borsát.

Szinte valamennyit utólag, emlékezetből írtam le. Ezért nem fonetikus a lejegyzés.

Nem közlöm azokat az anekdotákat, amelyek már nyomtatásban megjelentek. Valamint azokat sem, amelyekről gyanítható, hogy ezek ismeretében keletkeztek. Vannak persze olyanok, amelyek máshol, más község megjelölésével már akár meg is jelentek vagy ismertek, de közlöm, ha adatközlőm konkrét időponthoz vagy személyhez kötötte történetét.

Mivel e munka soha nem fejezhető be, ezért – bár a kéziratot elkészítettem – a gyűjtést nem hagytam abba. Végül ismételten köszönetet mondok mindazoknak, akiknek támogatása nélkül e kötet nem jöhetett volna létre.

Molnár László

Varga Gábor fuvaros volt, de a fuvarozásból befolyt pénzből a családnak is kevés jutott, nemhogy a szerencsétlen lónak. Gábor lova bizony minden kocsmá előtt már magától megállt, mert annyira ismerte gazdája szokását.

Olyan is volt a szerencsétlen pára, hogy jobb érzésű ember még az üres kocsi elé se fogta volna be. Varga Gábor meg ezzel fuvarozta a fát az erdőről az Esterházyak csömödéri fűrészüzemébe. Egyszer aztán szegény pára megunta az éhezést, éppen a fűrészüzembe érve összeesett és kimúlt.

Gábor, túlesve a ló elvesztése okozta fájdalom első hetein, büszkén dicsekedett fűnek-fának, hogy bizony az ő lova volt a leggyorsabb a környéken:

– Mert tudod komám, olyan gyorsan húzott ez a drága ló, hogy már a hidaknál (a Válicka és a Cserta patakok hídja, kb. 800-1000 méterre a fűrészüzemtől) megdőglött, de még olyan lendületben volt, hogy beszaladt a megrakott kocsival az üzembe.

2. Nem úgy megy, mint tavalý

A pákai körjegyzőség adóisztviselője – akkor végrehajtónak hívták a faluban – gyakori vendég volt Varga Gáboréknál.

Egyszer ismét tetemesebb adóhátraléka volt Gábornak, amit vagy nem akart, de inkább nem tudott megfizetni többszöri felszólításra sem.

Ezért kereste fel ismét a végrehajtó:

– Gábor, fizess!

– De nem tudok, Mókusz úr!

– Gábor, vagy fizetsz, vagy elviszem a lovadat!

– Nem úgy megy az, Mókusz úr, mint tavalý! – mondta Gábor.

– Mi az, hogy nem úgy megy? – mérgelődött a végrehajtó erre a hangra.

– Mondom, hogy nem úgy megy, mint tavalý! – emelte meg a hangját Gábor is.

A végrehajtó szó nélkül kiment a házból, egyenesen az istállóhoz. Megállt a kétrészes ajtónál, amelynek felső fele nyitva volt, és azon benézve látta, hogy a ló a gerendához fel van kötve. Olyan gyenge volt, hogy már állni sem bírt.

– Na ugye, megmondtam, hogy nem úgy megy, mint tavaly – sóhajtott a közben odaérkező Gábor.

– Hát ez bizony nem! – válaszolta a másik, és nagy mérgesen otthagya.

3. Én azt megnézem

Volt már szó a Varga Gábor lováról, a Kedvesről, amely nem tudott menni, mert olyan gyenge volt. Egy másik változat szerint, amikor az adós kiment hozzá, hogy tartozása fejében elhajtassa a lovát, Gábor eléje állt.

– Hát én megnézem magamnak azt az embert, aki ezt elhajtja.

– Hát ha meg akarja nézni, akkor hamarosan megláthatja!

– Na, én arra kíváncsi vagyok!

Persze, hogy nem hajtották el, mint tudjuk, olyan gyenge volt, hogy állni sem tudott, ezért az istálló gerendájához kellett kötni.

4. Elveszem a lovát

Szegény ember volt a Varga Gábor, hát amit a megélhetéshez lehetett, igyekezett valami módon megszerezni.

Egyszer, amikor elfogyott a tüzelő, egy rönköt próbált hazavontatni lovával az erdőből. Hazafelé összetalálkozott a Babos erdőssel.

– Tudja-e Gábor, hogy ez bűn, ezt nem szabad.

– Tudom erdős úr! De nem is akartam én ezt elvinni, csak ki akartam próbálni, hogy mit bír a Kedves, aztán visszahúztam volna.

– És mit szólna hozzá, ha ezért elvenném a lovát.

– Mit, a Kedvest?

– Azt, a Kedvest!

– Hát tudja, Babos úr, akkor lenne egy erdős vőm!

5. Nekem olyan lovam van

Varga Gábor egyszer így dicsekedett a kocsmában:

– Nekem olyan lovam van, ha enni, meg menni tudna, kimenne még a világba is.

6. Egyél komám!

Egyszer nagyobb munkába fogott a Varga Gábor, amihez segítséget kellett hívnia, mert egyedül nem boldogult volna. Elhívta hát a komáját.

A segítséget azonban etetni is kellett, ezért előző éjjel meglátogatta a komáját – persze annak tudta nélkül – és elemelt egy sonkát.

Másnap a munka végeztével leültek enni. Gábor biztatta a komáját:
– Egyél komám!

A koma evett, de hát nagy dolog volt a sonka, a szegény ember beosztással élt. Gábor csak biztatta:

– Egyél komám, egyél bátran!

A koma csak kérette magát. Gábor újból biztatta:

– Egyél komám, mintha a magadét ennéd!

7. A háj

Disznót vágott a Varga Gábor komája. A hájat – hogy kihűljön – kitették az udvarra. Gábor, aki ott segédkezett, egy óvatlan pillanatban a hájjal hazalépett. Délután keresik a hájat, nincs sehol. Gábor vizsgálja a komáját:

– Kisül (kisül = 1. kiderül, 2. kisütik a zsíráját) az majd komám!

8. Kilóg a nyúlláb

Szegény ember volt a Varga Gábor. Hogy néha hús is jusson az asztalra, az orvvadászat nemes mesterségét is űzte.

Egyszer egy drótban fogott nyulat vitt a kabátja alatt. Mivel a nyúl már merev volt, nem lehetett összehajtani, ezért a lába kilógott a kabát alól.

Ahogy hazafelé igyekezett, találkozott a csendőrkáróval. Megállították:

– Gábor, kint van a nyúlláb!

– Hát azt tudják-e, miért van kinn?

– Na, mondd meg Gábor!

– Mert nem vettem neki csizmát! – válaszolta.

9. Lépjen bele maga!

Varga Gábornak rettentő nagy lába volt. Negyvenhatos vagy talán ötvenes is. Ezért, ha véletlenül nyom maradt, akkor csak mentek érte.

Egyszer egy háj eltűnése után ott maradt a lábnyoma a sárban. A csendőrök, hogy biztosak lehessenek a dolgukban, és bizonyítékuk is legyen, elmentek érte. Odakisérték.

– Lépjen bele, Gábor!

Látta Gábor, hogy itt nincs mit tagadni:

– Lépjen bele maga! Én már beleléptem egyszer.

10. Bakancsméret

Egyszer bejelentés érkezett a pákai csendőrörsre, hogy éjszaka az egyik portáról több tyúkot is elloptak. A tettes nyoma jól látszott a sárban. A csendőrök méretet vettek a lábnyomról, és azonmód el is mentek Varga Gáborékhoz, mint az első számú gyanúsítottához.

Leültették, és agyonfoltozott hitvány bakancsát megmérték, majd úgy általában jótanáccsal, meg intelmekkel látták el – mivel a bakancs mérete nem egyezett a fellelt nyommal.

Néhány hét múlva Gábor találkozott a csendőrrájjal az utcán. Mivel éppen nem folyt ellene vizsgálat – tehát hivatalból ártatlan volt –, merészen eléjük állt. Illedelmesen köszönt, aztán megkérdezte:

– Tiszthelyettes úr! Mondja már meg nekem, mikor készül el az új bakancsom?!

– Milyen bakancs, te Gábor?

– Hát amelyikről a múltkor méretet vett. Mert gondutam, látták, milyen hitvány, aztán csináltatnak helyette másikat.

11. A csülök meg a bánat

Varga Gábor egyszer a faluban valakinek a padlásáról elvitte a sonkákat meg a szalonnákat. Persze a csendőrök hamar a nyomára akadtak a tettesnek.

A kihallgatáson az egyikük megkérdezte tőle:

– Gábor, hát szegény gazdának mi maradt?

– Hát a csülök, ... meg a bánat!

12. Majd én elintézem

Varga Gábor egyszer a hegyre menet találkozott a komájával:

- Gyere, komám, a hegyre!
- Nem lehet, Gábor. Az erdőre kell mennem, meg a kukoricát is meg kellene forgatni a padláson, mert nedves.
- Azzal ne legyen gondod, majd én küldök embereket, azok majd megforgatják.

A koma, ismerve a Gábort, csak legyintett és ment a dolgára.

Néhány nap múlva beállítottak a komához a csendőrök és alaposan föltúrták a padlást, a kukoricát is átlapátolták, mondván, hogy elrejtett puskát keresnek.

Legközelebb, mikor találkoztak Gábor megkérdezte:

- Na, komám, rendesen megforgatták a kukoricát az embereim?

13. Tűz van!

Varga Gábor egyszer egy vasárnap délelőtt elment Marócba. Úgy 10 óra tájban félreverte a harangot, ahogy tűz esetén szokták. Aztán csak állt a harangláb mellett. Összefutott a nép, és kérdőre vonták:

- Te, Gábor, miért verted félre a harangot, amikor nincs is tűz?
- Mert látni akartam, milyen szép lányok laknak Marócban!

14. Hé, emberek!

Varga Gábor egyszer egy bikát vitt eladni Letenyére. Olyan gyenge volt és olyan sovány, hogy kiálltak a csontjai, ezért a mészárosok nem vették meg tőle.

Hazafelé, hogy rövidebb legyen az út, a maróci hegynek jött haza és éktelenül kiabált:

- Hé emberek, segítség, megesz a bika!

Néhányan, akik kint dolgoztak és hallották a kiabálást, siettek a hang irányába. Amikor odaértek, látták, hogy a bika a földön fekszik, olyan gyenge volt, hogy föl sem tudott állni.

A Gábor ott állt előtte és fogta a vezeték láncot.

– Gábor, hát ez a bika menni se tud, hogyan bántana? Akkor meg miért kiabáltál?

– Hát, nagyon szomjas vagyok, gondoltam, majd csak előjön valaki a kiabálásra és megkínál.

Akkor még más világ volt. A fináncok járták a hegyet. Nézték, keresték, hogy hol főznek pálinkát. Nézték, kinek mennyi bora van, mert azután kellett a borforgalmi (borforgalmi adó) fizetni, vagy ha nem tudott adót fizetni a gazda, lefoglalták annak értékében a bort.

Dugták is az emberek, amit lehetett: erdei árkokba, vízmosásokba, pince földjébe ástott, gondosan visszatemetett, lefedett vermekbe, szalmakazlak alá.

Varga Gábor is segített eldugni a szomszédok borát, de amikor az ő borára került a sor, csak legyintett.

– Nem kell azt bántani, jó helyen van az ott, ahun van.

– De Gábor, megbüntetnek a fináncok.

– Engem ugyan nem, mert én nem fizetek.

Az emberek legyintettek:

– Máme, megint bolond ez! – és otthagyták.

Gábor fogott két korsót, és egy hordót telehordott vízzel a közeli tókáról.

Egy öreg tökhébert (lopót) meg teleszívott borral, az alját ügyesen bestuplizta, és a hordók tetején a falnak támasztotta.

Néhány nap múlva jöttek a fináncok. Minden gazdát fölrendeltek a pincéjéhez.

Volt emberséges is köztük, mert elfogadta a gazda által bejelentett mennyiséget, vagy minimális mennyiséget vett fel pluszként, amit még meg lehetett fizetni. Ezek elbeszélgettek az emberekkel, elfogadtak egy-egy pohár bort, vagy néhány falat ételmet is, illendőségből.

Voltak viszont komiszok is, akik szimatoltak, kutattak, mindent feltúrtak: a földpince földjét, a padláson a szénát, és akkor is többet vettek fel, ha ténylegesen kevesebb volt a talált a bejelentettnél.

Gáborékhoz is két ilyen állított be. Körbejártak mindent, megkopogtatták a hordókat és megállapították, hogy bizony több, mégpedig annyival, mint a vízzel telt hordó – amiről ők azt hitték, hogy bor van benne. Gábor rimánkodott, könyörgött, hogy ne azt a hordót vigyék el, mert abban van a legjobb bora.

Minél inkább rimánkodott, annál jobban kerülgették a fináncok a hordót. Nem tágitottak, hogy ők pedig azt fogják elvinni.

Mikor látta a Gábor, hogy minden hiába, még egyet kért utoljára: hadd igyon még egyszer abból a borból. A fináncok beleegyeztek.

Nagy óvatosan beleeresztette a hébert a hordóba és szívta erősen. Egészen nekivörösödött az erőlködéstől.

Miközben kihúzta a hordóból, ujjával óvatosan kipiszkálta a dugót és három poharat megtöltött.

Megitták a fináncok is, ízlett is nekik. Ittak még egy pohárral, aztán lezárták a hordót, le is pecsételték, és másnap Gábor befuvarozta a begyűjtőhelyre.

Mielőtt lefejtették volna, ellenőrizték a pecséteket, sértetlen volt. Kiütik a csapszeget: hát tókavíz folyik belőle.

A fináncok mindjárt nekiestek Gábornak (ott volt köztük az a kettő is, aki előző nap nála járt):

– Te akasztófára való, hova tetted a bort?

Gábor ártatlan, csodálkozó arccal állt a hadonászó, üvöltöző fináncok között. Aztán, ahogy hagyták szóhoz jutni, megkérdezte a nála jártakat:

– Tegnap ebből a hordóból vettem a bort?

– Ebből.

– Ittak belőle?

– Ittunk.

– Maguk pecsételték le?

– Mi.

– Érintetlen vót a pecsét, amikor idegyüttem?

– Érintetlen.

– Akkor meg mit akarnak tőlem. Adják vissza a hordómat, aztá' itt se vagyok. Isten áldja magukat!

Azzal Gábor megfordította a lovakat és otthagya a tajtékozó gyülekezetet.

Hogy mi lett a két finánc sorsa, arról nem szól a fáma. Sok híres és agyafűrt „bormentésről” mesélnek ma már a környéken, de mindegyiket fölülmulta Varga Gáboré.

16. A vízzé vált bor

Az esetnek egy másik változatát mondta el egy másik mesélő:

A fináncokat és a kocsist – Egerszegről jött ki egy kocsi, hogy a végrehajtás során elvett bort elszállítsa – megkínálta a lopóban lévő borral, aztán amikor abból kifogyott, a kocsisnak megtöltött egy üveget a hordóban lévő vízzel, de a lelkére kötötte:

– Komám, ebből csak akkor igyon, ha kiért a faluból! Ez olyan bor, hogy tudom, míg él, meg fogja emlegetni.

Aztán a fináncok lepecsételték a hordót és elszállították. Amikor a szeszfőzden kezdtek leönteni, látták, hogy az bizony víz és nem bor.

Másnap már keresték is Gábort:

– Gábor, nem bor, hanem tiszta víz volt a hordóban!

– Na, na, tiszt helyettes úr! Nem tiszta víz, hanem tókavíz! De maguk ittak is belőle, le is pecsételték, hogy útközben mi történt vele, azt én nem tudhatom. Na, Isten áldja kendteket!

17. Az enyém még ezután következik

Egyszer a Gábornak adótartozás fejében lefoglalták a borát. Kijöttek a végrehajtók, fölmentek a hegyre. Ment a kocsi is, mentek a csendőrök is.

A Gábor, mivel ki volt értesítve, már előtte való nap fölment és tókavízzel megtöltött egy hordót. A végrehajtás napján is korábban fölment és eligazított mindent. A lopót – ilyen tökhéber volt – azt televette borral, parafa dugóval bedugta, fölakasztotta szépen a fogasra. Poharakat mosott, ott mindent eligazított. Várta, hogy jönnek a csendőrök, viszik a bort. Oda is értek. Kérdezték mindjárt a Gábortól, hogy melyik lesz az a hordó. Mutatja, de előtte még azt mondta nekik:

– Uraim, mielőtt lepecsételnék veszek belőle, kóstolják meg, mert én utána semmiféle reklamációt nem fogadok el.

– Helyes! – mondják a Gábornak.

Leakasztotta a hébert, beledugta a hordóba, mikor húzta kifelé kipiszkálta a dugót. A poharak elő voltak készítve, engedett nekik, jó piros bor volt a héberben. Megkóstolták a csendőrök.

– Jól van, Gábor, üsd be a pinkát!

Beütötte a pinkát a Gábor, fölül is, alul is lepecsételték viaszpecséttel. Föltették a kocsira. Elindultak vele. A Gábor is jött utánuk, aztán csak úgy tréfálkozva mondogatta:

– A léghajó elmegy, ha jó,...a cigaretta elég, ha jó,... a bor meg aligha jó!

Ezt úgy többször is elmondta, míg a csendőrök egyike meg nem unta és megállt:

– Gábor, ne viccelődjön! Mi magával végeztünk, menjen szépen az útjára, meg mi is elmegyünk az utunkon.

Aztán persze a Gábor elment egy másik hegyhátnak, a csendőrök a szekérrel meg hazafelé a főzdeire. Három nap múlva került sor a Gábor borának kifőzésére. Fölütötték a hordót, kivették az ablakot, folyt belőle a víz.

Mindjárt mentek a bíróhoz, a csendőrökért, azok meg a Gáborhoz.

– Jöjjön azonnal, mert a hordóban tiszta víz volt.

Azt mondja a Gábor:

– Akkor az enyém még ezután következik, mert az enyémben tókvíz volt.

18. Köszönöm

Egyszer a Varga Gábort valamilyen lopás kapcsán bevitték Pákára a csendőrsre.

Tél lévén a kályhában égett a tűz. A Gábort odaültették a kályha mellé, úgy kérdezték.

Közben az egyik csendőr fogasra akasztott köpenye leesett a földre. Lusta volt fölállni, ezért rászólt a Gáborra:

– Gábor, kérem, vegye fel a köpenyemet!

– Köszönöm, nem fázom tiszthelyettes úr!

19. Hogy mersz...?

Varga Gábor egyszer aratás táján egyik cimborájával „beszerző körúton” járt.

Hogy az esetleges követőket tévútra vezessék egy erő búzatábla közepén vertek tanyát.

A zsákmánnyal megrakodva letelepedtek és a Gábor hamarosan el is aludt. Társa nem tudott elaludni, ezért egyedül indult újabb portyára. Már hajnalodott, amikor visszatért.

Gábor felébredt a mozgolódásra és félálomban ráförmedt a társára:

– Hogy mersz a hajlékomba kopogtatás nélkül belépni?

20. Más, más

Varga Gábor egyszer – nem először és nem utoljára – a vacsorára valót orvvadászattal igyekezett megszerezni.

A drótok ellenőrzése során mindig cserélte a ruháját, hogy a vadőr vagy az erdész, netán a csendőrök nehezebben azonosíthassák.

Egyszer ellenőrző körútja alkalmával – egy frissen hurokba került nyúl keservesen sírt:

– Máj..., máj..., máj..! – hangzott a sírás, amit Gábor úgy hallott, mintha a nyúl azt mondta volna: más, más.

– Dehogyis más – nyugtatta a nyulat –, én vagyok az, csak másik a kabát!

21. A szaft ingyen van

Mint tudjuk, Gábor fuvarozásból igyekezett eltartani a családját. Egyik nap is fuvarban volt. Dél felé járt az idő, meg is éhezett, hát bement a kocsmába, kérdi a kocsmárost:

– Mit lehet enni?

Mondják neki:

– Van pörkölt, nokedli (galuska) meg krumpli.

– Mibe kerül?

– A pörkölt ennyi, a nokedli annyi, a krumpli meg amannyi. A szaftot meg ingyen adjuk rá.

– No, kocsmáros uram, akkor nekem csak szaftot hozzon, van kenyérem, majd azzal kitörölgetem.

22. Megfeledkezett magáról

Bement Gábor Pákán a Herschl-kocsmába. Ételt, italt rendelt. Evett, ivott. Amikor végzett, igazított egyet a nadrágján és elindult kifelé. Az öreg Herschl utána szólt:

– Gábor, azt hiszem megfeledkezett magáról!

– Én? – csodálkozott Gábor – dehogy feledkeztem. Ettem is, ittam is. Jól is laktam.

– De nem fizetett, Gábor!

– Az más. Akkor nem magamról, hanem magáról feledkeztem meg, Herschl úr!

23. Jó éjszakát, Koronczi úr!

Ilyen felvásárló, kereskedő ember féle volt a Koronczi.

Krumpliszedés utáni időben valami üzleti ügye volt a Gáborral. Este iszogattak és jócskán a pohár fenekére néztek. Gábornak ekkor olyan félig kész formán volt a háza. A szoba alatt volt pince is, de még nem volt lefedve. Elálmosodtak. Azt mondja a Koronczinak:

– Adok én magának szállást, Koronczy úr!

Azzal bevezette a szobába.

Ahogy belépett a vendég az ajtón, lezuhant a krumpliszásókra.

– Jó éjszakát, Koronczy úr! – mondta Gábor, és betette az ajtót.

24. Ki vágta be az ablakot?

Eltűnt egy sonka az egyik ház füstös konyhájának kéményéből. A tettes az ablakszemet betörve nyitotta ki az ablakot, úgy mászott be. Jelentették a sonka eltűnését a csendőrörsön.

A csendőrök útja persze mindjárt Gáborékhoz vezetett. Faggatták is, de csak egyre tagadta, hogy ő lett volna.

Az egyik csendőrnek fogytán volt a türelme, hát ráförmedt:

– Akkor azt mondja meg Gábor, ki vágta be az ablakot?!

Gábor lehalkította a hangját, körülnézett, nem hallgatózik-e valaki, aztán azt mondta:

– Megmondom én, tiszteljes úr, csak aztán nem tőlem tudják! A Boczkó asztalos volt.

Dömeföldi zsuppos ház, ma tájház

Nem volt mit tenni, elmentek a csendőrök Boczkóékhoz.

Itt persze óvatosan kellett eljárni, mert a Boczkó asztalos mégis iparos volt, meg tiszteletben állt a faluban.

Kerülgették a kérdést a csendőrök, meg szabadkoztak, hogy ők nem is nagyon hiszik, de hát mégis eltűnt a sonka, meg úgy hallották, hogy a Boczkó vágta be az ablakot.

– Igaz-e?

– Hát ez igaz, csendőr urak, de nem úgy, ahogy maguk gondolják. Mert én vágtam be valóban az ablakot, de az üveget a rámába.

25. KRESZ

Varga Gábor trágát hordott (szállított) a teheneivel. Abban az időben nem volt szabad felülni a tehenek után a szekérre lakott területen belül, hanem előttük kellett menni. Gábor viszont nagyon unta a gyaloglást és felült a szekérre. Balszerencséjére találkozott a kerékpáros csendőrpárossal. Megállították:

– Gábor, nem tudja, hogy a faluban nem szabad felülni a szekérre?

– Hogyne tudnám, dehogynem tudom, de tudják én már a falun kívül felültem.

26. Miért volt...!?

Döme földén az egyik háznál disznóölés után a szabadkéményben füstölték a sonkákat.

Varga Gábor észrevette és elemelte őket. A szomszédban, a pajtában a széna közé dugta.

Aztán szólt a gazdának, hogy:

– Lajos bácsi, ha ezt a pajtafiát kezdi etetni, feltétlenül szóljon!

Az öreg nem tudta miért. Hanem aztán megtalálta a sonkákat és mondta a Gábornak:

– Gábor, te vitted el a sonkákat!

– Hát, miért volt annyira befokhagymázva, hogy az utcára is kijött a szaga!?

27. Ugye meginnád?!

A pákai csendőrök, hogy mai szóhasználatlaltal éljünk, ismeretlen elkövető után nyomoztak. Elővették hát a Varga Gábort.

Bevitték az őrsre és megkínálták sós heringgel. A Gábor evett is derekasan.

Amikor jóllakott, felvetették vele a télikapátját – mert éppen tél volt – és odaültették a kályha mellé, amelyik szinte vörösen izzott.

Aztán kitettek egy kancsó bort az asztalra és poharazgattak.

Ömlött a víz Gáborunkról, a szája meg kiszáradt a szomjúságtól, de nem kínálták meg, csak kérdezték.

– Ugye, innál Gábor?! – ugye meginnád?!

28. Csöpp bor

A Varga Gábor egyszer bement a Herschl-kocsmába.

Megkérdezte a kocsmárost:

- Herschl úr, mennyiért ad egy csöpp bort?
- Egy csöppért nem kérek semmit, Gábor.
- Akkor, legyen szíves, csöpögtesse tele a poharamat!

29. Hitel van?

Egy másik alkalommal megint csak bement a Varga Gábor a kocsmba. Persze pénze nem volt. Kért egy fröccsöt. Amikor megkapta, fogta a poharat aztán megkérdezte:

- Herschl úr, hitel van?
- Nincs, Gábor.
- Akkor majd én csinállok! Azzal megitta a fröccsöt.

30. Még mindig nem ég!

Egyszer az apám jött haza a hegyről. A Hottó-hegy közepe táján találkozott a Varga Gáborral. Annak meg ott volt pincéje. Látja ám, hogy a Gábor nézeget a falu felé, meg csak mondogatja:

– Még mindig nem ég!

Aztán az apám csak ballagott hazafelé. Egyszer csak elkerülte a Gábor:

– Tűz van a faluban! – mondta neki, azzal sietett tovább.

Mire apám hazaért már lángokban állt a Gáborék háza.

Öreg, zsupptetős, boronaépület volt. Jól égett.

Aki csak otthon volt a faluban, az mind igyekezett oltani, menteni, amit még lehetett. Egyikük a pajta alól próbálta kihúzni a szekeret, amikor a Gábor rászólt:

– Hagyja azt a szekeret ott, ahol van!

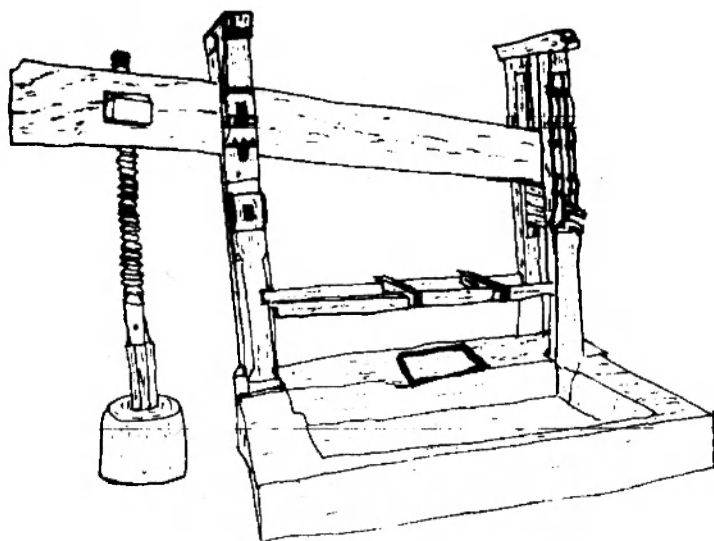
Végül eloltották a tüzet, aztán a biztosító emberei kijöttek felmérni a kárt. Annyi mindennek – bútornak, gazdasági eszköznek – találták meg a maradványait, hogy annyi pénzt kapott, amiből téglaházat tudott építeni.

Évekkel később derült csak ki, hogy ő maga gyújtotta föl. Izzó taplót dugott a zsuppba, aztán elment a hegyre. Előtte napokban meg az összes használhatatlan eszközt, szerszámot, hordót, meg a hordók abroncsát behordta a pajtába meg a kamrába.

A pajtában álló szekérnek talán kereke se volt, annyira hitvány lehetett.

A biztosító meg a maradványok alapján fizetett neki.

Hát ilyen rafinált ember volt a Gábor.

Főfás prés

A Varga Gábornak volt egy tarisznya kulcsa. Azzal járta a hegyet. Majd mindegyik pincébe be tudott menni a Hottó-hegyen.

Aztán kifigyelte, mikor nincsenek ott, akkor el-eltett egy-egy korsó bort. Volt ugyan szőleje, de dolgozni, azt nem nagyon szeretett vele. Az volt a trükkje, hogy mindig hátrafelé ment be a pincébe. Ha maradt is utána nyom, akkor is úgy nézett ki, mintha kifelé ment volna.

Előfordult, hogy jöttek haza az erdőről a férfiak, ő meg ott főzte a gulyást a pince előtt. Az asztalon meg ott állt mellette a korsó bor, amit előzőleg lopott az egyik pincéből. Odahívta őket.

– Gyertek! Kész a gulyás, kóstoljátok meg!

Aztán töltött nekik a borból, és azt mondta a mellette ülőnek:

– Igyál komám! Mintha a tiédet innád.

Az eset kapcsán azóta is gyakran kínálják egymást tréfásan a hegyen:

– (Úgy) Igyál, mintha a magadét innád!

Majd még hozzáteszik:

– Csak ne olyan sokat!

32. Téesz-vezetőségi ülés

Újságíró érkezik az egyik termelőszövetkezetbe a hatvanas években. Az elnökkel akar interjút készíteni, de nem lehet bemenni hozzá, mert éppen vezetőségi ülés van.

– Még jobb – gondolja – legalább lesz téma bőven.

Vár is türelmesen, amikor dél körül véget ér a gyűlés, rögtön megállít egy kifelé igyekvő nagybajuszú, idősebb embert:

– Mondja bátyám, miről tárgyaltak a vezetőségi ülésen?

– Hát sok fontos kérdésben döntöttünk – mondja nagy komótosan az.

– Mondana egyet?

Az öreg megvakarja a fejét, gondterhelten körbepislant, mint aki segítséget vár, aztán kivágja:

– Hát éppen nem jut eszembe egy se!

Szintén a téeszek megalakításának idejéből származik a következő történet.

A munka szervezése az első időszakban hasonlított a háború előtti nagybirtokok munkaszervezéséhez. A brigádvezetők minden este végigjárták a falut, és a másnapi munkára hívták az embereket.

Aki jóban volt velük, az kapott munkát, vagy jó munkát, aki nem, az nem. És az nem kapott munkaegységet sem.

Németh István – a faluban Sifter Pista bácsi, vagy Bóbics Csicsa bácsi néven ismerték – szintén brigádvezető volt.

Ő is járta a falut. Egy este az egyik házhoz is betért megbeszélni a másnapi teendőket.

Ahogy végeztek, nem kísérték ki, gondolták, maga is kitalál.

A kijárat mellett volt a kút. Befedve, ahogy pedig az egy tisztességes kúthoz illene, nem volt. Kávája egy szinten volt a legfelső lépcsőfokkal. A magas vízállás miatt sem kútgém, sem kötél (csigáskút) nem kellett hozzá. Egy kampós végű rúd végére akasztották a vödört, azzal húzták fel a vizet.

A brigádvezető, ahogy kilépett az ajtón, rögtön balra fordult és lelépett a lépcsőről.

Bent a másnapi munkáról folyt a szó, és készülődtek a vacsorához, amikor halk kiáltást hallottak. Figyeltek, majd kimentek.

A hangok felerősödtek.

Akkor még nem volt villany, így a sötétben nem sokat láttak, nehezen tájékozódtak:

– Ki az?! Ki kiabál?

– Németh István brigádvezető!

– Hol van, Pista bátyám?!

– Valószínű a kútban!

34. Mi újság

Fiatalkorom agrármérnök került a csömödéri téeszbe. Ismerkedett a környezettel, az emberekkel. Próbált közelebb kerülni hozzájuk, hát mindegyiknek feltette a közhelyszerű kérdést:

– Na, mi újság?

Egyik alkalommal eligazítást tartott a traktorosoknak. Azok el is indultak. Egyikük találkozott a főmérnökkel, aki megkérdezte tőle hova megy. Mire az megmondta.

– Ki mondta ezt magának? – érdeklődött a főmérnök.

A traktorosnak hirtelen nem jutott eszébe főnöke neve, kinyában kinyögte:

– Hát, a Miújság Pista!

35. Hogyishívjákat

A csömödéri téeszben a hetvenes években volt egy agronómus, aki, ha nem jutott eszébe hirtelen valami, akkor „hogyishívjákozott”.

Egyszer kirendelt két traktorost vetni. Ki is álltak a kijelölt tábla végéhez, egymás mellé, és várták a vetőmagot. Előbb azonban az agronómus érkezett. Kérdezik tőle:

– Mit vetünk, mérnök úr?!

– Hogyishívjákat, mindjárt hozzák. Azzal beült az autójába és elment.

A két traktoros beült a gépbe és üres vetőgéppel elkezdtek jární a táblát.

Tán fél óra múlva jött az elnök. Megállította őket. Belenézett a vetőgépbe, látta, hogy üres, hát megkérdezte:

– Mit vetnek, emberek?

– Hogyishívjákat!

36. Ide üss!

A hatvanas években még a termelészövetkezetekben is folyt iparitanuló-képzés. A pákai téeszben is voltak ipari tanulók, köztük egy kovács is.

A mestere egyszer a ráverést oktatta neki. A mesternél volt a kiskalapács, az inasnál a nagy.

– Ide üss! – mutatta a mester a kalapáccsal.

Az inas ütött, de nem oda, ahova a mester mutatta.

– Ide üss! – mutatta ismét a mester a kalapáccsal.

Az inas odaütött, de nem pontosan oda, ahova a mester kívánta. Az letette a kalapácsot és az ujjával mutatta a helyet:

– Ide üss!

Az inas odaütött.

37. Mi csak igen!

Pákán a téesszervezés idején beszélgetett egy kosárkötő és a köszörűs cigány.

– Hát mi, iparosok csak valahogy megélünk, de mi lesz szegény paraszttal?!

38. Akkor neked is jól megy

A hatvanas években valami nagy ünnep előtt – talán éppen búcsú volt – több takarmányt kellett behordanunk a majorba, ezért több szekérrel is hordtuk a takarmányt. Már délután volt, de még nem ebédeltünk. A Gyuricza Sanyi volt a másik szekérrel – valamelyik kocsis helyett, mert ő traktoros volt – megálltunk a szövetkezeti boltnál. Vettünk fél-fél kiló 28-as kolbászt, meg fél-fél kiló kenyeret. Szemben volt a kocsmá, oda mentünk be ebédelni.

A bolt fölött volt a tanács. Egyszer csak bejött a tanácselnök, a Jóska. Bár nem ivott, gyakran benézett beszélgetni az emberekkel.

Előttünk a kenyér, kolbász meg két korsó sör. Az elnök meg csipkelődve odaszólt:

– Na, nektek igazán jól megy!

Mi meg már fáradtak is voltunk, meg kutya meleg volt, hát kissé ingerülten szoltam vissza:

– Gyere el te is téesskocsisnak, akkor majd neked is jól megy!

39. A szemetet szedd ki!

Még a termelőszövetkezeti időkben történt a gutorföldi téessben, valamikor aratás táján. Minden szerelő izzadva dolgozott, hogy egy meghibásodott gép mielőbb el tudjon indulni. A magtáros, meg egy mellé beosztott segítő – akik az illetmény szeméért érkezőket várták – csendesen üldögéltek az árnyékban.

A szerelők egyre dühösebben nézegették őket, aztán egyiküknek támadt egy ötlete. Odament a magtároshoz:

– Az elnök üzeni, hogy mérjétek ki egy kilogramm repcét és számoljátok meg hány szem van benne!

Azok ketten dühösen nekiálltak. Egy idő után a szerelők oda-lopódtak a mérlegházhoz, ahol a válogatás folyt. A magtáros épp akkor förmedt rá segítőjére:

– Legalább a szemetet szedd ki, ha már számoljuk!

40. Buszváró

Amikor az új buszmegállót jelző táblákat felállították, a régít elvitték, de néhány esetben ott maradt a buszvárók oldalához támasztva. Ez utóbbi történt Döme földén is, ahol a buszváró a hegyre vezető út és a főút elágazásában áll.

Egy alkonyi hegyi kiruccanásuk alkalmával néhány suhanc vállára vette az oszlopot és elvitte a hegyre, hogy a nagy tréfamester hírében álló falubelijük pincéjénél felállítsa, akinek a pincéje kissé hasonlított is a buszváróra, hisz mindkettőt ő tervezte.

Annak rendje-módja szerint fel is állították – szerencséjükre senki sem látta meg őket – és várták a hatást.

Persze néhány nap múlva már az egész falu erről beszélt, de a pince tulajdonosának arcizma sem rándult, ha bosszantotta is a dolog.

A tábla mindenesetre maradt.

Egy alkalommal hazafelé tartó kis csoport verődött össze.

Ahogy a buszmegálló táblájával megjelölt pincéhez közeledtek, már messziről látták, hogy valaki ül a tábla tartóoszlopának támaszkodva. Közelebb érve látták, hogy a környéken közismert borissza üldögél ott magába roskadva.

Már erősen alkonyodott, ezért hívták haza:

– Gyere haza, együtt hazaballagunk!

– Nem megyek!

– Gyere már, hisz mindjárt este lesz!

Csak biztatták, mert látták, hogy ismét alaposan a pohár fenekére nézett, nem akarták magára hagyni.

– Gyere már, mert sötétben kell hazabotorkálnod!

– Nem megyek – vágta ki a tromfot – megvárom a buszt!

41. Azt hittem nem szeretem

Az egyik faluban a férfiak – régi jó szokás szerint – fölmentek a hegyre.

Az egyik pincénél aztán többen is összejöttek. A házigazda hordta a bort. Ahogy fogyott a bor, úgy nőtt a kedv és az étvágy.

Mivel nem hívott vendégek voltak, a gazda nem készült étellel, neki is csak egymagának elegendő volt.

Hát mindenki kirakta az asztalra a tarisznnyából a magával hozott ételmet.

Egyiküknél egy pohár tejföl is volt. Nosza kitalálták, hogy sóznak le hagymát és ráteszik a tejfölt. Legyen tejfölös hagyma, a hús, kolbász és szalonna mellé.

Egyik szomszéd nézte a hagymát, de csak hosszas unszólásra nyúlt hozzá. Aztán csodálkozva megszólalt:

– Azt hittem nem szeretem, pedig szeretem.

42. „Nádfedeles kis házikóm”

A szőlőhegygel kapcsolatos „események” általában férfiakkal szoktak megtörténni, alábbi történetünk szereplői azonban asszonyok.

Abban az időben a szőlő kapálása csaknem kizárólag az asszonyok dolga volt.

Napszámosként, vagy visszasegítés fejében, többen összeálltak a munkák idejére.

Hőseink is szépen kapálgattak.

Valamennyien dolgoz, kemény munkához szokott paraszt-asszonyok voltak, akik jól tudták, hogy erős fizikai munkát – mint a szőlőkapálás is – vízen végezni nem lehet.

Így egy-egy sor kihajtása után, az újabb megkezdése előtt, fel-felhajtottak egy pohárkával.

Vidámabban is, könnyebben is ment a munka.

A munka végeztével beültek a pince szobájába ebédelni. Hűvös őszi idő volt, begyújtottak hát a kis dobkályhába.

Ebéd közben eleredt az eső.

A munkával végeztek, nem volt sietős a dolguk, várták, hogy elálljon az égi áldás.

Evés közben – és után is – fogyott a bor, mert azt is bölcsen tudták, hogy zsíros ételre vizet inni nem szabad.

Már alkonyodott, mire az eső elállt, asszonyaink kedve azonban kivilágosodott.

Vállra vetett kapával, szép libasorban, élén a gazdaasszonnyal, hangos énekszóval vonultak a falu felé. Vidám nótájuk messzire hallatszott:

– „Nádfedeles kis házikóm leégett az éjszaka...”

Úgy is lőn!

Mint másnap a tűzoltók megállapították, a kályhából kipattanó szikrától meggyulladt és porig égett a pince.

43. Borvizezés

Az ötvenes években a fináncok nemcsak a bejelentett és a valós mennyiség egyezését vizsgálták, az elrejtett bort is keresték.

Ellenőrizték, hogy az eladásra szánt bor mennyiségét, minőségét nem javították-e vízzel és cukorral.

Az egyik gazdához is kiszálltak ellenőrizni a bejelentett eladásra szánt bort. (Az eladásra szánt bor minőségét bortörvény szabályozta.)

– Megjelentek a pincében, megvizsgálták a bort, meg voltak vele elégedve. Lepecsételték a hordókat.

A gazda ezek után egy kis uzsonnára invitálta őket. A fináncok kedve – az elfogyasztott bortól – egyre inkább kivirágosodott.

Szőlőhegyi pince

– Átvettük a bort, most már elárulhatja, megvizezte vagy cukrozta-e?
– Uraim, ebben a borban csak annyi víz és cukor van, amennyit a bimbó és a virág hozott bele. Erre, ha kell, meg is esküszöm.

A fináncok megnyugodtak és vidáman távoztak. Nem tudták, hogy a gazda két tehenét Bimbónak és Virágnak hívták.

44. Van még hely

A pákai hegyről ment haza az ortaházi gazda. A bortól és az úttól elfáradva bement az ortaházi temetőbe, amely a falu déli, Páka felőli végén van.

Leheveredett a magas fűbe és ott pihengetett.

Már erősen alkonyodott, amikor egy másik ortaházi ember is hazafelé kerékpározott a hegyről. Már idősebb ember volt, régen túl a nyugdíjkorhatáron.

A temető mellé érve hangosan felsóhajtott.

– De jó lenne már itt megpihenni...!

Mire a fűben heverésző, borizú hangján megszólalt:

– Jöjjön, Károly bácsi! Van még hely mellettem.

A szemtanúk szerint – akik persze ekkor még nem tudták az okát – az öreg úgy megrémült, hogy még otthon, a ház előtt is alig tudott megállni a kerékpárral.

45. Gyalog nem megyek

A göcseji ember hegyrejáró szenvedélye közismert. E hagyományt ápolták a hatvanas években a pákai és döme földi legények, akik együtt mentek fel a döme földi hegyre.

Éjfél után ballagtak haza, Döme földén végig. Lassan elfogyott a társaság, ki-ki hazaért. Végül hárman maradtak. Egy döme földi és két pákai. A döme földi legény házánál megálltak beszélgetni. Aztán búcsúzkodni kezdtek, de az egyik pákai megmakacsolta magát.

– Én gyalog nem megyek haza!

Hiába kérték, szidták, nem tárgított.

Végül előhozták a tragacsot és felültették. A két legény felváltva toltá át Pákára. Ott viszont a döme földi nem akart gyalog hazamenni.

Hajnalban a téesz tehenészei látták, amint ide-oda tologatták egymást a két falu között.

Az ortaházi ember elment a hegyre, hogy hazavigyen egy sajtárt. A vállán, egy botra akasztva vitte. (A sajtár szüretkor használt edény, amellyel a présre hordják az összetört szőlőszemeket.) A bot görbe volt és úgy fordult, hogy a vége a föld felé lejtett.

Hazafelé menet egyszer csak leesik a sajtár az ember válláról, mire az megszólalt:

– Ne fricákolj (ficákolj, mozogj)!

Tovább megy, mendegél. Megint leesik a sajtár. Ismét megszólal az ember:

– Ne fricákolj, te sajtár!

Még egyszer vállára veszi a sajtárt és elindul. A sajtár harmadszor is leesik a válláról. Ekkor az ember szép komótosan két kézre fogja a botját és darabokra töri a sajtárt:

– Nem megmondtam, te sajtár, hogy ne fricákolj?!

47. Mégis rövid lett

Ugyancsak a pákai hegyen történt az alábbi eset.

A váratlanul megeredt eső a pincébe szorította a hegyen dolgozókat. Persze, aki akar, ilyenkor is talál munkát. Most is így történt. Az egyik ülőalkalmatosság billegett. Egyik lába hosszabb volt, mint a többi.

Hosszas méricskélés után elfűrészelték. A pad tovább billegett. Újabb mérés, újabb fűrészelés. Aztán próba.

A pad nem billegett, de kissé bizony alacsony lett. Mire egyikük sommásan megjegyezte:

– Pedig kétszer is vágtunk el belőle, mégis rövid lett.

48. Kapálni, azt nem

A pákai hegyre ment fel a gazda. Az egyik szőlő fialában állt egy idősebb ember, a kapára támaszkodva.

– Adjon Isten, szomszéd! Nehéz-e kapálni?

– Hát, tudja, sógor kapálni, azt soha nem szerettem, most se szeretek, de a kaszásokat, azokat egész nap e'nézném.

Egyszer a falu egyik víg kedélyű emberét megkérdezték:

– Pista bácsi, szereti-e a pálinkát?

– A pálinkát, azt igen!

– És a bort...?

– Azt is!

– És a sört...?

– A sört..., az a mindenyem!

50. Csoszi fürdő

Egyszer a hegyről hazafelé tartó, kissé kapatos társaság egyik tagjának belepottyant a kalapja a tókába. Ahogy megpróbálta kipiszkálni, ő maga is beleesett. Társai húzták ki.

Az esetnek persze híre ment, de aztán feledésbe merült. Mivel lassú járású, lassú beszédű ember volt, hát elnevezték Csöszmörgőnek, Csoszoginak. Nem is haragudott érte, ha így szólították barátai.

Néhány évvel az eset után lakodalmat tartott. A zenészek egyike munkatársa volt. Ennek eszébe jutott a régi eset. Mivel közben bálban is zenéltek, a rendezőktől kért egy köteg belépőjegyet.

Szőlőhegyi pince, mellette a bekerített tóka

A lakodalomba érkező minden vendéggel megvetettek egy-egy jegyet, persze vigyázva, hogy a háziak meg ne lássák. A jegyhez elmondták a történetet is.

A házigazdának aztán feltűnt, hogy a vendégek sokáig ácsorognak az ajtóban, jókat derülnek, meg a zenészek valamit osztogatnak.

Odament hozzájuk:

– Hát ti, mit csináltok?

– Belépőjegyet árulunk a Csoszi fürdőbe – válaszolták azok a körülállók hangos derültsége közben.

51. Akkor voltam bolond

A téeszek szervezése után, amikor eltűntek a lovas, tehenes fogatok, bizony háton, puttonyban kellett a leszedett szőlőt a pincéhez hordani. Ugyanis az, akinek több tagban volt a szőlője, vagy a meglévő pincében dolgozta és tárolta, vagy a legkedvezőbb fekvésűnél épített.

Az egyik szüretkor tele puttonnyal gyalogolt két hegyhát közt egyik legény, amikor szembe jött vele egy sorstársa, üres puttonnyal.

– Látom, ti is szedtek!

– Hát tudod, akkor voltam bolond, amikor megtanultam puttonyozni.

52. Kántárfák

Pincészerre hívta barátait egy pákai legény.

Egyik barátja erősen szabadkozott:

– Tudod, a héten már kétszer is „elhajoltam”, nem tudom, mit szólna hozzá az asszony?!

– Majd én elintézem, bízd csak rám!

Másnap, mikor csak az asszony volt otthon, odatelefonált:

– Ne haragudj, nem tudom a férjed szombaton ráér-e. Tudod, meg kell forgatni a hegyen a kántárfákat, de kevesen vagyunk hozzá. Kellene az ő segítsége is.

Este az asszony – aki járatlan volt az efféle hegyi dolgokban – így fogadta az urát:

– Hívott a barátod. Segíteni kell a kántárfákat megforgatni. Megígértem neki, hogy elmész. Ugye ráérsz?!

53. Mindkét oldalon

Egy pákai ember – a nevét nem mondom, nehogy harag legyen belőle – jött haza a hegyről.

Valamelyik ismerőseivel találkozott útközben és az becsalogatta a kocsmába. Beszélgettek, iszogattak és alaposan elmaradt. Mivel a szokásos időben nem ért haza, a felsége kiküldte eléje az útra az unokáját, nézze már meg jön-e a papa. A gyerek hamarosan szaladt vissza.

– Jön már a papa?

– Igen!

– És hol jön? (Milyen messze?)

– Mindkét oldalon – válaszolta az unoka.

54. Még az árokból se

A hegyről hazafelé tartó, erősen a pohár fenekére nézett döme-földi legény a házuk előtt hangosan ordítja az egyik nóta refrénjét:

– „...kimegyek a világból!”

Mikor már sokadszor is csak eddig jut, az édesanyja megunja és kimegy hozzá.

– Hová akarsz, te szerencsétlen, kimenni a világból, amikor már félórája az árokból sem tudsz kijönni?

55. Fél disznó

Két borosgazda kissé kapatosan ballagott hazafelé a hegyről, csendben diskurálgatva.

– Te, Géza! – állt meg az egyik. Vegyél egy fél disznót. Van nálam eladó, a másik felére meg van már vevő.

– Megvenném én, Sándor, ... de mégse köll, mert két lábon nem tud megállni az ólban.

56. Töltött zúza

A történet akkor játszódott, amikor a nagyüzemi csirkenevelés és -feldolgozás elindult hazánkban. Ez volt az ún: „bontott csirkét, bontott csirkét” reklám időszaka.

Ilyen csirkét vásárolt egy hegyre készülődő pákai társaság is.

Annak rendje-módja szerint megfőzték belőle a gulyást. Amikor leültek ebédelni, egyikük a zúzáat vette ki. Amikor kettévágta, derült ki, hogy azt bizony nem tisztították meg.

Természetesen azonnal letette a kanalat, de az esetnek híre ment, és utána még sokáig kérdezték tőle a töltött zúzás gulyás receptjét.

57. Japán gulyás

Egyszer Pákán összeverődött egy társaság a hegyre menet. Egyikük meghívta őket a pincéjéhez, mondván most vett egy új bográcsot, próbálják ki. Föl is készítették a pörköltet, miközben a gazda bort hozott föl a földpincéből és rendezkedett a pince körül.

Mikor már főtt a gulyás, leültek kártyázni. Egyszer csak megszólalt a házigazda:

- Kapcsoljátok már be a rádiót, mindjárt mondják a híreket.
- Milyen rádiót – nincs itt rádió! – néztek rá csodálkozva.
- Dehogy nincs! Egy japán zsebrádiót hoztam fel, bent volt a bográcsban.

58. Beleszorították a négy akót

Pékán bort fejteni ment fel egy baráti társaság a hegyre. Mivel többen voltak, ezért mindenkinek osztottak valami feladatot. Egyikük főzött. Volt krumplipucoló, hordófelelős, csapfelelős.

Mindenki tette a dolgát. A földpincében egyre hangosabbak lettek az oda beosztottak, míg a főzéssel foglalkozók egyre szomjasabbak.

Egyikük aztán – megunva a szomjazást – lement, hogy vigyen fel bort. Leérve látta, hogy egy négy akós hordóból fejtették a bort egy háromakósba. Ahogy beljebb lépett és szeme megszokta a félhomályt, látta, hogy a hordó már megtelt, az oldalán folyik le a bor.

- Nem látjátok, hogy tele van már a hordó, nem fér bele több?!
- Nem baj, majd beleszorítjuk! – jött a borízú, vidám válasz.

59. Betörők

Egyik munkatársunknak a Csácsi-hegyen volt szőlője és pincéje. Egy téli délutánon busszal ment fel, mert bort akart fejteni. Ahogy

ment a pincéje felé, látta, hogy az egyik pince ajtaja résnyire nyitva van. Mindjárt betörőkre gondolt és gyorsan körülnézett. A szemközti pincében is gyanús mozgást látott. Továbbment, nehogy gyanút keltsen a betörőkben, és odébb egyik ismerőse autóját látta.

Elmondta neki a gyanúját, miszerint a betörők már a második pincében vannak. Nem akarták elriasztani őket, ezért autóba szálltak és bementek Egerszegre a kapitányságra.

Mivel nem volt bent járőr, egy kicsit várniuk kellett. Hamarosan beérkezett a járőr, a két rendőr közül az egyik közeli ismeretségben volt a bejelentővel. Azonnal kimentek a hegyre.

A pincénél az egyik rendőr csőre töltötte a pisztolyát és megverte az ajtót:

– A törvény nevében, nyissák ki!

Óvatosan nyílt az ajtó és felemelt kézzel, remegő lábbal kijött egymás mögött a pince tulajdonosa és a szomszéd. A rendőr belépett és nevetve hívta oda társait:

– Nagyon ráérősek lehetnek ezek a betörők, ha neki akartak állni pálinkát főzni.

60. Spekulál

Pákán egy középkorú férfi kissé kapatosan ért haza a hegyről. Hogy kiszellőztesse a fejét, nem ment be a lakásba, hanem leült az udvaron a faház elé.

A felesége, aki látta bejönni az udvarba, egy fél óra múlva megkérdezte a kisfiát:

– Nem tudod, hol van apád?

– Azt hiszem – válaszolta az –, a faháznál ül és spekulál.

61. Nem lehet

Vidám borozgatásra gyűlt össze egyszer egy pincénél néhány férfi. Beszélgetés közben ugratták egymást.

Az egyikük benősült ember volt, hát őt az anyósával bosszantották.

Panaszkodott is az rendesen. A sok panasz hallatán egyikük meg is jegyezte:

– Tudod sógor, ha nekem ilyen anyósom lenne, már régen elzavartam volna a háztól!

– Azt nem lehet – sóhajtott amaz –, mégiscsak ő van otthon!

62. Miért édes a gulyás?

Meghívta egyszer a hegyre egerszegi barátait egy pákai legény. A délutáni vonattal érkeztek és már esteledett, mire fölértek. A pincében lámpát kellett gyújtani, hogy lássanak.

Gulyást főztek, ehhez pedig krumplit kell hámozni. Krumplit nem vittek magukkal, mert az volt fent. A félhomályban a hordók alól sze-degették elő és ott hámozták. Közben egy-egy nagyobb is a kezükbe került.

Ahogy főtt az étel a szakács többször is megkóstolta és megsózta. Már sokallta a sót, ezért társaival is megkóstoltatta:

– Tegyel még bele sót, mert édes! – adták a tanácsot.

Még rakott bele, de csak édes maradt. Akkor megegyeztek, hogy megfagyhatott, azért édes a krumpli.

Amikor megfőtt a gulyás, a húst kiették belőle, jó sok kenyérrel. Mivel ugyancsak sós volt, hát ittak is rá rendesen.

Másnap a legény apja fölment eltakarítani a romokat, akkor látta, hogy a krumpliszeletek közt bizony marharépa-szeletek is akadtak.

63. Fahordók

Egyik karácsony előtt borért ment fel a pákai hegyre egy ortaházi gazda. Közben Pákán találkozott egy távoli rokonával. (Abban az időben a falvakban még nagyon számon tartották a rokonságot.)

– Hová mész, sógor – kérdezte.

– Megnézem a munkásaimat.

– Milyen munkásokat nézel te ilyen időben? – érdeklődött a sógor.

– Hát a fahordókat! – nevetett emberünk.

64. Élvezet, drága élvezet

A pákai Zolder Károly egyszer szüret előtt egy hordó vizet vitetett fel a hordók forrázásához. A hordót lehajtották a szekérről és ott-hagyták a kaszálón.

Tettek vettek, egyszer csak a hordó váratlanul elindult. Szépen gurult lefelé, embereink meg lelkesedtek.

– Milyen szépen gurul, milyen élvezet nézni!

A kaszáló aljában volt egy mély út. Nagyot ugorva abba esett bele a hordó és darabokra hullott. A gazda erre megvakarta a fejét:

– Élvezet, élvezet..., de drága élvezet.

65. Légy olyan, mint Jenő!

Egyszer az egyik hegyen bort fejtett a gazda. Közben hazaérkezett a távoli városban tanuló fia, akit az édesanyja elküldött az apja után, mondván, akkor talán előbb hazaér.

A présház ajtaján belépve látta ám, hogy Jenő nevű ismerősük ott áll a borospince ajtajában, mindkét kezével az ajtófélfába kapaszkodva, amit csak akkor engedett el egyik kezével, ha ivott.

Apját azonban ledöntötte az ital. Ott feküdt a hordók előtt a földön. A fiát azonban megismerte. Akadozó nyelvvvel mondta neki:

– Légy olyan, mint Jenő! Az tud inni és megállni.

66. Akit a tarisznya megkergetett

A mama szokta mesélni még gyerekkorunkban.

A pákai „kis” Bundics – alacsony ember volt, innen kapta a nevét – valamikor a század elején élt. Egyszer sötétben indult el haza a hegyről. A hátára félkeresztbe volt akasztva a tarisznya, a kezében meg egy tökhébert (lopót) hozott.

Ahogy ballagott, egyszer csak hallja ám, hogy valaki lépeget utána. Megállt, hogy bevárja, hátha ismerős jön, de akkor az is megállt. Újra elindult.... Amaz is. Szaporázta a lépteit, a követője is gyorsabban jött. Erre futásnak eredt.

Megijedt ekkor az öreg, mert mögötte az ismeretlen már nem csak futott, hanem valami rémisztő hangon még hujjogatot is utána.

Holtsápadtan ért haza a család nagy döbbenetére. Csak amikor vetkőzött, vették észre, hogy a tarisznya csatja kikapcsolódott és a fedél ütötte a tarisznyát a lépés ütemére. A hujjogatus meg a futástól a hébéren keresztül áramló levegőtől származott.

67. Előbbre vaió dolog is volna

A dömeföldi legények fölmentek egy téli napon a hegyre. Ahogy fölértek, mindjárt tüzet raktak, kezdték előkészíteni a főzéshez az edényeket. Egyikük már hámozta a krumplit, másikuk a hagymát pucolta, amikor a harmadik megszólalt:

- Nem gondoljátok, hogy előbbre való dolog is lenne?!
- Csodálkozva néztek rá a többiek.
- Hát, lemenni borért!

68. Ez már volt nálam

A nyolcvanas években történt, hogy dömeföldi és pákai legények nyúlból főztek gulyást a hegyen.

Régi szokás szerint közös tálból ettek. Egyszer csak egyikük megszólalt, kiemelve a nyúl lábát a tálból.

- Hát ez hogy lehet, hiszen ez egyszer már volt nálam!

69. Én jobbat várok, mint a pákai pap

Régi jó szokás szerint a lakodalomba az eskető papot is megszokták hívni. Az legtöbbször el is ment.

Így történt ez egyszer Gutorföldén is. Meghívták vacsorára a papot is, aki nem volt más, mint a pákai plébános. (Gutorfölde Páka filiája volt.)

Sorra hordták be a fogásokat. Kínálták erősen, ahogy illik.

Amikor a főtt húst behozták a leves után, ismét kínálták:

- Egyék, öspörös úr!
- Egyetek, én jobbat várok.
- Ezt mondta minden fogásra.
- Amikor a pecsenyét behozták, megszólalt:
- Na, látjátok, én ezt vártam!

70. Ott majd megél!

A történelem folyamán számtalanszor előfordult, hogy ahol szegény volt a nyáj, szegény volt a pásztor is. Azaz, ahol a hívők nem tudtak adakozni, szegény volt az egyház.

Közismert a szólás: „Szegény az eklézsia, maga harangoz a pap!”

Persze voltak vidékek és falvak, ahol gazdagok voltak a lakók, az egyház mégis hiányt szenvedett.

Zalatárnokon a húszas évek elején bizony elég gyéren csurrant-cseppent a hívek pénze.

Számtalanszor szóvá is tette ezt a plébános, de sok foganatja nem volt.

Egyszer, végső elkeseredésében a vasárnapi misén kérte a híveket, hogy támogassák adományaikkal, mert nem tud megélni.

Mire egyik híve közbeszólt:

– Menjen el Gutorfoldére kocsmárosnak, mert ha ott három kocsmáros megél, akkor a negyedik is biztos megélne.

71. Inkább imakönyvet

A nagyevő embereket sokszor és sokféle módon megszólták már. Jó pár formáját ismerjük ezeknek. Tán legismertebb az „Inkább ruháznám, mint etetném” formula.

Én egy igazán különös megnyilatkozással találkoztam. Az egyik munkahelyen, délidőben leültek a munkások ebédelni. Csak úgy tarisznából. Már mindenki jóllakott, elcsomagolt, az egyik fiatal munkás azonban láthatóan csak a felénél járt ebédjének, pedig az eddig elfogyasztott mennyiség sem volt csekély.

A mellette ülő öreg szaki csak nézte egy darabig, aztán nem bírta tovább, megszólalt:

- Na, magának is inkább imakönyvet vennék, mint etetném!
- Aztán miért? – állt meg a kés a meghökkent ifjú kezében.
- Azért, mert azt csak egyszer kell venni egy embernek az életében.

72. Tizenhatállásos Szentmiklós (Tornyiszentmiklós)

A mikor Tornyiszentmiklóson templomot akartak építeni, a falu vezetői nem tudtak megegyezni, hogy mekkora is legyen a templom.

Az egyik gazda elunta a meddő vitát és közbekiáltott:

- Hát legyen olyan tizenhatlóállásos!

A pákai templomból ment haza Mári néni (Bördőcére) a mise-úton.

(Pákán vasárnap négy mise volt. Nyolc, kilenc és tíz órakor, valamint este. A nyolcas misére jártak az asszonyok, mert a mise után még meg tudták főzni az ebédet. A kilenc órai „kismise” a gyerekek, a tízes, a „nagymise” a férfiak miséje volt. Az esti misére azok az asszonyok jártak, akik délelőtt nem tudtak elmenni.)

Ballagott hazafelé és törölgette a szemét. Szembetalálkoztak vele a nagymisére igyekvő férfiak. Megállították:

- Miért sír, Mári néni?!
- Tudjátok, ollan szépen beszélt a tisztelendő úr!
- Ezért sír?
- Igen!
- De hát mit mondott?
- Hát azt nem tudom, kedves gyermekeim, de nagyon szépen beszélt – szipogta Mári néni.

A pákai temetőkápolna

74. Püspökvárás

Egy legény házasodni kívánt. A kislány szülei ragaszkodtak a templomi esküvőhöz. Ráadásul más-más egyházközséghez tartoztak, így a legénynek el kellett mennie saját fárája papjához, a szükséges

igazolások beszerzése végett.

A legény nem volt jártas az ilyen – sőt semmilyen – egyházi ügyekben, és a templom tájékára is csak azért járt, mert a templommal szemben dolgozott a menyasszony.

A legény tehát – a szülők útmutatása alapján – elment a gutorföldi parókiára a szükséges papírokért. A kaput nyitva, a plébánia épületét azonban zárva találta. Gondolta, dolgvégezetlenül nem megy haza, megvárja míg hazaérnek a házbeliek.

Hamarosan jött is a plébános, civilben, látta a kapuban üldögélő legényt, megszólította.

– Mi járatban, fiatalember?

– Várom a püspököt – jött a válasz.

A plébános kissé megütközve nézett rá, de sok csodabogarat látott már, hát megvonta a vállát:

– Hát arra egy kicsit várnia kell – mondta és bement.

Fél, egy óra múlva újra dolga volt kint. Látta, hogy a legény még mindig türelmesen üldögél a kapuban. Látszatra semmi furcsa nem volt rajta, hát újra megszólította:

– Fiatal barátom, a püspök úr legközelebb két év múlva jön bér-málni. Én nem tudok segíteni? Tudja én vagyok itt a plébános.

– Hát lehet, hogy a plébános úr is tud, akkor tényleg nem várok tovább a püspök úrra.

75. Az éjféli keresztlopók

A Molnár mama szokta mesélni, hogy valamikor a század elején Pákán a kocsmában a lászlóházi legények – Páka falurésze, Petőfi utca – virtuskodtak, hogy ki mer elhozni egy keresztet a temetőből, aztán visszavinni. Egyikük vállalkozott rá. Fogadtak is valamennyi borban. A legény elindult, a többiek meg várták a kocsmában.

Annak rendje és módja szerint elhozott egy keresztet a temetőből, bevitte a kocsmába, megmutatta az ott lévőknek, aztán visszavitte. Néhányan távolabbról követték, hogy valóban visszaviszi-e. Leszúrta a helyére és indulni akart, amikor érezte, hogy valaki fogja a kötényt és nem engedi. Nagyot ordított rémületében és ugrott egy nagyot. A kötényt leszakadt a nyakából, ő meg holtra válva esett be a kocsmába, ahol a társak alig bírtak lelket önteni beléje. De haza is kellett kísérni, mert egyedül nem mert.

A kötényt másnap találta meg a sírásó a kereszt tövébe bökve.

Búcsúszentlászlón szabadtéri misét celebráltak a búcsújáróknak. A szertartás során eljutottak addig, ahol a pap megáldja a híveket, mondván: „Az Úr legyen veletek!”

Ám az ezt megelőző mondat közben megszűnt a hangosítás.

– Baj van a mikrofonnal – fordult a körülállókhoz segítséget kérően a miséző pap.

A hátrébb állók, akik nem hallották, mit mondott, a liturgia szerint kórusban válaszoltak:

– És a te lelkeddel!

77. Ütöm az adut

Pákán – a két világháború közti időben – a Major kanonok híresen nagy kártyás volt. Szerette a társasági életet, szeretett jókat enni és a bort sem vetette meg.

Egy hosszúra nyúlt kártyacsata után neki kellett a hajnali misét bemutatnia. Rendben is zajlott minden, míg az áldozat bemutatásánál az oltárra hajolva, imádkozva el nem aludt.

A hosszan tartó csendben egyik híve diszkrétan elköhintette magát, mire a derék pap felriadva – még az éjszaka hatása alatt – fennhangon megszólalt:

– Ütöm az adut!

78. Lódítás

Az öreg Czupi – a keresztnévét nem tudom – az első világháborúban huszárként szolgált az orosz fronton.

Hadifogságba esett, aztán mikor hazajött, csodálatos dolgokat mesélt. Egyszer azt mondta:

– Volt ott egy akkora templom, hogy a paptól a kántorig lovas huszár vitte a „Dominus vobiscum”-ot.

79. Én lennék a püspök

Az egyik plébános híres egyháztudós volt, de volt egy apró hibája, ami miatt csak plébánossáig vitte: szerette a bort.

Egy papi gyülekezeten okos hozzászólásával nagy tetszést aratott. Még a püspök sem állta meg szó nélkül:

– Milyen kár, hogy okos ember létedre olyan nagyon szereted a bort. Milyen sokra vihetted volna!

Az atya azonnal kész volt a válasszal:

– Az bizony neked nem kár, püspök atyám, mert ha nem szeretném úgy, akkor most én lennék a püspök.

80. Így igaz

Pákán egy temetésen nagy tömeg vett részt, köztük egy erősen kapatos, de civilizáltan viselkedő férfi is.

A búcsúztató alatt egyetértően bólogatott, majd amikor a pap elmondta a teremtésről és elmúlásról szóló példamondatot: „Porból lettél és most visszatérsz a porba!” – emberünk jó hangosan helyeselt:

– Így igaz!

81. Bolseviki Szűz Mária

Pákán élt egy rettentő vallásos öregasszony. A Bóha Pista bácsi volt akkor a párttitkár, még azt is sikerült rászédnie ennek az asszonynak, pedig az még a papokat is kivezényelte kapálni, mondván: misézni elég egy, a másik három mehet kapálni.

Egyszer az utcán ment valahová a párttitkár, amikor az ablakban könyöklő öregasszony megszólította:

– Pista!

Az öreg rá se hederített.

– Bóha elvtárs, jöjjön be egy percre!

– Na, mi a probléma? – állt meg az.

– Hát, mint tudja az egyik fiam belépett a pártba, a másik a DISZ-be akar belépni. Én meg nagyon vallásos vagyok, hát hogyan illik ez össze? Adjon nekem tanácsot!

Az öreg, aki becsületes, egyszerű munkásember volt, nem volt felvértezve még az ideológiai hadviselésre, a maga egyszerű esze után próbálta kivágni magát szorult helyzetéből:

Ne törődjön vele! Maga csak imádkozzon a mi Bolseviki Szent Szűz Máriánkhöz, meglátja az majd megsegíti!

82. Kételkedik, mint Mátay Sándor a Szűz Máriában

A Mátay Sándor sógora evangélikus vagy református volt, de katolikus lányt vett feleségül. Az esketési szertartás – a lány szülei ragaszkodtak hozzá – a katolikus vallás előírásai szerint zajlott. Nem is volt baj, míg az esketés alatt a vőlegény meg nem jegyezte, hogy ő a vallása tanítása alapján kételkedik Mária szüzességében.

Mire Sándor – kissé már kapatosan – megszólalt:

– Abban én is kételkedek!

83. Köpenyben vagy karingben?

A harmincas években Hernyéken – mások szerint Zebeckén – volt egy halott. Az egyik hozzátartozót elküldték Pákára – mindkét említett falu Páka filiája volt –, hogy rendelje meg a temetést.

Az, talán a gyász miatt, alaposan a pohár fenekére nézett, úgy állított be a Major kanonokhoz.

– Na, édes fiam, akkor milyen temetést akartok? .. Köpönyegest vagy karingest?

Amaz gondolkodott egy darabig, aztán kinyögte:

– Hát ha rossz idő lesz, akkor gyűjjön köpönyegbe, ha jó, akkor elég lesz a karing is!

84. Keresztülvitte, mint a kisszigeti Belső Pista keresztapa nélkül a bérmlást

Ezt olyan esetben szokták mondani, ha valaki egyedül is megold valamilyen feladatot, amit eredetileg csak többek által tartottak kivitelezhetőnek.

Mivel a két világháború között csak hétvente volt bérmlás, ezért sok volt a bérmlkozó, bizony előfordult, hogy egy férfit vagy nőt több gyerek is hívott keresztapának illetve keresztanyának. Így járt a kisszigeti Belső Pista is. A nagy tömegben a keresztapa nem ért oda a másik bérmafiától. Így keresztapa nélkül bérmlkozott.

Bérmáláskor – a többi faluhoz hasonlóan – a püspököt Pákán is a falu és az egyházközség elöljárói köszöntötték. Mellettük ott voltak az öregek is. Ott állt, mint a falu egyik híressége, az öreg Kása is.

A püspök a köszöntő után megállt az ősz hajú, nagy bajuszú öreg előtt és megszólította:

– Hogy van öreg ?

Az öreg botjára támaszkodva, huncutul felnézett rá és a maga szabadszájú modorában így válaszolt:

– Úgy mint ló....sz a maga bőrben.

86. Fabulázó öreg göcseji

Pákán egy fabulázó öreg göcseji magyarral ismerkedtem meg. Kása József felett bizony eljárt már az idő, 82 esztendő volt. Azt ígérte az öreg, hogy télen összeírja a többi tréfás falucsúfoló adomákat. Előre figyelmeztettek, hogy ne hagyjam becsapni magam, ugyanis az öreg mindenkit megréfál.

Vigyáztam és mégis sikerült neki. Bizony alaposan beugratott az öreg. Megkért, hogy menjek át Kisszigetre, hisz kerékpáron könnyen tehetem. Azzal biztatott az öreg, hogy mire visszatérek, eszébe jut majd valami mókás történet. „Kérdezzem meg a bírót, mennyire vannak a бүрүөл.” A feleletre ő roppant kíváncsi, mert a fia is ott dolgozik. Kuncogott az öreg a bajsza alatt. De én nem sejtettem semmit. Ilyen ígéretért akár Egerszegig elkerekeztem volna! Elkerékpároztam. Jókedvűen bekopogtattam a bíróhoz. Épp az udvaron borozgatott a csendőrökkel. Engem is hellyel kínáltak. A göcseji ember nagyon vendégszerető. Borral szívesen kínál. Terem belőle elég. A muskotály finom, ebből kevés van, annál több a noha. Épp úgy megréfálja az embert ez a bor, mint a göcseji. Édeskés bor, egyik pohár invitálja a másikat. Ihatja az ember nem érez semmit amíg ül. De ha feláll, nem viszik semerre a lábai, megbutul a bortól.

Mondom iddogáltunk. Aztán, hogy hosszú lére ne eresszem a szót, rátértem a jövetelem céljára. Megkérdeztem: „Bíró uram mennyire vannak a бүрүөл? Elfutotta a vér a bíró szemeit. Az addig nyájas férfi dühödt bika módra rontott nekem. Csupán a csendőröknek köszönhetem, hogy most papír zizeg a tollam alatt.

„Hó, emberek, hallottátok – bömbölte a bíró – még hogy ilyet? Itt iszik a boromból és tulajdon házamban kérdezi a bűrűt!” De ezt a kiabálást már csak a kapuban hallottam. Az egyik zsandár markomba nyomta a gépemet. „Menjen kisasszony, ha kedves az élete, mert még minket is megvernek!” Pákán nagy hahotával fogadott a vén Kása József. „No most elmondok egy verset, abból megéri a kisasszony, mért fogadták oly berzenkedően a kisszigetiek.” Ezt a tréfás történetet versben mesélte el az öreg. Valóságos csemege ez a történet a falujáróknak.

Az öreg Kása Jóska tréfája miatt, bizony könnyen kellemetlenségem támadhatott volna. Szerencsém, hogy a csendőrök épp ott voltak a bírónál, különben nem vittem volna el szárazon az irhámát. De most már fittyet hányok a kis kalandnak, örülök e kis versecskének. Ezért még többet is megkockáztattam volt. (A vers szövegét a kötet elején – majd folytatva a végén – közöljük. A történet és a vers is átvétel dr. Makoviczky Gyula: Göcseji és hetési falucsúfolók című kötetének 10-12 oldaláról.)

87. Miért jött ide?

A század elején – a többi templomhoz hasonlóan – Pákán is rendeztek húsvétkor passiójátékokat. A szereplők közt volt egy cigány fiatalember is, akit sikerült rászoktatni a templomba járásra, sőt hittanra is járt. Már második éven is kapott kisebb szerepet és nagy élvezettel hajtotta végre a rábízott feladatot.

A próbák simán le is zajlottak, ám az előadáson, mikor Jézust elfogták, igazságérzete fölülkerekedett az áhítaton és felkiáltott.

– Miért jött ide, mikor tavaly is itt fogták el?!

88. Könnyebben, mint kanászt

A Vízi Jóska volt a tornyiszentmiklósi plébános, amikor XXIII. János pápa meghalt. Reggel hallotta a hírt a rádióban, ami ugyan várható volt, de mégis nagyon lesújtotta. Mivel misézni kellett mennie, hát elindult a templomba. Útközben találkozott a falu kanászával, aki akkor hajtott ki. Úgy érezte, valakivel meg kell osztania a szomorú hírt, hát megállította az öreget és elújságolta neki a szomorú hírt. Az öreg illedelmesen megemelte a fővegét, aztán azt mondta:

–Soh'se bankódjon, plébános úr! Előbb találak pápát, mint helyettem Tornyiba kanászt.

89. Karácsony este

Pákán – Lászlóházán – lakott egy öreg zsuppos házban a Lapat Pista bácsi második feleségével.

Szenteste az öreg odafordult a feleségéhez:

– Te, Juli, énekeljünk valami karácsonyi dalt!

Felesége rázendített:

– „Piros bort ittam az este...”

90. Nem én voltam!

A „háromszenteki” kápolna a pákai csokmai Öreg-hegy végén az egykori hármashatárnál áll.

Mivel a terület Erdődy, majd Andrássy birtok volt, a kápolna is a szécsiszigeti plébániához tartozott. Onnan jártak ki misézni évente kétszer. Viszont távol volt és nekik még ott volt a „mároki” kápolna is, ezért 1957-ben átadták a „szentekit” a pákai plébániának.

Ez a történet azonban még előtte játszódott.

Bosszantotta a pákaiakat, hogy nem az övék a kápolna, ezért a szobrokat – megformázásuk alapján erre alkalmasak voltak – olyan sorrendbe rakták, hogy az alábbi szöveget lehetett a szájukba adni, amit aztán terjesztettek is:

Mária – elfordítva a fejét Jézustól és Szent Józseftől – megkérdezte?

– Ki f....tt?

Szent József széttárt karokkal:

– Nem én voltam!

Jézus esküre emelt kézzel:

– Én nem tudom!

91. A tavalyit

Bakon történt. A nénémék második unokája született. Egy évvel később, mint a bátyja.

Bakra, a plébániára kellett vinni keresztelni. Reggel – a nap öröme – az egész család (a keresztszülőkkel, bábával együtt) jól bepálinkázott.

Tisztába tették a gyereket, bepattyulálták egy nagy-nagy vánkosba – mert tél volt – és elvitték a templomba. Ott kibontották a sok göncből.

A pap csodálkozva nézte:

– Hát, iszen ez egy nagy gyerek!

– A sz....gét! – csapta össze kezét a néném – , hát nem a tavalyi gyereket hoztuk el!

92. Kellemes

Új plébános került Gutorföldre az egyik év közepe táján.

Első, igazán nagy ünnepe a karácsony volt. Hívei kedvében akartak járni, ezért sok-sok jókívánsággal halmozták el. Egyikük nagyon kellemes karácsonyi ünnepeket kívánt neki, mire az atya indulatosan rámorrant:

– A karácsony az boldog;...a lábvíz, az kellemes!

93. Csengetős Lali

Pákán a Lukács család évtizedeken keresztül látta el a harangozó és sekrestyési feladatokat.

Mivel több Lukács család is élt a faluban, foglalkozása után kapta a „Harangozó” melléknevet a nagyapa.

Azt csak az öregek tudták, hogy volt egy másik neve is: „Csengetős”.

A sekrestyés feladata volt a mise alatti perselyezés. A persely egy nyitható fém felső részből és egy bársony zsákból állt, amely két csappal csatlakozott a villás nyélhez, amellyel így könnyedén oda lehetett tartani a padokban belül, a fal mellett ülők elé is.

A zsák alján egy apró csengő figyelmeztette hangjával a hívőket, hogy készítsék a pénzüket.

Az öreg a módosabbaknál – akik nem akartak adakozni –, addig rázogatta a perselyt, míg az egész templom figyelme feléjük fordult. Így ha nem akartak szégyenben maradni, kénytelenek voltak a zsebükbe nyúlni.

94. Készülnöm kell

A pördeföldi Márfi testvérek, Imre és Gyula – ő a jelenlegi vespéremi érsek – már gyermekkorukban kitűntek rendkívüli okosságukkal.

Egyes elbeszélők szerint aratáskor marokszedés, kötélvetés, kévekötözés közben fejben sakkoztak.

Tudásuk és okosságuk bizonyítéka az alábbi történet is.

Pákára jártak iskolába. Egyszer a tanári szobában a tanárok egyik kollégájukat szívességre szeretnék volna kérni, de ő így hárította el a kérést:

– Ne haragudjatok, nagyon szívesen megcsinálnám, de nem érek rá. Készülnöm kell, mert a Márfi gyerekeket kell feleltetnem.

95. Jaj, a macska!

A második világháború alatt ferences barátok jártak ki Pákára a templomba hitoktatásra.

Egyikük egyszer a hitről, vallásosságról beszélt és az alábbi példát hozta fel:

– Nem biztos, hogy az az igazi hívő, aki minden nap elmondja a rózsafüzért. Mert a monoton rózsafüzér mormolás közben lehet, hogy máshol járnak a gondolatai. Jó példa erre a következő eset:

Egyszer a templomban sokan voltunk egy délutáni ájtatosságon. Mindenki magában mondta a rózsafüzért, egyszer csak az egyik öregasszony felkiáltott:

– Jaj, a macska a spájzban maradt!

96. A megcsaptatott koporsó

Amikor Iklód falu a török hódoltság alatt – vagy tán utána, ki tudná azt megmondani – leköltözött mai helyére, temetőjét megtartotta fent a hegyen, temploma, a mai mároki kápolna mellett. Ide hordták halottaikat, megszentelt földbe temetni évszázadokon át.

Mivel távol volt (van) a falutól, lovasszekérrel vitték a koporsót a faluból a temetőbe. Egyszer az őszi esők idején is meghalt egy ember, őt is fel kellett szállítani a temetőbe.

Ahogy a domboldalon haladt felfelé a menet, a koporsó megcsúszott és majdnem leesett a földre.

Megigazították és indultak tovább, de a domboldal meredek volt, és a koporsó ismét megcsúszott. Ekkor az egyik gyászolónak eszébe jutott, hogy ilyen esetben a fát meg szokták csaptatni, azaz rögzíteni.

Fejsze szerencsére akadt a fuvarosnál. Így félretéve minden előítéletet, gyorsan kivágtak egy vékony gyertyánfát, és annak rendje-módja szerint megcsaptatták a koporsót.

Így aztán minden baj nélkül el is érték a temetőt, ahol kellő tisztességgel vettek búcsút az elhunyttól.

Ezen prózai okok miatt csúfolták sokáig az iklódiakat.

A mároki XIV. századi templom

97. Hát csak lassan

Az egyik faluban meghalt egy gazda. A temetés után a rokono-
kat, komákat toron látták vendégül.

A koma vigasztalta az özvegyet:

– Hát ez így van komaasszony, de hát mit lehet tenni. Ebbe bele
köll nyugodni. Közben a komaasszony szorgalmasan töltögetett a ko-
mának, ne mondják, hogy sajnálja. Mivel a koma egyedül nem akart
inni, hát magának is. A koma egyre inkább nekividámodott.

– Azt mondom komaasszony, fordullunk egyet!

– Hát komám – hogyan gondolod éppen most?

– Hát csak úgy lassan!

– Úgy gondolod?

– Úgy!

Lassan lépegetve táncoltak, miközben az özvegy csak mondogatta, lassan a tánc ütemére:

– Sze-gény u-ram, Pis-ta, Is-ten nyu-gosz-tal-ja.

Aztán egyre jobban belejöttek, már csárdásritmusban ropták a táncot, az asszony még mindig mondta a versikét. Most is a tánc ritmusára. Az azonban már inkább hasonlított vidám hujjintásra, mint siratásra.

98. Feleségsirató Lasztonya

Lasztonyán egy embernek meghalt a felesége, aztán úgy siratta, mikor temették, hogy:

– Isten veled Mári. 37 esztendeig vesződtem veled, ezután vesződjön veled az Isten.

99. Kedves párom

Budai Ádám halálakor a kiterített halottat az alábbi módon siratta felesége.

Persze, ami az egyszerű asszonynak praktikus, a valós élethez kapcsolódó gondolatvilága alapján szívből jövő fájdalmas panasz volt, az később a falu száján éppenséggel nagyon is pajzán verseike lett, mert kétértelmű szövege miatt erre nagyon is alkalmas volt.

A szöveg akkor válik egyértelművé, ha azt az adatközlő magyarázatával értelmezve olvassuk.

Íme a szöveg:

Kedves párom, Budai Ádám, de itt hattá'!

Tököd a kályhán (sült tök), magad a deszkán (kiterítve).

Istenem, Istenem! Ki veteget be nekem (a kemencébe)?!

Likam bedugója (kemencelyuk), pemetem (kemencetakarító csuhéseprű) áztogatója, de magamra hagytál!

Ezt a likat (lyuk a kisszék megfogására) is te furtad ki, amelyiken most üldögelek.

100. Aki látta

A harmincas években, az egyik faluban hittanórán a csodákról volt szó. Arról, hogy kinek, hol és mikor jelentek meg szentek, azok mit tettek és mondtak.

A tisztelendő atya sorolja a csodákat, egyszer csak az egyik gyerek jelentkezik.

Az atya befejezi a mondatot és a gyerekekhez fordul, aki majd kiesik a padból.

– Mit akarsz, édes fiam? – érdeklődik.

– Tisztelendő úr! Az én apám is látta a Szűz Máriát.

– Nocsak! – döbönt meg az atya. Mikor látta édesapád?

– Az éjjel felébredtem, mert édesanyám felkelt az ágyból, és akkor mondta édesapám:

– Szűz Máriám! Már megint jön!

101. Ha én

Egyszer az egyik falu plébánosa baráti társaságban poharazgatott, amikor beteghez hívták.

Annak rendje és módja szerint ellátta a beteget, és hazafelé indult kocsijával. Hamarosan megállították azonban a rendőrök, látva az atya állapotát, úgy döntöttek, hogy a szonda mellőzésével mindjárt vérvételre állítják elő.

Az atya ellenkezés nélkül ballagott a kórház folyosóján, de megalázónak érezve a helyzetet egyszercsak odafordult a rend őreihez.

– Édes fiaim, ti most elkísértek, de én innen hazamegyek. Ha viszont én elkísérlek benneteket, onnan ti nem jöttök vissza!

102. Miért kell?

Egyszer a gutorföldi plébánosnak egy nagyobb munkát végeztem. Persze pénzt nem fogadtam el tőle. Sokszor megcsodáltam azonban a Révai Nagy Lexikonát.

A munka befejezése után azt mondta:

– Ha majd meghalok, ez a magáé lesz!

Erről mindjárt papírt is csinált.

Én megkérdeztem tőle:

– Miért kell meghalnia ahhoz magának?

Másnap alig világosodott, ott volt a plébános, a Trabantba berakva a könyvek.

– Tudja, tegnap elgondolkodtam azon, amit mondott. Miért járjon magának mindig az az eszében, hogy meddig akar még élni ez a pap?!

Ez az eset abban az időben történt, amikor az emberek még nem gyári cipőben jártak.

A cipészsegédre új cipő elkészítését bízta a mestere. A segéd annak rendje-módja szerint nekiállt és nagyon szépen elkészítette a felső részt, majd rávarrta a talpat is. Utolsó fázisként a talpbőr körbevágása maradt.

Az egyik ragyogóan sikerült, a másik körbevágásakor azonban a görbe kés kivágta a felső részt.

Eligazította a talpszélt, aztán odament a mesterhez, kezében a pár cipővel:

– Mester úr! Készen van az új cipő. Foltot tegyek rá?!

104. Ha lapul

Iparost akart nevelni a fiából az egyik faluban lakó módosabb gazda.

A fiának a kovácsmesterséghez lett volna kedve. Az apja tehát elvitte a falubeli kovácshoz, hogy tanítsa ki a fiát a mesterségre.

Ismerte azonban jól a szokást, hogy a tanoncnak vagy inasnak a szakmai munka mellett más ház körüli munkát is el kell végeznie, ezért kikötötte:

– Mester uram! Én minden költséget állok, csak a gyerekekkel ne dolgoztasson (mármint a ház körül).

– Rendben van – válaszolta a mester.

– No édes fiam, fogadta a mester az új inast, ülj le szépen arra a tuskóra és figyelj.

Így ment ez három éven keresztül. A fiú a tuskón ülve figyelte, hogyan dolgoznak a társai és a mester.

A harmadik év végén érkezett a vizsga.

– No hát, erre elmegyek, mondta az apa. Hadd látom mit tanultál. Rakta a fiú a tüzet, verte a vasat, csak úgy dőlt róla a veríték.

– Mi lesz ebből, édes fiam? – érdeklődött az apa.

– Ha lapul, lapát, ha csavarodik, fűrő – válaszolta az.

A hatvanas években még az útjavítók munkáját sem segítette ennyi gép, mint manapság.

Az aszfaltterítéshez talicskával hordták a zúzalék követ. Egyszer tönkrement az egyik talicskájuk. A közelben volt a téesz gépműhelye, oda mentek be segítséget kérni.

Ahogy illik, beszéltek minden illetékessel – agronómus, műhelyvezető –, végül eljutottak a kovácshoz.

Az öreg lomha mozgású, alacsony, 150 kg körüli férfi, természetéhez mért, mélyről jövő, dörmögő hanggal.

Mondják neki:

– Pista bácsi! Tönkrement a talicskánk, meg kéne csinálni.

– Talicska? – morrant az öreg.

– Az!

– Bognármunka! – jött a szűkszavú válasz.

– De Pista bácsi, bádogbu van!

– Bádogbu?

– Bádogbu!

– Lakatosmunka!

Azóta, ha valaki a környékünkön nem akar elvégezni valamilyen munkát, rávágja: lakatosmunka!

106. Az is valami

A második világháború előtt Bunya (Budnya) és Szentpéterföldre József főherceg vadászterülete volt. Ő építtette a vadászkastélyt is.

A főherceg igazi vadász volt. Szerette hajnalban egyedül bújni az erdőt.

Egyik hajnalban, Hosszúrét felé ballagva, szembetalálkozott egy barna bőrű, szerszámaival cipelő emberrel. Találkozásukkor illendően köszöntötték egymást.

A főherceg kíváncsian kérdezte:

– Hát te, jó ember? Ki vagy és mit keresel itt hajnalban?

– Pördeföldén voltam, ott dolgoztam, ott aludtam. Hermán Ádám istfoltozó iparos vagyok, megyek haza Gutorföldre. Hát én megmondtam, ki vagyok, akkor te is mondd meg, hogy ki vagy!

– Én vagyok a József főherceg.

Mire az üstfoltozó:

– Na, hát az is valami!

107. Más dióját felszedő Szentpéterföldre

József főherceg kint volt vadászaton a bunyai erdőn és elment Szentpéterföldre községbe sétálni. (Az Eszterházyaktól bérelt itt vadászterületet)

Egy ház előtt ott volt egy diófa.

Szeptember hónapban már érik a dió és potyog a fáról.

Hát a járdáról fölvelt József főherceg két diót. Az illető anyóka, kié volt a diófa, az meg az ablakban nézte, mikor fölvette a diót, s ráordított József főhercegre:

– A nyavalya üsse ki, jobb volna, ha szarvasokat lö(völ)dözne a Bunyán, mint itt a más dióját szedi föl!

108. Erős emberek

A magyar történelemben sok legendás erejű hősről tudunk. De voltak névtelenül is erősek, akár szűkebb környezetünkben is, akikről szintén maradt fenn legenda.

Álljon itt egy történet egy erős pákairól. Az öreg Csirip egyik délelőtt, úgy 8-9 óra körül, vállán egy zsák liszttel hazafelé ballagott a malomból. Útközben találkozott néhány ismerőseivel, akik az út mellett beszélgettek.

Megállt ő is és szóbaelegyedett velük. Egy kis idő múlva egyikük odaszólt neki:

– Tegye már le azt a zsákot!

– Á, nem teszem, mert rögtön megyek.

Aztán a déli harangszóra az öreg észbe kapott:

– Hát nekem mennem kell, mert várják otthon a lisztet!

109. Ráfizetett, mint az egyszeri paraszt a győzelemre

Az egyszeri paraszt régóta haragban állt a hegyi szomszédjával. Egyszer, szóváltás közben aztán tettelegességre fajult a dolog, amibe az asszony is becsúszott.

Végül aztán a jól elagyabugyált szomszéd elszaladt.

– Na, asszony, ez jó győzelem volt! – nyugtázta a paraszt.

A bíróságon az ítélethirdetés után, amikor meghallotta a pénz-büntetés mértékét, felsóhajtott.

– Hej, asszony, ez drága győzelem volt.

Jámbor természetű, bivalyerős legény volt Bajsz Károly. Ezért a többi legény örökké ugratta, amit bárgyún viselt.

Sorozásról jöttek haza Egerszegről. Vonattal. A sorozás öröme néhány pohárával ittak is. Gondolták, megtréfálják Károlyt, aki csendben üldögélt a kocsi sarkában.

Sorra odaálltak a vészfék fogantyúja alá és két kézzel – látszólag teljes erővel – húzták, miközben kivörösödtek a látszólagos erőlködéstől, és a visszanyelt nevetéstől.

Egy darabig csak nézte őket Károly, aztán odalépett:

– Na, vigyázatok, majd én is megpróbálom.

Azzal egy kézzel, teljes erőből megrántotta a fogantyút. A fülkében egymás hegyére hátára potyogtak az utasok, köztük a hatástól megszeppent legények is. Mindenfelől kíváncsi emberek nézelődtek, érdeklődtek, hogy mi történt. Jött a kalauz. Látva a megszeppent társaságot, megkérdezte:

– Ki volt az?... Ki húzta meg?!

Károly előlépett:

– Én, Bajsz Károly!

Majd büszkén hozzátette:

– Fél kézzel!

111. Isten veled, Magyarország!

A századelőn – sőt, még tán később is kissé – a paraszt-legények nem nagyon hagyták el falujuk határát. Ezért volt nagy esemény számukra a sorozás, a bevonulás, a berukkolás.

Egyik faluból is elindultak a regruták lovasszekérrel Zalaegerszetre.

Ahogy kiértek a faluból, egyikük hátranézett, búcsúzóul megemelte a kalapját.

– Isten veled, Magyarország! Megyek Egerszetre.

112. Ázz most már te!

Az egyszeri ember egy esős napon esőkabátban ment dolgozni. Mivel délben és délután is sütött a nap, az esőkabátból bizony megfélekedezett. Az ott maradt a műhelyben egy szögére akasztva. Ott

is lógott több héten át, mert napsütéses időben nem volt rá szükség. Egyik nap azonban, ebédről visszafelé tartva, útközben elkapta egy zápor, és alaposan megmosta.

Dühösen ment a műhelybe, leakasztotta az esőkabátot, kivitte a szakadó esőbe és egy oszlopra akasztotta.

– Eddig én áztam, ázz most már te!

113. Befér-e az ajtón?

Tehenet akart venni az egyik gazda. Érdeklődött itt is, ott is, míg a szomszéd faluban ajánlottak neki egyet.

Elment megnézni.

Nézték, nézegették a jószágot.

– Na, gazduram, tetszik-e? – kérdezte a házigazda.

– Tetszik bizony!

– Akkor kerüljön beljebb. A többit majd ott benn megbeszéljük.

– Egy picit még várjon kend – válaszolt amaz, miközben egy colostokot húzott ki a zsebéből és odalépett a tehenhez, megmérte vele a két szarv hegyének távolságát.

– Hát ez minek kell? – kérdezte döbbenten a gazda.

– Megmértem, hogy befér-e az istállóajtón.

114. Iványi és az árpa

Ezerkilencszáznegyvenötben, a földosztáskor Gutorföldén a rádiházi Barta uraság birtokainak egy részét osztották ki az igénylőknek.

Mivel bevetett területet mértek ki részükre, a rendelet előírta, hogy aratás után a vetőmagot az egykori tulajdonosnak vissza kell adni.

Iványi Pista bácsi tizennégy holdat kapott, de semmi áron nem akarta visszaadni a vetőmagot.

Barta uraság, hogy hozzájuthasson, bepanaszolta a jegyzőnél, aki behívatta az öreget.

– Iványi bácsi, rendelet van rá, hogy holdanként egy mázsa tíz kilogramm vetőmagot kell visszaadni az elvetett gabona fejében.

– Hát jegyző úr, ha maga mondja, akkor visszaadom. Hadd fizessenek rá én!

Azt tudjuk, hogy a második világháború után sok ember jutott hivatalhoz. Mint köztudott, sok suszter lett tanácselnök. Állítólag azért, mert az ötvenes években nem lehetett talpbőrt kapni.

A kezdeti időben sután mozogtak a nyilvánosság előtt, és a nagy igyekezetben bizony sokszor furcsa kifejezések hangzottak el tőlük.

Íme közülök néhány:

- Hála isten, megértük, hogy nincs Isten!
- Hála isten, megértük, hogy nincs Isten! Most pedig Isten nevében megnyitjuk a gyűlést.
- Hála isten, azt is megértük, hogy mindenkinek van hosszúszárú félcipője.

116. Tévécsatornák

Falvak egymásközi versengése, egymás bosszantása – itt úgy mondják, böllöngődése – napjainkban is folyik.

Két szomszéd falubeli ember utazott a vonaton. Békésen elbeszélgettek. Sok egyéb közt a kábeltévéről is szó esett.

- Hallom, nálatok már csinálják – érdeklődött az egyik.
- Ja, nálunk már három műholdas adás fogható is.
- Az hogy lehet, úgy tudom még nem is kész az egész faluban.
- Mert, ahol elkészült, ott mindjárt rákapcsolják a központra.
- Aztán melyik az a három műholdas adás?
- A szkáj csenel, a szuper csenel meg a felejtсен el – válaszolta a másik.

117. Majd ledalolom

Zalaegerszegre járt be dolgozni egy kisszigeti ember az ötvenes évek végén. Egyik nap munkatársaival elmaradtak egy kissé a kocsmában. Az éjszakai vonatra igyekezve végignótázta az utat. Már majdnem odaért a vasútállomásra, amikor megállította a rendőr és megbüntette csendháborítás miatt tíz forintra. Emberünknek viszont csak húszforintosa volt.

- Nem tudok visszaadni – mondta a rendőr.
- Nem baj, tartsa meg! Majd holnap este ledalolom – válaszolta a jóember.

Egy asztalos fűrészgéppel elfűrészelte az ujját. Bevitték a kórházba, ahol a sebész rögtön varni kezdte a sebet.

Mire az asztalos megkérdezte.

– De doktor úr! Érzéstelenítőt nem ad?!

– Miért, amikor elvágta, akkor ki adott? – kérdezte vissza az orvos.

119. A kémény

Bizonyára sokan ismerik a kőműves és a kémény esetét, mely szerint a mester így szólt az inashoz:

– „Tartsd, fiam, addig a kéményt, míg felveszem a pénzt!”

Hasonló eset történt Szentpéterfoldén is. Elkészült a kémény, a mester fel is vette a pénzt, ám ekkor színre lépett a kormos ember, a kéményseprő, aki nem volt hajlandó elfogadni, mert annak keresztmetszete nem felelt meg az előírásoknak.

– Na, de mi a baj? – érdeklődött a mester.

– Nincs megfelelő lyukkeresztmetszet, felelt a füstjáratok tudora.

– Hát ezt honnan tudja így, külső ránézésre?

– Nézze, ha meglenne a megfelelő lyukméret, akkor a kéménynek ennyi, meg ennyi centiméternek kellene lennie, ez meg egy téglaszéllességgel szűkebb. Majd, ha az előírásoknak megfelelő kéményt raktak, akkor szóljanak.

– Na, ha csak ennyi a baj – gondolta a mester –, akkor ezen könnyű segíteni.

Azzal a kéményt kívülről egy sor téglával körülfalazta.

120. A nadrágszíjkígyó

E történetet meséltem közvetlenül az egyik főszereplőtől hallotta.

Fiatal asszonyként került apósáék házához. A ház már akkor nagyon öreg volt. Konyhaajtaja két részből, egy alsó és egy felső részből állt. Az ajtó maga hasított deszkalapokból volt, amely az idők során összeszáradt, megrepedezett, a deszkák közt ujjnyi résekkel.

Ő mindig félt, hogy valami bemegy a réseken. Egyszer mondta is az urának, hogy ezeken a réseken még egy kígyó is bejöhet.

Ettől a lehetőségtől annyira félt, hogy éjszakánként többször is felébredt apró kis zajokra.

Egyik éjszaka is zajt hallott a konyhaasztal felől. Felébresztette a férjét.

– Hallja, kend?! Egy kígyó jött be a konyhába!

– A férj álmosan, szinte öntudatlan állapotban kivette a baltát az ágy alól és elindult az asztal felé. A derengő holdfénynél látta, hogy egy nagy kígyó lassan csúszik le az egyik székről. Még a fejét is látta a szék lába mellett. Gondolkodás nélkül apró darabokra vágta a konyha földjén. Aztán, mint aki jól végezte dolgát, visszafeküdt és aludt reggelig.

Reggel aztán látta, hogy az éjszaka bizony a nadrágszíját vágta kígyó gyanánt százfelé.

121. A kutyát csikózott ló

Kisszigetben az egyik gazdának csikózott a lóva. Mivel a ló nagy érték volt, késő éjszakáig virrasztottak mellette.

Már éjfél is elmúlt, a ló csak nem csikózott meg, és mivel nehéz nap volt mögöttük, hát lefeküdtek.

Nem sokkal később megszületett a csikó. A legényfiú, aki az istállóban maradt virrasztani, szintén elaludt, de olyan mélyen, hogy nem ébredt fel a zajra, csak hajnalban.

A csikó hamarosan lábra állt és kissé rogyadozva az anyjához ment, majd miután szopott, botladozó lábbal felfedező útra indult.

Az istálló mellett volt egy kamra, amelynek ajtaja befelé nyílt és kissé nyitva maradt.

A kiscsikó kíváncsian beóvataskodott az ajtón, amit kissé meglökött és az becsukódott mögötte.

Hajnalban egy kóbor kutya vetődött az istállóba. Megérezve a születés okozta szagokat, ott óvataskodott a ló körül.

Ekkor ért oda a gazda, látta a szülés nyomait, de kiscsikót nem, csak egy kutyát a lóva mellett.

Gyorsan beszaladt a háznépéért:

– Gyertek gyorsan, ilyet még nem láttatok! Kutyát csikózott a lovunk.

122. A 102-es begatyásodott

A MAORT-os (Magyar Amerikai Olajipari Részvénytársaság) időkben történt.

Az öreg Benyák kútkezelőként dolgozott a „maortnál”.

Ez azt jelentette, hogy naponta végigjárta a már üzemelő kutakat, ha hibát talált, megjavította, vagy telefonon bejelentette a központnak.

Egyik alkalommal a 102-es kút leállt, nem működött. Az ellenőr a kúthoz kiépített telefonon beszólt a diszpécserközpontba.

– Itt Benyák! Mérnök úr! A 102-es begatyásodott.

– Mit csinált, Benyák?!

– Be-ga-tyá-so-dott!!!

– Nem értem! Mit csinált?

– Hát akkor nem üzemel!

123. Kezét csókolom

Szintén az öreg Benyákkal történt. Az öreg – kútellenőrzései során – úgy intézte, hogy rövid kitérővel útba ejtse a pincéjét.

Egyik meleg nyári napon is így történt. Kiült a boronapince magas tőpjára (talpgerenda, amely egyben a küszöb is volt) és iszogatót az árnyékon.

Közben a mérnök kiment kútellenőrzésre, de az öreggel sehol sem találkozott.

Gondolta, megnézi a pincéjénél.

Az öreg – meghallva a kocszi zúgását – beugrott a présházba, de az ajtót bezárni már nem volt ideje, csupán behajtani.

A mérnök megnyomta az ajtót, az engedett.

Az öreg az ajtó mögé, a sarokba állt, hogy ne vegyék észre. Persze a magas tőp miatt az ajtó is magasan volt, így mindjárt láthatóvá váltak a bakancsai és a lábszára.

A mérnök persze rögtön észrevette, de nem szólt, hanem csak nyitotta az ajtót, míg az öreg a falhoz nem szorult. Akkor a mérnök rálépett az öreg lábára.

Az nem annyira a fájdalomtól, mint a következményektől való félelmében kiugrott az ajtó mögül, de ijedtében nem jutott eszébe más, hát kinyögte:

– Kezét csókolom, mérnök úr!

Azután, ha valakivel kötekedett, elég volt csak ráköszönni – „Kezét csókolom, mérnök úr!” – máris elhallgatott, vagy odébbállt.

Szintén MAORT-os történet.

Befejeződött a fűrás az egyik napon. Szállítóberendezésre rakták a tornyot, és megkezdték az elszállítását. Az elindulást követő percekben a központból hívták őket telefonon, mert még nem volt pontos információjuk arról, hogy hol is tartanak a munkával. Fűrnak-e még, vagy már befejezték.

- Mondja fűrómester úr, megy a fűró?!
- Megy az kérem, mérnök úr, csak lépkedni kell utána.

125. Szuszkulu

A MAORT egyik fiatal gépkocsivezetője állandóan ugratta kolégáit. Ahol lehetett, megtréfálta őket.

Egyszer tönkrement az autója, bevontatták a műhelybe.

- Na, most itt az alkalom a törlesztésre – gondolták a szerelők.
- Hát, Pista, nagy baj van. Tönkrement a szuszkulu tengely. Legegyen szíves, menjen el a raktárba és hozzon egyet.

Miután elment, föl hívták a raktárt:

- Gyerekek, megy hozzátok a Pista szuszkulu tengelyért. Adjatok neki valami nagy vasat.

Így is történt. A raktárosok egy kardántengelyt – 50-60 kg lehetett – tettek a vállára.

Amikor visszaért a műhelybe, a szerelők ezzel fogadták:

- Ne haragudjon, Pista, de sikerült megjavítani a régit, nem kell ez a tengely. Vigye vissza a raktárba!

126. Hallgatni se?

Az ötvenes-hatvanas években erősen tiltották a Szabad Európa Rádió hallgatását. Az olajosoknál dolgozott egy iklódi ember, vele történt meg az alábbi eset.

Egyszer Letenyén volt dolguk. Míg a többiek elmentek lerendezni ügyeiket ő föl-alá sétált és megállt egy nyitott ablaknál, ahonnan halkan kihallatszott a SZER hangja.

Arra ment egy rendőr, ő is megállt, majd megkopogtatta az ablakot:

- Tudja, hogy nem szabad hallgatni – mondta a megszeppent tulajdonosnak.

Mire az ott ácsorgó emberünk csendesen megjegyezte:

– Azt eddig is tudtam, hogy beszélni nem szabad, de hogy hallgatni se...?!

127. Hozzáállás

Bázakerettyén az ötvenes években egyik termelési tanácskozáson hozzászolt egy öreg gépkocsivezető.

– Baj van kérem a munkához való hozzáállással! Mert ugye, azért vagyunk itt, hogy dolgozzunk.

Néhány nap múlva a szállításvezető szolt neki, hogy menjen ki az egyik berendezéshez, mert a nagy sárban bent ragadt egy Tátra, ki kell vontatni.

Mire az öreg megkérdezte:

– Nem mehetne valaki más?!

128. Egyedül

Nyelvünk, gazdagsága révén, alkalmas arra, hogy egyes dolgokat, eseményeket többféle módon fejezhessünk ki. Az is igaz, hogy rossz alkalmazása esetén furcsaságok születhetnek.

Pákán történt a téesszervezések idején. A járási és megyei vezetők ismereteket akartak szerezni a kiszemelt, leendő vezetőkről, ezért munkatársaik mindenkivel elbeszélgettek.

Az egyik megkérdezett nagyon szabatosan akarta kifejezni magát. Azt akarta válaszolni – amikor megkérdezték, hányan vannak testvérek –, hogy egyedüli gyerek, ám azt mondta:

– Kérem szépen, én egyedül vagyok testvér!

129. Csak asszonyok

Tájszavaink használatából is adódhatnak néha furcsaságok.

Vidékünkön az ember főnév mögött férfit kell érteni. Ez okozta a következő mosolyogtató esetet, amikor az egyik asszony a női nem gyengeségére akart utalni:

– Mi nem vagyunk emberek, mi csak asszonyok vagyunk!

130. Tisztességes asszonyok

A nagyapám mondta egyszer:

– Sok tisztességes asszony van ebben a faluban, de fél óra alatt a hátamon ki tudnám őket hordani a faluból.

131. Kukoricába hágó Dedes

Egy dedesi ember szántott. A mezsgyében az eketaligával sokat letöretett a kukoricából, sok kárt tett. Az emberek ezért beperelték, hogy fizesse meg a kukoricát, mert mező rendőri kihágást követett el.

Az ember azt mondta:

– Tekintetes földbíró, nem hágtam én rendőrt a mezőben; az igaz, hogy a szomszédasszony a mezőn szedett babot, azt meghágtam, de a rendőrt nem.

132. Hólyagropogtató Resznek

Egy legény megnősült. Azután a bábaasszony kérdi tőle, hogy :

– Na Pista, hogy vagy az új menyecskével.

Pista azt felelte, hogy nagyon kívánatos (kívánós)

Azt mondja a bábaasszony:

– Pista, ha akarod, ráijesztek a menyecskére, hogy nem lesz kívánatos.

– Hogyan, Rozi néni ?

– Mondd meg neki – holnap vasárnap lesz – a falu végén várjon meg a feleséged, elmegyünk együtt a templomba.

Hát a menyecske megvárta a bábaasszonyt, elmentek a templomba ketten.

A bábaasszony a lába közé egy száraz disznóhólyagot kötött és mindig porcogott. Kérdi a menyecske:

– Rozi néni, mi ropog a lába között?

– Kedves gyermekem, szégyellem megmondani: összeakadt a két lyuk, az pattog.

– Hát látja, Rozi néni, én is ebben a szenvedésben vagyok ám! Úgy kívánnám, hogy a férjem mindig rajtam lenne.

A bábaasszony azt felelte:

– Jaj, kedves gyermekem ! Ne legyetek annyiszor együtt, mert rajtad is olyan nagy szégyen lesz, mint ez rajtam.

Alig tudta Pista a feleségét kényszeríteni, elhitte a bábaasszonynak, hogy összeakadt a két lyuk.

133. Literrel mérte, mint a tikász a tojást

A második világháború előtt a tikászok szedték össze a falvakban az eladó tyúkokat és a tojást. A tojást nagy fonott háti kosarakban kerékpárral szállították.

Az öreg Halá' Jóska bácsi is egyszer egy ilyen kosár tojással a hátán indult el Hernyékéből Csömödérbe. Akkor még csak egy erdei út vezetett erre. Az öreg alól ki is csúszott a kerékpár a homokos úton. A sok tojás mind összetört.

Az öreg – menteni, ami menthető – visszafordult Hernyékbe. Az egyik házban kért egy köcsögöt és házról házra járva literrel mérte a tojást.

134. Nem esik kézről, mint a feketén vágott disznó húsa

Az ötvenes években Vétymben dolgoztunk a vasúton. Mindig egy helyre szoktunk leülni ebédelni. Egyszer a Kása Pista (Tóth Pista) nem ült közénk, hanem félrehúzódott, hogy ne lássuk, mit eszik.

Tudtuk, hogy feketén vágtak disznót. Azért ült félre, mert biztos abból hozott magával.

Mi persze azért se hagytuk:

– Pista, miért nem jössz közénk?

– Mert nem esik kézről!

135. Ilyen gazdád

Már volt szó a jóéltvágyú emberekről. Most ismét egyről szólni kell.

Az alábbi történet a pákai hegyen történt. Az egyik pincénél összegyűlt egy kisebb társaság.

Egyikük hatalmasan beebédelt. A jó, zsíros falatoknak utána engedett egy söröskorsó bort, aztán megsimogatta a hasát:

– Ilyen jó gazdád sose lesz.

Az egyik faluban, egy építkezésen délben annak rendje és módja szerint leültek ebédelni.

Az egyik idősebb kőműves nagyon megéhezhetett a délelőtti folyamán, mert hatalmasan telemerte a tányérját levessel, aztán a második fogással is, majd lefolyt róla. Látva ezt a gazda, hangjában némi bosszúsággal így biztatta:

- Pista bácsi, lehet ám kétszer is méríteni.
- Akarok is fiam, ... akarok is! – bólogatott a az öreg.

137. Túrós csusza

Páka határában a Csokmai-hegy és erdő, valamint a csárda már Szécsiszigethez tartozott. Így fordulhatott elő, hogy a pákai templomtól háromszáz méternyire született kisedet a nyolc kilométernyire lévő Szécsiszigetbe kellett elvinni megkeresztelni.

Itt a csokmai erdő sarkán élt egy cigány család a század harmincas éveiben. A családfőt Pistának hívták. A kunyhójuk meg olyan tiszta volt, hogy – mint az mondani szokták – a földről lehetett volna enni.

Egyszer jöttünk haza a hegyről. Az öreg a kunyhó előtt ült és valamit tört mozsárban.

- Mit csinál, Pista bácsi?
- Egy kis mákot török, mert túrós csuszát akarunk enni – válaszolta nagy komolyan az öreg.

138. Csülkös káposzta

Iklódbördőcén lakott a boldogult emlékezetű nagybátyánk, a Jobbágy Pali bácsi, kőművesmester. Áldott, jószívű ember volt. Neki is volt azonban egy hibája: nagyon szerette a hasát. Ez okból sokáig felemlgették neki a falubeliei a csülkös káposztát.

Történt egyszer, hogy valahol távolabb dolgoztak, és egy hétre el kellett utaznia. Hétfőn felült a vonatra, de előtte meghagyta a feleségének, hogy hét végére, mire hazaér, csülkös káposztát főzzön.

A vonat ott ment el a kertjük végében. Az asszony már kint kapált, amikor a vonat odaért.

- Az öreg – derékig kihajolva az ablakon – üvöltve emlékeztette:
- Mariska, csülkös káposztát!... csülkös káposztát!

139. A kokas a véka alatt maradt

Régen, amikor még kézzel arattak, a legszegényebb családok is igyekeztek erre a nehéz munkára húsételt készíteni. Persze voltak fősvényebbek, főleg ha nem családtagok, hanem napszámosok arattak.

Egyszer Vöröspatakon – pákai határrész – arattak a Majoriaknak. A Naca néni is vitte az ebédet. Szépen megterített az egyik fa alatt. Kiosztotta mindenkinek a tányért, levest tésztát. Az aratók persze nyújtogatták a nyakukat, várták, hogy mikor kapják a húst. Észrevette a Naca néni is, mert egyszer csak a homlokára csapott:

– A mafla fejemmel,... a kokas meg a véka alatt maradt!

140. Eleven kakast vivő Csehi

Egy csehi ember megfogta a szomszéd kakasát, hogy elviszi a hegyre, ott megsüti. Elevenen vitte ki a ruhatarisznyában a kakast. Ahogy megy elejbe (elébe, szemközt) jött a sógora, avval kezdett beszélni, közben a kakas a tarisznyában elkezdett kukorékolni.

Kérdi: miért nem tekerted ki a nyakát ?

Azt felelte, hogy azzal is nő, míg viszi a hegyre.

141. Krumpliprósza

Náprádfán történt egyszer, hogy az egyik gazda későn ért haza a hegyről. Mivel a felesége már aludt, nem akarta felkölteni. Éhes volt, így maga látott neki a vacsora készítésnek.

Látta, hogy be van keverve a krumpliprósza, hát olajat öntött a palacsintasütőbe, belemerítette a masszát és sütni kezdte. De az csak nem akart összesülni. Fogta, megette úgy.

Csak másnap derült ki, a tökfőzeléket akarta megsütni.

142. Pontos kottaismeret

Még működött a csömödéri halászcserda, amikor ez az eset történt. Hétvégeken rendszeresek voltak itt a szabadtéri bálók. Egyik alkalommal, már a bál vége felé, inkább csak legények maradtak és nótáztak.

A zenekar kísérte őket. Sehogy sem akartak azonban azonos hangot fogni. Egyik legény oda is szólt a primásnak:

– Pista bátyám, nem úgy van ez, ahogy húzzák!

Mire a primás így válaszolt:

– Édes komám, harminc éves múlt, pontos kottaismeret, hiteles lejátszás. A szerző így tette (írta) le!

143. Kőművesek

Egy falusi építkezésen falaztak a kőművesek. Arra ment egy ismerősük, hogy bosszintsa (bosszantsa) őket, hát odakiabált:

– Hé, kőművesek! Vakutok (vakoltok) vagy pucutok (pucoltok)?

Mire a gazda felsóhajtott:

– Csak má' egyszer pucunának (elmennének, eltakarodnának)!

Egy másik változat szerint, amikor a kérdés elhangzott, a gazda nagy mérgesen így szólt:

– Vakutak vóna meg, mielőtt idegyűttek!

Egy másik építkezésen a gazda kisfia megkérdezte az anyját:

– Édesanyám, a kőművesek nem emberek?

– Dehogynem! – válaszolta az anyja. Miért kérdezed?

– Mert idesapám azt mondta, hogy a kőművesek isznak, mint a lovak!

144. Temetés

Az első világháborúban két falumbeli ember orosz hadifogságba esett. Egyszer meghalt valaki a faluban, ahol el voltak helyezve. Mivel a faluban nem volt pap, hát egyiküket kijelölték, hogy neki kell eltemetni a holtat.

Kettejükön kívül senki sem értett magyarul, azért nyugodtan mondta a búcsúztatót, ami eszébe jutott az otthoni szertartásokból. Imádkozott is az elhunyt lelki üdvéért, de tudta, hogy ez kevés, mert hiányzik az ének.

Segítségül hívta társát, de neki sem jutott eszébe egyetlen egyházi ének sem.

Így hát ájtatos képpel rázendítettek: „Magas jegenyefán sárgarigó fészek...”

Az egyik háromműszakos üzemben, valamelyik váltásban nem jelent meg egy munkás.

Másnap kérdik tőle a kollégái:

– Mi volt tegnap, talán beteg voltál?

– Á, nem voltam beteg, csak amikor felkeltem, nem találtam a papucsom.

146. Kaphatnék tüzet?

A pákai hegyről ment haza az egyik ortaházi gazda. Félúton elfáradt és leheveredett az útmenti fűbe.

Szép nyári este volt. Szentjánosbogarak röpködtek körös-körül.

Emberünk pihengetett egy darabig, majd nagyon megkívánta a cigarettát. Nagy nehezen elő is halászta a kabátja zsebéből, de gyufát, a hosszas keresgélés ellenére, nem talált.

Egy szentjánosbogár feléje repült az út felől. A jóember a sötétben, talán az elfogyasztott bortól volt, úgy látta, hogy egy közeledő ember szájában parázslik a cigaretta. Hát megszólította:

– Bocsánat, nem kaphatnék egy kis tüzet?

147. Ahogy a szomszédé

Az alföldről nősült vidékünkre egy fiatalember. Dombot, szőlőt addig csak képen látott. Itt viszont segíteni kellett a munkáknál.

Mivel metszés után apósa lebetegedett, őt egyedül küldték fel karót verni.

– Hát azt hogy kell? – kérdezte.

– Ahogy a szomszédé van – igazították útba.

Késő este ért haza, fáradtan.

– Végeztél? – fogadták otthon.

– Hát, úgy a felével. Nem gondoltam, hogy ilyen nehéz. Másnap aztán végzett a vő.

Amikor az após felépült, felballagott a hegyre és nem akart hinni a szemének.

Az új, két és fél méteres karók ugyanúgy másfél méterre le voltak verve, mint a szomszéd öreg karói.

A hatvanas évek végén, amikor – e században már másodszor – a faluegyesítések korát éltük, tervbe vették Dömefölde Pákához csatolását.

Erről falugyűlésen tájékoztatták a falu lakosságát.

Mivel rendkívül fontos kérdésről volt szó, külön megtárgyalták KISZ-gyűlésen is, amelyre meghívták a pákai tanácselnököt.

Ő, hogy oldottabb legyen a gyűlés légköre, két láda üdítőt vitetett a fiataloknak. Az egyesítés aztán megtörtént.

Azóta csúfolják a döme földieket azzal, hogy két láda „Bambiért” eladták a falujukat.

149. A toronyba zárt legyek

Egyik nyáron nagyon sok volt a légy. Ezek reggeltől estig nyugtalanították a jószágot. Nem hagyták legelni, pihenni.

Erről beszélgettek egyik alkalommal a haranglábnál összegyűlt zebeckei gazdák is.

Beszélgetés közben egyik gazda fölnezett a harang-lábra és észrevette, hogy az alkonyat hűvöse elől oda gyűlnék a legyek.

Csak úgy feketéllett tőlük a harangláb teteje. Odafordult két fiatal társához:

– Vegyétek el gyorsan a létrát, hogy ne tudjanak lejönni!

150. A sárhányó

A Belső asztalos mesélte a pákai Völgyi-kocsmában:

– Egyszer Szentadorjából (Lispeszentadorján) jöttem haza kerékpárral. Megeredt az eső, csak úgy kopogott az első sárhányóm, olyan gyorsan jöttem, hogy a hátsón meg nem. A szentlőrinci parton ereszkedtem lefelé, amikor a hátsó sárhányó is elkezdett zörögni.

– No, gondoltam már ott is esik az eső. De nem mertem hát-ranézni, mert annyira jött a kerékpár. Csak itthon, amikor hazaérve leszálltam, láttam, hogy azért zörgött a sárhányó, mert elveszett a hátsó kerék.

Megintcsak a Völgyi-kocsmában mondta az öreg Belső asztalos:

– Nekem aztán beszélhet bárki, akkor is azt mondom, hogy a leg-

jobb óra a Doxa. Múlt éjjel is felébredtem, hogy fázom. Hát a doxa nagymutatója beleakadt a dunyhámba, lehúzta rólam, de mégsem állt meg.

151. Kicsit akadozva

Két ismerős találkozott. Már régen találkoztak, hát érdeklődtek:

- Hogy vagytok?
- Köszönöm.
- Hát a papa, hogy van?
- Köszönöm, megvan. Agyvérzést kapott, nehezen gyógyul. Még egy kicsit akadozva beszél, de káromkodni már folyamatosan tud.

152. Trappba jöttem

Nagyon sok emberi közösségben megtalálható a mindenkinél fontosabb és okosabb ember. Legalábbis ő ezt hiszi magáról.

Az egyik faluban a hívők közt is volt ilyen. A ceremóniák alatt is mindig igyekezett valami módon felhívni magára a figyelmet.

Éles hangja mindig kihallatszott a kórusból. Mivel hallása kevesebb volt, mint hitte, alaposan félrevitte a dallamot, maga után húzva a hívek kórusát, a kántor minden igyekezete ellenére.

A szövegtudása sem volt a legtökéletesebb. Majdnem botrányba fulladt a szentmise, mikor a „Futva jöttem elibéd...” kezdetű éneket, mindenkit túlharsogva, így kezdte:

- „Trappolva jöttem elibéd...”

153. Éhes ember

A fiatal orvos felesége sehogy sem tudta megszokni a falusi környezetet. Viselkedésében, házának vitelében igyekezett követni a városi szokásokat.

Így például fia születésnapjára meghívta a környékbeli – fiával hasonló életkorú – gyerekeket, akik ilyenén még soha sem voltak.

Volt uzsonna, madártej, torta. Csupa általuk nem ismert finomság. A tortánál az anya megkérdezte az egyik gyereket:

- Mondd csak, Zolika. Finom?
- Éhes ember mindent megeszik – válaszolta az.

A közelmúltban a pákai étterembe betért két külföldi kamionos, akik csigás ládákat hoztak vissza az egyik kft.-nek.

Az egyik törzsvendég, akiről köztudott, hogy csak magyarul beszél, azonnal társalogni kezdett velük. Ígyen:

– Honnan jöttetek? Kik vagytok?

A kamionosok csak a vállukat vonogatták, nem értették. Emberünk tovább kíváncsiskodott:

– Franciák?

Vállvonás volt a válasz.

– Németek?

Újabb vállvonás.

– Angolok?

Értetlen kézmozdulat a válasz.

Emberünk felháborodottan kérdezte:

– Hát akkor milyen nyelven beszéljek veletek?

Még ugyanaznap történt a két kamionossal ugyanott. Megébedeltek és a kávéjukra vártak. Ekkorra már kiderült, hogy törökök és egy kukkot sem értenek magyarul. Ezért az egyik vendég évvöde fordult oda hozzájuk:

– Hogy van az komám, hogy százötven évig itt éltetek a nyakunkon, a csigásládákat meg csak most hozzátok vissza?

Mire megszólalt egy borízű hang a sarokból:

– Hagyd békén őket! Ezek nem azok voltak.

155. A gyomrodat nem!

Tormaföldéről járt dolgozni a csömödéri téeszbe egy gépkocsivezető, meg a rakodója.

A gépkocsivezető minden reggel ment a rakodóért. Egy kicsit korábban, mint indulni kellett volna, mert általában nehéz volt kirángatni az ágyból.

Egyik reggel aztán meglepődve látta, hogy amaz kint ül a körtefa alatt és körtét majszol. Az anyja meg ott áll előtte és szidja.

– Csókolom! Látom a gyerek ma időben felébredt!

– Fel, a nehézség bele! – válaszolt az anya. Egy fél órája sincs, hogy hazaért a hegyről, de olyan részeg volt, hogy nem tudott bejönni a házba.

Beültek az autóba és elindultak. A csömödéri falu végén megszólalt a rakodó:

– Te, először vigyél le a kocsmába egy fröccsre, mert nagyon megszomjaztam.

Ez már sok volt a sofőrnek:

– Te, öreg, ha megdöglesz, a gyomrodat nem engedem eltemetni veled!

156. Lesőbor

Egy agglegény meghívta egyszer a barátait a hegyre. Ott volt a sógora is.

Ott rendes szokás szerint lementek a földpincébe és sorra kóstoltatták a hordókat. A harmadik vagy negyedik hordónál megszólalt a sógor:

– Na, ezt úgy igyátok, hogy ez a lesőbor.

Kóstoltatták, ízlelgették, aztán egyikük így szólt a gazdához:

– Megvagy te örülve?! Ezt akarod a lesőknek adni, amikor ez a legjobb borod?

– Na, nem azért lesőbor ez, mert a lesők kapják, hanem mert leshetitek míg ebből még egyszer kaptok – szólalt meg újra a sógor.

157. Rendbontó

A lakatosműhelyben a disznóölések időszakában fusiban sorra készültek a rendfák. Persze vasból.

Az egyik esztergályosnak is kellett volna egy, átment hát a lakatosokhoz és próbálta megkörnyékezni őket:

– Fiúk, nekem is csináljatok egy rendbontót!

A legelőször észbekapó lakatos rögtön visszakérdezett:

– Minek? Hisz apád már csinált egyet!

158. Kapitán Mári néni

Abban, hogy a göcseji ember furfangos volt, a szegénység nagyban közrejátszott.

Kapitán Mári néni is fánkot sütött farsangkor. Amikor kelt a tészta, átment a szomszéd házba.

– Komaasszony, halla-e?! Engedje meg, hogy a maga zsirgyába kisüssem a fánkomat. Asztá' én is megengedem, hogy a káposztámba megfőzze a maga sonkáját.

Vele – aki igencsak hirtelen és nagyszájú teremtés volt – előfordult az is, hogy a férje – aki ugyancsak vérmes természetű volt – többször elpáholta.

Egyszer, egy nagyobb verés után, fogta magát és hazament szüleihez Szentpéterföldre.

Férje néhány nap után elunta a dolgot és elment érte. Persze az akkor gyakori és legolcsóbb közlekedési „eszközzel” – gyalog.

Minden vita és veszekedés ellenére hátára kapta az asszonyt és elindult vele haza. Hiába tiltakozott, veszekedett az asszony, hozta rendületlenül.

Már jó messze jártak Szentpéterföldétől, amikor az asszony megunta a kényelmetlen utazást és könyörögni kezdett:

– Tegyen már le, hisz nem érzem már a tagjaimat!

Az ember csak jött szótlanul.

Az asszony tovább könyörgött. Amikor az ember megunta, csak megszólalt:

– Hogyne teszek le (hogya tennék le), hogy visszamenjél!

Azzal meg sem állt Pákáig.

A milyen nagyszájú, olyan fösvény volt.

Egyszer ott volt náluk a keresztfia is. A gyerekek kint játszottak az udvaron. Saját fiának meg a keresztgyerekeknek reggelit akart adni, mert azok erősen megéheztek. Főzött hát egy tojást, kétfelé vágta, eléjük tette és biztatta őket:

– Kapd be Feri, kapd be Jani!

Később valamiért átment a komaasszonyához, annak meg eldicsekedett:

– Te, Mári, úgy jóllakattam a két gyereket! Mondtam nekik: kapd be Feri, kapd be Jani!

Azóta, ha valahol egy társaságon kifog az étel és csupán néhány falat marad, gyakran biztatják egymást ily módon: kapd be Feri, kapd be Jani!

Édesapám mesélte. Gutorföldén, valamikor a harmincas években húsos répát főztek az egyik háznál, füstölt csülökkel. Akkori szokás szerint másnap is az volt ebédre. A ház ura kikanalazva a főzeléket elővette a bicskáját, hogy lefaragja a tányérján lévő jelentékeny méretű csontról a húst. Azon azonban nem volt semmi.

– Te, asszony, mintha ez a csont már tegnap is lett volna a tányéromban.

– Talán majd kidobom? Spórolni kell, Józsi!

160. F.....ka főző Várfölde

Várföldén az unokámhoz (Tóth Ilonka, oda ment férjhez) oda ment a Tóth Palai Gyurka bácsi és kérdezte, hogy mit főz ebédre? Azt mondja: pöcsmácsikot (nudlit)

Azt mondja, hogy én is főzök, mert soha nem főztem. Hát hazamegy, meggyúrja a tésztát, jól öregjére (nagyra) összemetéli.

Hát a szomszédasszony Mariska átmegy, látja, hogy főz, kérdi, hogy mit csinál ebédre.

Elgondolkodik, nem tudja, hogy mit mondjon, mert vastagra sikerület a tészta. Azt mondja: valami fa....cskát.

161. Elhoztam az ebédet

Akuglipálya a Mátay Sándorék szomszédságában volt Náp-rádfán. A Sándor minden vasárnapját ott töltötte, még ebédelni sem ment haza, pedig talán öt métert kellett volna csak mennie.

Néhány vasárnap az asszony át-át ment érte. Egyszer aztán megunt. Egy kendőbe összecsomagolta az ebédet, átvitte és kedvesen azt mondta a többiek nagy derűtsége közepette:

– Áthoztam az ebédet, mert tudom, hogy nem érsz rá hazajönni.

162. Akinek jutott

Az ötvenes években, amikor minden élelmiszert jegyre lehetett kapni, egy család fél kiló zsírt kaphatott.

A Bakon Gyura bácsi meg a felesége már hajnali három órakor elindultak gyalog Lentibe, mert csak ott lehetett beváltani a zsírjegyet.

Délután, amikor fáradtan ballagtak hazafelé, a falu végén találkoztak a Jári János bácsival, aki megkérdezte tőlük:

– Na, kaptatok zsírt?

– Akinek jutott, az kapott! – legyintett lemondóan a Gyura bácsi!

163. Okkal-móddal

Az egyik faluba új menyecske került, aki előtte valamelyik városban szolgált. Ott aztán összeszedett minden fire-francos kifejezést megmodort.

Nevettek is eleget a falubeliek, de hát az urának jó volt, nem törődött sokat vele. Meg különben is, minden csoda három napig tart!

Történt egyszer, hogy munka közben – valamit fuvarossal vitettek haza, azt akarták levenni a szekérről – az apósa a kút alacsony kávájában megbotolva belebukfencezett a kútba.

Az első ijedtség után gyorsan leeresztették a vödört, az öreg belekapaszkodott – szerencsére nem sérült meg –, kezdtek felhúzni.

A menyecske is ott tüsténkedett körülöttük, lássák mennyire aggódik az apósáért, óvatosságra intette őket. Persze ahelyett, hogy azt mondta volna, vigyázva vagy óatosan, a maga cifra nyelvén szólt.

– Emberek! Okkal-móddal húzzuk a papát!

164. Ajtónyomók

Kérnyékünkön szinte minden faluról tudnak valami anekdotába illő történetet.

Természetesen mindig a szomszéd faluról. A hernyékiek például keresztben vitték a létrát az erdőben, Kisszigetben szénát vittek a mozdonyok.

Kányavárban pedig az ajtót nyomták.

Történt egyszer, hogy mutatványosok érkeztek a faluba.

Shokás szerint összeszedték a belépődíjat a nézőktől és kezdetét vette az előadás.

– Kedves közönségünk – kezdte a bűvész – az első mutatványunk az lesz, hogy önök kiválasztanak néhány erős legényt, ők belülről nyomják az ajtót (az ajtó befelé nyílt), én pedig ennek ellenére bejövök

a terembe az ajtón át. A bűvész kiment, a kiválasztottak neki-feküdtek az ajtónak.

Volt, aki köpte a markát:

– Na, bűdös komédiás, ide ugyan nem jössz be!

Tán már fél óra is eltelt. A legények izzadtak is erősen, amikor az egyik legény megunt a dolgot. Kilépett az ablakon, megkerülte az épületet, hogy meglesse, miben mesterkedik a komédiás.

Meglepve látta, hogy az ajtó előtt senki sincs. Sőt, a komédiások is eltűntek.

Az esetnek persze hamar híre ment. Azóta, ha valaki gondolkodás nélkül ugrik neki nehéz munkának, azt mondják rá:

– Nyomja, mint a kányaváriak az ajtót.

165. Ajtót nyomó Kányavár

Ott meg egy illető komédiás odament Kányavár községbe, hogy ott színelőadást tart. A községben kidoboltatta, hogy ötven fillér a belépődíj. Hát akkor az illető beszédte a belépődíjat; így szólt:

- Tisztelt uraim ! Első előadásom az lesz, hogy én kívül leszek a folyosón, maguk meg belül az ajtót nyomják, ahány ember csak van. Akkor is bemegyek az ajtón.

Hát a kányaváriak bizony nekivetették a vállukat az ajtónak, ők bizony nem engedik be az illetőt. Hát egy jó negyedóraig nyomták.

Egyszercsak azt mondja a vendéglős: - emberek, nézzék meg az illetőt, talán nincs is kívül az az ember.

Hát otthagya őket s elosont Szentadorjánra, bement a kocsmába. Azt mondja a kocsmáros: honnan tetszett jönni ?

- Kányavárról. Ajtót nyomattam velük, talán még most is nyomják.

166. Nincs semmi hibája

Egyszer az egyik faluban egy családnál fiú született. Ez önmagában még nem lenne szenzáció, hisz mindennapos dologról van szó. A nagy örömben azonban itt bánat vegyült, mert a kisdéd púpos volt.

Szüleit nagyon bántotta, mert ezt akkor szégyellni valónak tartották az emberek. Meg nagy csapás is volt, mert a nyomorék nem tud segíteni a komoly férfimunkában, amelyre ugyancsak szükség lett volna. Titkolták is erősen.

Kezdetben ez nem volt gond, hisz a pólya, később a pendely jól leplezték fogyatékoságát. Később azonban, ahogy nőtt, erősödött, egyre inkább kiütközött fenti hibája.

Egyszer, amikor apjával mentek valahova, az útszélen, a kertkapunál ácsorgó vénasszonyok sipákolva sápítoztak felette:

– Kár, hogy ilyen derék legény ilyen nyomorék!

– Még asszonyt se kap, hogy megnősüljön! – így az egyik.

– Minek is venne az ilyen asszonyt, hogy tovább szaporodjon a nyomorúság? – replikázott a másik.

Az apa megállt az úton. Bosszantotta a vénasszonyok siránkozása, de már megszokta, hogy fiának így kell élnie, ezért bölcs belenyugvással fordult hozzájuk:

– Nincs ennek a gyerekek semmi baja. Annyival több van neki hátul, amennyivel kevesebb van neki elől! Na, isten megáldja! – azzal ballagott a fia után.

167. Elkapkodta

Anősülés már régen is nagy elhatározást igényelt. Az egyik jeles férfiú már elmúlt hatvan éves, hatvanhárom, hatvannégyszer is lehetett, amikor végül rászánta magát. Ismerősei egyszer megkérdezték tőle:

– No, Károly, hogy tetszik a házaselet?

Mire lakonikus tömörséggel így válaszolt:

– Elkapkodtam!

Azóta, ha valaki meggondolatlanul, gyorsan cselekszik, és az balul üt ki, akkor azt mondják rá:

– Elkapkodta, mint Csondor Károly a nősülést!

168. A kanász cipője

Az egyszeri kanászt megszólták a faluban, amiért nem bokszolja a cipőjét, hisz úgy jóval tovább tart. Ettől kezdve rendszeresen bokszolta az egyik cipőjét, a másikat viszont nem.

A rendszeresen kezelt cipő valóban tovább tartott, de csupán egyetlen nappal.

– Hát ezért nem volt érdemes bokszolni! – állapította meg a kanász és soha többé nem pucolt cipőt.

A gosztolaiak elmentek a hegyre bort fejteni. Egy sajtár avas bort kitettek a présházba, aztán a ló meg elszabadult, megitta, mert szomjas volt. Aztán berúgott a bortól a ló. A gazdája megebédezett a szobában, a ló meg persze neki volt fujtározva, elfeküdt.

Az egyik ember észreveszi kint. Elkezd kiabálni: gyertek ki, megdöglött a Csillag!

Az emberek nem akarták elhinni, de aztán látták, hogy a ló csak meg sem mozdul. Azért azt határozták, hogy lehúzzák a bőrét és elássák. Késsel elkezdték már húzni a bőrt róla. A ló meg fölébredt mámorából, fölugrott. Már akkor húzni kezdték a bőrt, mikor fölugrott.

Aztánék (aztán) elkezdték kiabálni, hogy föltámadt a ló.

Hát ezért mondják aztán lófejtő Gosztolának.

170. Kígyóherélő Hernyék

Ott meg sarjú kaszáláskor sok kígyó volt. Aztán mikor kaszáltak minden vágásra a kasza kígyót talált a fűben. Aztán gyűlést tartottak a bíró házánál, hogy nem lehetne a sok kígyót elemészteni.

Egy okos ember azt mondta, hogy kígyót ki kell herélni, akkor pusztulnak majd el.

171. Zsombékpörkölő Kerkabarabás

Disznót pörköltek az egyik háznál, de nagyon esett a hó és be kellett menni.

Később, mikor kijöttek, látják, hogy a hó belepte a disznót. Tüzet raktak, aztán leégették a zsombékot, mert azt hitték, hogy disznó.

172. Bundapörzsölők

Az egyik faluban disznóölésre készülődtek. Szokás szerint itt is segítséget hívtak, fogókat.

Mivel igencsak zimankos volt az idő, jól felöltözve érkeztek a résztvevők. Egyikük egy vasutasbundában.

Mivel a gazda kint volt az udvaron, a fogók meg majd egy időben érkeztek, hát nem is mentek be a házba, hanem rögtön munkához láttak.

A bunda akadályozta volna a mozgást, meg kicsit kopott is volt, ezért egyszerűen a földre dobta gazdája.

A böllér jól dolgozott, kevés szenvedést okozott az áldozatnak.

E fölötti örömben – meg, mint említettük, kutya hideg volt – bementek egy kis áldomásra.

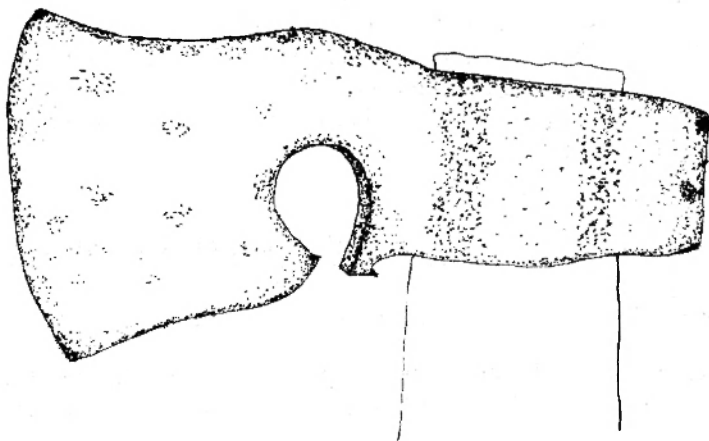
Közben szállingózni kezdett, majd sűrűn megeredt a hó. A bunda kinn maradt, nem messze a disznótól.

Mire kijöttek, már vastagon borított mindent a hó. Elöl jött a böllér, aki kezében hozta a gázpalackra szerelt pörzsölőt.

Odament a közelebbi hókupachoz és meggyújtotta a perzselőt.

Gyorsan olvadt a hó és hirtelen lángkapott ... a bunda.

Kapkodva, csapkodva oltották, de bizony azon ott éktelenkedett egy nagy lyuk.

Kanászbalta

173. A megborotvált disznó

Az ötvenes években, amikor a disznóölést be kellett jelenteni a beszolgáltatás miatt, történt az alábbi eset:

Az egyik faluban a kijárók közt volt két szép kan. Ezek egyszer összeverekedtek.

A kanász megpróbálta széjjelválasztani őket, jókorákat ütve rájuk botjával.

Hogy, hogy nem az egyik kan „halva” maradt a földön. Az első ijedség után – menteni a menthetőt – a kanász értesítette a gazdát és titokban felfuvarozták a „néhait” a szőlőhegyre. Persze gondosan elrejtve a kíváncsi szemek elől. Itt aztán szoba sem jöhetett a forrázás és pörzsölés. (Mindkettő túl látványos lett volna.)

Bevitték hát a jobblétre szenderült cocát a préházba és jól kifent késeikkel szabályosan megborotvták.

174. A megpörzsölt talicska

Régi jó szokás az faluhelyen, hogy disznóöléskor, mikor a fogók és a böllér megérkeznek, megkínálják őket pálinkával, vagy pálinkából készült „édességgel”. Aztán, amikor leszúrták a disznót, ismét. Sőt a perzselés közben is, után is illet kínálgatni, nehogy szó érje a ház elejét.

Régen a kínálás bent történt, mostanában kint az udvaron.

Ehhez a szokásváltozáshoz talán az alábbi kis történet is hozzájárult.

Annak rendje és módja szerint most is megtörtént a coca vérének vétele. Amikor már nem mozgott, letakarták szalmával és beballagtak egy kis lélekmelegítőre, mert ugyan hó nem volt, de kemény hideg az igen.

Erre várt az a néhány suhanc, aki a reggeli mozgolódásra figyelve, észrevétlenül elbújt a szomszédban az ól és a farakás mögött.

Ahogy az utolsó fogó után is becsukódott az ajtó, uzsgyi, keresztül az alacsony léckerítésen. Pillanatok alatt ledobták a szalmát a disznóról és sietve behúzták a közeli szalmakazal mögé.

Helyére egy hitvány talicskát tettek, gondosan betakarták, aztán, ahogy jöttek, el is tűntek, újra elfoglalva korábbi leshelyüket. A fagyott földön semmi áruló nyom nem maradt utánuk.

Néhány perc múlva jöttek is kifelé vidáman, hangoskodva a gazdáék.

Meggyújtották az egyik végén a szalmát és kezüket melengetve, beszélgetve topogtak körülötte. A szalma alól előbukkant a felfordított talicska egyik lába.

– Hej, komám, hogy fordult ez a hátára? – de el is hallgatott, mert a láb tüzet fogott. Agseprűvel gyorsan elcsapták a lángot, de a lendülettől több parázs és pernye is elrepült és előtűnt a szegény megrokkant talicska.

Kapkodva verték le az égő és még meg nem gyulladt szalmát. Dühös értetlenséggel kezdték keresni a disznót. Gondosan kerülve a gazdát és feleségét, aki hangosan jajveszékelt az udvar közepén:

– Jaj! Istenem! Ilyen csúfot tenni velünk! Persze az a bűdös pálinka az oka!

Ifjaink akkor már a harmadik udvarban, a pajta mögött dülöngéltek a nevetéstől, gondosan ügyelve, nehogy valaki meglássa őket, mert akkor folytatása lett volna a dolognak.

175. Leállt, mint a Tibák a pörzsöléssel

A hatvanas évek elején történt, amikor a falu még nem állt át a téeszek megalakítását követő új helyzetre.

Mivel a földeket a téesz elvette – a maradékon meg kukoricát és krumplit termeltek az emberek – hiánycikk lett a szalma.

A szalma, amely egyrészt alomnak kellett a disznók alá, másrészt ugyanazt a disznót volt hivatott megperzselni egy hideg téli hajnalon, szegény siska kimúlását követően.

Akkor még nem volt gázpalack. Ismeretlen volt a városokban itt-ott használatos fatüzelésű, ventillátorlapátos perzselő is.

Néhányan a szalmahiány láttán visszatértek az ötvenes évek beszo-
gáltatási ideje alatt titokban vágott disznó kopasztási módszeréhez: a forrázáshoz.

Aki mégis ragaszkodott hozzá, hogy perzselve legyen a disznó, az elballagott a téeszirodába, mert ott is falusi emberek voltak, megértették a gondot, adtak is szalmát. Igaz csak egy köcölével, mert nekik is kevés volt és kellett az állatok alá, de adtak.

Az öreg Tibák is elballagott hát, meg is kapta a maga porcióját, haza is vitte. Másnap aztán, a nagy napon szépen perzselődött is a disznó, de vagy az volt nagy és erős szőrű, vagy a köcöle kicsi, mert az egyik oldalát megpörzsölték és elfogyott a szalma. Mit volt mit tenni, újra el kellett menni szalmáért. Közben persze állt a munka.

Ha valaki azóta befejezetlenül félbe hagy valamit, azonnal rámondják:

– Leállt, mint Tibák a pörzsöléssel.

Ősz végén meghalt az egyik falu plébánosa. Hogy a falu karácsony havában ne maradjon pap nélkül, odahelyeztek egy fiatal papot.

A disznóölési idény már megkezdődött, sorban hozták a hívek a kóstolót.

Mivel az ő vidékükön ez nem volt szokás, megkérdezte a szakácsnőjét, mire ez a nagy sürgés-forgás.

– Tudja, plébános úr, felénk az a szokás, hogy disznóöléskor a rokonoknak meg a plébánosnak mindig visznek kóstolót.

– Ez jó szokás – nyugtázta a pap.

Néhány hét múlva levágták a plébánia hízóját is. Amikor a böllér végzett, a szakácsnő csomagokat készített.

– Ezt a kis kóstolót meg elviszem a jegyzőéknek, a tanítóéknek meg a kántor úrnak – mondta az ott tébláboló papnak.

– Ez nem jó szokás, summázta kissé kesernyés arccal a plébános.

177. Forog a feje

Ahogy a jó bornak nem kell cégér – a mondás szerint –, úgy a csínytevésnek sem.

A pákai talicskapörzsölésnek is hamar híre futott a környéken. Követőre is akadtak nemsokára Lipeszentadorjánban.

Alig csukódott be az ajtó a pálinkázni indulók után, a suhancok ott is kicserélték a disznót talicskára.

A visszatérő disznóölők semmit sem vettek észre, meggyújtották a szalmát és hosszú botjaikkal igazgatták a tüzet a disznó testén.

Egyszer csak az egyik elkurjantotta magát:

– Nézd, komám! Ennek meg forog a feje.

178. Disznóölés

A pákai Marton Pista bácsinak volt egy bandája, akikkel alkalmanként multságokon, lakodalmakban muzsikáltak. Az öregnek az ortaházi Takács Pista bácsi volt a bőgőse. Nagyon jóban voltak, a bőgős mindig meghívta a Martont disznóölésre.

A Marton viszont soha nem vágott disznót. Egyszer egy mulatságon, néhány pohár után, aztán az öreg Takács megkérdezte:

– Mondja, Marton úr, hogyhogy maguknál soha nincs disznóölés?

A Marton valamivel elütötte, de nem hagyta nyugodni a dolog. Egyszer a kertjében talált egy sünt. (Itt sündisznónak hívják). Fogta és bevitte az ólba. Aztán megszervezte a disznóölést. Böllért, fogókat hívott. Meghívta az öreg Takácsot is.

Reggel annak rendje-módja szerint bepálinkáztak, aztán kimentek disznót ölteni. A Takács ment elől. Benézett az első ólba. Nem volt benne semmi. Benézett a másodikba is. Ott sem volt semmi.

– Nincs itt semmi! – szólt hátra. Hol a disznó?

– Ott kell pedig lennie, mert az este még ott volt. Talán nézze meg valamelyik sarokban!

Az öreg meresztette a szemét, aztán észrevette a sünt. Szó nélkül kifordult az ólból, aztán hazament. Sokáig nem is beszélt a Martonnal, úgy megharagudott.

179. Akkor a másikat is

Régen a falusi mesteremberek is – akiknek szakmájuk művelése az időjárástól függött, ezért télen nem üzhették – az erdőre jártak ölfát vágni, akárcsak a parasztok egy része. Az erdőre járás meg komoly fegyelemmel járt, nem lehetett elmaradni.

Ezért bizony a disznóöléseket hajnalban, sötétben kellett véghezvinni, mielőtt a fogók elmentek volna az erdőre.

Az öreg Hermán is disznót vágott. Gyorsan megitták az ilyenkor kötelező pálinkát, aztán kirántották a cocát az ólból és gyorsan végeztek vele.

Még egy kupica pálinkát és már szedelőzködtek is, amikor az öreg ilyedten állította meg őket.

– Hé, emberek! A kijárót szurtuk le.

Mindenki döbbenten állt, majd az öreg szólalt meg újra:

– Ha már így van, akkor húzzuk ki a hízót is!

180. Hozz egy kötényt!

Nagyon jó barátom volt a pákai Ferenczi Pista hentes. Amíg csak élt, mindig ő vágta nálunk a disznót.

Télen szinte minden nap ment valahová disznót ölteni, ezért a felesége minden nap kötényt mosott, hogy mindig legyen tiszta, vasalt.

Egyszer, amikor hozzánk jött, az asszony este odakészítette az előszoba asztalra a kimosott, kivasalt kötényt, meg a gyerek ministráns ruháját (abban az időben a ministránsok ruháját a szülők mosták), mert az meg ment a hajnali misére ministrálni.

Reggel megpucoltuk a disznót, felhúztuk a rendfára. Az öreg meg bontotta ki az újságpapírba csomagolt kötényt, aztán gyorsan visszadugta a táskába.

– Te! – nézett körül, hogy ne hallja senki –, kérj egy kötényt a feleségedtől, mert a gyerek ministráns ruháját hoztam el!

181. Nem sajnálták?

Kisszigeten egyszer felakasztotta magát egy ember. Szerencséjére – vagy balszerencséjére – még időben észrevették, és levágták.

Amikor magához tért, észrevette maga mellett a kötél egyik darabját. A másik fele ott lógott a gerendán. Szemrehányóan nézett megmentőire.

– Hát nem sajnálták elválni ezt a jó kötelet?!

182. Jegenye

A faluban egy férfi mellékneve Jegenye. A keresztelőnek több változata is fennmaradt. Amit most közreadok, azt tekintjük hitelesnek, mert fűltanúja voltam az esetnek.

Fiatal focisták voltunk, amikor a lászlóházi kishidat javították. Kiszedték a tartócölöpöket is, mivel víz feletti részük elkorhadt. A földben és vízben lévő alsó részük azonban még használható volt, ezért megkaptuk a pálya kerítéséhez.

Egyik edzésen el is hordtuk őket az öltözőhöz. Vizsgálgattuk, nézegettük, milyen fából is lehetnek, amikor a tartalékcsoport egyik fiatal játékosa megszólalt:

– Ha jó látom, jegenye!

183. A kizárt harangszó

A falvak egymás közti – néha a haragig elmenő – vetélkedése, egymás ugratása régi keletű.

Néha aztán olyan nevetségessé váló dolgok is megtörténtek emiatt, mint az alábbi.

Mikekarácsonyfa az 1920-as években lett egy község.

Addig Mikefa és Karácsonyfa néven külön faluk voltak.

Az egyiknek volt haranglábja, a másiknak nem. Ahol volt, ott irigyelték a szomszéd falutól, hogy a szomszéd ingyért hallgatja az ő harangjuk szavát.

Ezért befalazták a faluvéget, hogy ne hallatszon át a harangszó.

184. A baktüttösi bikák

A tréfák néha eldurvulnak. Az egyik üzemben S, a mókamester egyik munkatársát, P-t sehogy sem tudta megtréfalni.

Barátaival ezért cselt eszelt ki. Egyik ebédnél is ugratták egymást, tréfalkoztak, amikor egyikük megkérdezte, hogy tudják-e mit csináltak Baktüttösön a bikák. Egyedül P nem tudta, mivel ő nem volt beavatva.

– Na, ha találkozol S-sel kérdezd meg tőle, mert ő tüttösi.

Azzal másról kezdtek beszélni.

Hamarosan megjött S is.

P odafordult hozzá:

– Te, mondd csak, mit csináltak Baktüttösön a bikák?

– Ilyen nagy marhákat, mint te – jött a válasz.

185. Ne horkolj!

Meleg nyári éjszakákon sokan alusznak nyitott ablaknál.

Az egyik faluban a kocsmából hazafelé tartó boromissza egy ilyen nyitott ablak alatt pihent meg, és rögtön mély álomba merült. Hangosan horkolva.

Erre ébredt fel a ház asszonya. Mérgesen rázta fel élete párját.

– Ne horkolj, mert nem tudok aludni!

186. Szorítsd!

Egy lászlóházi embernek állandóan csavargott a kutyája. Gondolta, ki kellene herélni, akkor talán kevesebbet csavarogna. A gondolatot tett követte, ő maga fogott hozzá az operációhoz.

A gyanútlan ebet derekánál az istállóajtó közé szorította. Majd a feleségével nyomatta az ajtót.

Alig fogott a műveletbe, a kutya a fájdalomtól üvöltve próbált szabadulni.

– Szorítsd, szorítsd! – üvöltött az öreg a feleségére.

Az nyomta is erősen az ajtót, de hiába, mert az eb egy erős rántással kiszabadult.

A gazda ennek következtében saját tenyerébe vágott bele, de alaposan. Sebtében bekötözték és elvitték az orvoshoz.

– Hát maga, mit csinált? – érdeklődött a doktor.

– Kutyát heréltem.

– Inkább magát kellett volna kiherélni, nem azt a szegény kutyát, mérgelődött az orvos, miközben nekilátott ellátni a sebet.

187. Házörzők

Baráti társaságban a házörző kutyákról beszélgettek. Egyikük sokáig hallgatott, majd megszólalt.

– Nagyra vagytok a kutyáitokkal. Nekünk meg olyan macskánk volt, ha bent volt a házban, senkit sem engedett be.

– Ezt nem hisszük!

– Pedig így volt.

– Hát az hogy lehetett?! – hitetlenkedtek továbbra is a többiek.

– Mert mindenkit nekünk kellett beengednünk.

188. Ne vegyünk „egyed”?

Pördeföldén élt egy házaspár. Egyszer az asszony a városban járt, és az asztalosnál látott néhány koporsót. Nagyon megtetszett neki. Amikor hazament, kedveskedni akart az urának, hát megkérdezte:

– Apjuk, olyan szép koporsót láttam. Ne vegyünk neked egyet?

189. Aki 84 éves

Apám mondta a 84. születésnapján:

– Aki 84 éves korában meg tudja inni a bort, az hosszúéletű.

190. Volt, aki tovább tanult

A gutorföldi gyümölcsfeldolgozó építésén hallottam az alább következőt.

Történt, hogy az ott dolgozó lakatosoknak nem tudtak munkát adni, ezért beosztották őket a kőművesek mellé. A két lakatos ennek megfelelő „lelkességgel” végezte munkáját.

A kőműves, hogy jobb kedvre derítse őket, a kőművesmesterség szépségéről mesélt nekik.

Mire az egyik lakatos ráförmedt:

– Mit jár a szád?! Hisz minden ember kőművesnek született, csak volt, aki tovább tanult.

191. Ebből kettőt

Az, hogy valaki jó pénzügyi szakember is legyen meg műszaki is, nem várható el senkitől.

Az egyik téesz főkönyvelője is így volt ezzel. Amikor a műhelyben megrendeltek egy tíz kilogrammos kalapácsot, megkérdezte:

– Mennyibe kerül?

– 2300 Ft.

– És egy öt kilogrammos?

– 350...

– Akkor ebből vegyenek kettőt, legföljebb többet ütnek!

192. Lakodalomba

Az egyszeri falusi ember távol lakó rokonaitól meghívást kapott lakodalomba.

Mivel a falunak nem volt vasútja, átballagott a szomszéd falu vasútállomására.

– Legyen szíves adjon egy jegyet a vonatra! – szólította meg a forgalmistát, aki egyben a pénztáros is volt.

– Hova megy, bátyám? – érdeklődött az.

– Lakodalomba!

Látta a vasutas, így nem jut közelebb a célhoz, nem tudja meg, hová is adja a jegyet. Megpróbálkozott tehát egy kis furfanggal. Mivel nem akart ajtóstul a házba rontani, hát kanyarodott egyet a gondolata:

- Hát, hol lesz az a lakodalom?
- Gondolom, ha jó idő lesz, akkor kint az udvaron sátorban, ha meg eső lesz, akkor benn a házban – válaszolta az öreg.

193. Én majdnem kaptam

Régen a lakodalomhoz a lesők is hozzátartoztak. Legtöbb helyen szívesen is látták őket, főleg ha rendesen viselkedtek.

Egy tányér hús, egy tányér rétes és egy liter bor volt a lesők része. Persze volt, hogy többet is kaptak. Ez a gazdától függött.

Az egyik faluban is csendben várakoztak az ablak alatt a kerítéshez támaszkodva, amikor kivitték a húst és a rétest. Az elől állók mindjárt a húsból vettek egy-egy darabot, míg tartott.

A többiek a rétesből kaptak. Két legénynek azonban már abból sem jutott.

Aki előbbre állt, egy idő után elindult hazafelé. Útközben találkozott két legénnyel, akik a lakodalmas házhoz igyekeztek.

– Na, milyen a lakodalom, adtak valamit? – érdeklődtek.

– Adtak húst, meg rétest, de keveset. Az Imrének nem is jutott, de én majdnem kaptam – tette hozzá.

194. Elkapta, mint csömödéri zenekar a hangot

Egy-egy lakodalom régen is nagy gondot jelentett. Főleg a zenekarral volt gond, mert kevés volt belőlük.

Megjárta velük egy csömödéri ember is. Sokáig hiába keresett zenészeket, de nem kapott.

Meghallotta egy falubelije:

– Ne aggódj komám, majd én elmegyek a zenekarommal!

– De neked nincs is bandád!

– Dehogy nincs, csak még a faluban nem játszottunk.

Megegyeztek. Eljött a lakodalom napja. Megérkezett a zenekar is. Rögtön hangolni kezdtek. A primás egy reszkető kezű öreg cigány volt. Volt még egy tangóharmonikás és egy dobos. Ez volt a zenekarvezető. Ő kötötte a szerződést.

Megkezdődött a vacsora, a zenekar még mindig hangolt. Amikor a primás játszani kezdett, hol a tangóharmonikás nem találta el a megfelelő hangot, hol a dobos a ritmust. Ettől aztán a primás is hol kiesett az ütemből, hol fals hangot fogott.

Már majdnem véget ért a vacsora, amikor odament hozzájuk a házigazda.

– Mondjátok már, mikor akartok játszani?

– Mindjárt kezdjük, csak elkapjuk a hangot – válaszolta a dobos.

195. Csömödér vagy Páká?

Az egyik lakodalomban egy atyafinak megtetszett a zenészek játéka, ezért mindjárt meg is egyezett velük, hogy a lánya közeli lakodalmában is ők játszanak.

Eljött a lakodalom napja. Készülődött is a primás, de sehogy sem jutott eszébe, hogy hova is kell menniük: Csömödérbe vagy Pákára.

Jött-ment a konyhában és csak töprengett hangosan mondogatva:

– Csömödér vagy Páká, Csömödér vagy Páká?

Egyre mérgesebb lett, hogy feledhette el a helyet?

A sparhert redlije nyitva volt, hogy jobban melegítsen. Az ajtaján ott meledgett összekuporodva a macska. A primás mérgében odacsapott neki, mire a macska ijedében elnyávogta magát:

Miá...á..á..ká!

– A fene essék beléd, előbb is mondhattad volna, hogy Pákára.

196. Hagyják abba!

Pérföldén történt a 80-as években az egyik lakodalomban, hogy elérkezett a menyasszony búcsúztatásának ideje.

Az első vőfély mondta is a szívhez szóló versikét, aminek eredményeként bizony ugyancsak sírtak az asszonyok és még néhány férfi is megtörölte titokban a szemét, amikor a vőfély elakadt.

Mivel már a bor is dolgozott benne, kissé gorombán, de hatásosan vágta ki magát:

– Hagyják már abba, mert én is teljesen elérzékenyülök!

Aztán folytatta a közben eszébe jutott szöveget.

197. Akkora pofád van

Az öreg Marton Pista bácsinak volt egy bandája, azzal jártak lakodalmakba zenélni. Az öreg igen vidám, tréfás természetű ember volt.

Egyszer Pördeföldén voltunk lakodalomban. Hajnal felé már csak mi, legények maradtunk. Körülálltuk a zenészeket, úgy nótáztunk.

Egyszer csak az öreg leengedte a hegedűt és odafordult a leghangosabban nótázó társunkhoz:

– Tudod, Jóska! Neked akkora pofád van, hogy téged csak sütőlapáttal lehetne pofon vágni!

198. A kalapos csuka

Az öreg Poncele egyszer lakodalomban volt Csömödérben. Hazafelé a kisvasúton (Csömödéri Erdei Vasút) jött haza. A „Hatos-háznál” a Cserta-hídon megbotlott és a kalapja beleesett a patakba, a víz meg elvitte. Hajadonfővel volt kénytelen hazamenni.

Látta ezt a szomszédjuk, az öreg Doma János bácsi, és megtudakolta az okát.

A Feri bácsi meg is mondta neki őszintén.

Az öreg Domát azonban nem hagyta nyugodni a dolog, mert néhány nap múlva megállította az utcán:

– Te, Feri! Megvan a kalapod!

– Hol? – kérdezte az öreg kíváncsian.

– Szécsiszigetben a horgászok kifogtak egy csukát, annak a fején volt egy kalap. Nem a tiéd volt?

199. Fapados

A nyolcvanas években történt egy lakodalomban, Csömödérben. Nászuramat a fáradtság és az elfogyasztott bor kissé elbágyasztotta, ezért kiment az udvarra levegőzni. Jó idő volt, ezért leült a fa alá kitett padra, és ott annak rendje-módja szerint elszunnyadt. Élete párja odaült mellé és vigyázott rá.

Az öreg váratlanul fölébredt, fölugrott és – pofon vágva feleségét – ráförmedt:

– Nem megmondtam, hogy ne fapadosba vegyél jegyet?!

200. Úristen!!

Vidéünkön korábban a lakodalom két-három napig is eltartott. Az egyik lakodalomkor hatalmas havazás kezdődött. Az utak járha-

tatlanná váltak. Mivel a vendégek nagy része távolabbi faluban lakott, hát ott ragadtak még harmadik napon is.

Már mindenki hullafáradt volt, itt is, ott is aludtak, kókadoztak a vendégek, meg a muzsikások is. Mivel nem indulhattak, hát a lakodalom folytatódott.

A harmadik nap estéjén a házigazda kiment az udvarra és keserűen nézett fel a sötét égre:

– Űristen, hát neked sose voltak vendégeid?!

201. Nyelvbotlás

Néhány évtizeddel ezelőtt az volt a szokás, hogy a polgári esküvőt szerény körülmények között, csupán két tanú jelenlétében kötötték. Azon sem rokonok, sem ismerősök nem vettek részt.

Az utolsó egy-másfél évtizedben ez megváltozott. A tanácsi esküvő is ünnepélyes külsőségek közt zajlott. Szokásba jött, hogy az ünnepélyes tanácsi esküvő után vonultak a templomi esküvőre.

Egy ilyen tanácsi esküvőn új anyakönyvvezető adta össze az ifjú párt, akinek ez volt a bemutatkozó, első szertartása. Nagyon izgult is emiatt, de gond nélkül lezajlott a ceremónia. Az utolsó mondat volt már csak, amellyel útjára bocsájta az ifjú házasságokat. Láthatóan megkönnyebbült és elmondta a mondatot:

– Kedves ifjú házasságok, kedves egybegyűltek, a házasságot ezennel befejezettnek nyilvánítom.

202. Lánykérés

Egyszer egy pákai legény elment lánykérőbe. Mivel a szülőknek eszük ágában sem volt hozzáadni a lányukat, meg különben sem tetszett a lánynak, ezért csak úgy általában beszélgettek.

Egyszer az anya megunt a dolgot és konkrétan a tárgyra tért:

– Fiatal még ez a lány, meg nem is akar még férjhez menni.

Mire a legény megértően bólogatott, majd így válaszolt:

– Az az igazság, hogy még én sem akarok nősülni.

203. Forgácmester

Gutorföldén a plébános Jézus szüleiről kérdezte a gyerekeket.
Az egyiktől megkérdezte:

– Tudod-e, mi volt Szent József foglalkozása?

A gyereknek hirtelen nem jutott eszébe a mesterség neve, de emlékezett, hogy fa és forgács is volt József körül, hát rövid gondolkodás után rávágta:

– Forgácmester!

204. Ugye, hogy el lehet

A gutorföldi téeszben az elnök egyszer bement a gépműhelybe.
A hegesztő mellett meglátott a földön egy fél hegesztő elektródát:
Odaszólt a hegesztőnek:

– Nem lehet ám ekkora elektródát eldobni, Laci bácsi!

Azzal lehajolt, hogy felvegye.

A hegesztő csak röviddel előtte dobta ki a fogóból és még forró volt.

Az elnök megfogta, de rögtön el is ejtette.

– Na, ugye, hogy el lehet dobni! – szólt oda a hegesztő.

205. Neked nem erős?

Szécsiszigetben egy idősebb asszonynak ízületi fájdalmai voltak, de oly mértékben, hogy járni is alig tudott.

Betegségére egyedüli gyógyszernek a kecsketejet ajánlották a javasasszonyok. Vettek hát egy kecskét.

Egyszer kint ült az udvaron, amikor látta, hogy a kecske bement a kertbe.

Bekiabált a fiának:

– Nézd, a kecske a kertbe' van. Eszi a paprikát.

A gyerek kiszaladt, felkapott egy botot és végigvágott a kecskén.

– Nesze, kecske, paprika! Neked nem erős?!

206. A hosszabbikat?

Az egyik építkezésen lekiabált a kőműves az állásról a segéd-munkásnak:

– Add fel nekem azt a rövid kőműveslécet!

Mire az visszakérdezett:

– A hosszabbikat?

207. Ugye, mondtam!

A nagyothalló kőműveshez az építkezés befejezését követő napon beállított a gazda:

– Pista bácsi, vissza kell jönnie, mert ledőlt a kémény!

Az öreg, aki nem értette, amit mondanak neki, széles mosollyal mondta:

– Ugye, mondtam, hogy jó lesz!

208. Tokostól

Tornyiszentmiklóson fel kellett újítani a falu tűzoltószertárát. Többek közt az ajtókat is ki kellett cserélni. A mester a magával vitt asztalosnak annyit mondott:

– A kerekék szélét mérd meg, olyan széles legyen a tok.

A tok el is készült, be is falazták. Már a külső festésnél tartottak, amikor egyik nap félreverték a harangot:

– Tűz van a faluban!

Hamarosan megérkezett egy gazda két lóval. Gyorsan eléfognak a szerkocsinak és már indultak is sebesen. Azok vitték is a kocsit ... és az ajtótokokat. Az asztalos is és a kőműves is megfélekezett a tengelyvégekről.

209. Nem föl

Az alábbi 1989-ben hallottam Buza Feri bácsitól, a baki faluház építése kapcsán.

– Régen föl lehetett menni a minisztériumba, a Megyei Tanácsra.

Ma már sehova nem mehetünk: a Megyei Tanács nem föl, a pártbizottság nem föl. Ma csak a falutábláig lehet menni, a falu csak magára számíthat.

Nem igaz a mondás, mely szerint minden ember magával hordja a keresztjét, mert akkor egy asszony sem járna gyalog.

211. Sok körettel

Egyszer az olajosok kerettyei kőműves brigádját beküldték dolgozni Nagykanizsára. Úgy állapították meg munkarendjüket, hogy csak hétvégén utazhattak haza.

Egyik este egyikük bement egy étterembe vacsorázni. Étlapot kért és alaposan átolvasta. Láta, hogy a legolcsóbb étel a hasábburgonya.

Odaintette hát a pincért:

– Legyen szíves, hozzon nekem egy adag hasábburgonyát, jó sok körettel.

212. Nagyfröccs

A hatvanas évek elején történt a pákai kocsmában.

Egy házaspár tért be, szomját oltani. Az asszony odaszólt a kocsmárosnénak:

– Mariska adjon egy nagyfröccsöt! Meg egy kicsit az embernek, tette még hozzá.

213. Nápolyi

Ugyancsak ebben az időben történt, hogy egy asszony a három- négy éves fiával szintén betért a kocsmába. Kért egy fröccsöt, mire a gyerek nyafogni kezdett:

– Anyuuu, vegyé nápolit!

– Hallgass! – szólt rá az anyja.

A gyerek csak nyúzta:

– Anyuuu, vegyé nekem nápolit!

Az anyja ekkor már ráförmedt:

– Hallgass, nincs pénzem!

– De fröccsre, arra van – vágott vissza a kisfia.

214. Könnyű magának!

Egy férfi topogott a kocsmá foglalt WC-je előtt.
Könnyörögve szólt be:
– Kérem, siessen! Hasmenésem van!
Mire keserves nyögéssel jött a válasz.
– Könnyű magának!

215. Pálinka

Két idősebb asszony beszélgetett a hatvanas években a pákai kocsmá pultjánál. Előttük egy-egy féldecis pohár.
– Hogy szerethetik a férfiak ezt a bűdös pálinkát? – mondja egyikük.
– Mariska – fordult a másik a kocsmárosnéhoz – adjon még egy féldecit abból a cseresznyéből!

216. Az a méreg

Még az állami gazdaságban dolgoztunk. Szentpéterföldén a gyümölcsösben munkavédelmi oktatást tartottak.
Többek közt az alkoholfogyasztás baleset előidéző voltát hangsúlyozták. Főleg a pálinka mérgező hatását ecsetelte az előadó. Aztán látva az emberek felháborodott arcát, egy kicsit visszakozott:
– Hát reggel egy korty az még nem méreg, csak többet ne igyanak.
– Tudja, főnök – szólalt meg egy öreg dolgozó – felénk azt tartják, hogy a pálinka kis mértékben gyógyszer, nagy mértékben orvosság, és ha nincs – emelte fel a hangját –, az a méreg!

217. Rossz bor

Nemrégiben a vonaton utaztam.
Az egyik állomáson felszállt egy idősebb ember. Bár kevesen voltunk a kocsiban és bőven volt hely, ő kiválasztott egy szemüveges vékony fiút és odatelepedett hozzá. Nagy hangon mesélni kezdett. Hamarosan kiderült róla, hogy nyugdíjas vasutas. Bár a fiú nem figyelt rá, vagy legalábbis megpróbált, az öreg csak mondta a magáét.

Egy idő után már akaratlanul is mindenki őt hallgatta. Egyszer csak váratlanul megkérdezte a fiatalembertől:

– Mondja, tudja, hogy melyik a rossz bor?

A választ meg sem várva már mondta is:

– Az, amelyiket fizetés előtt két nappal a vasutas nem tud meginni.

Aztán, mintegy a mündér becsületét védve hozzátette:

– De a postás még megissza!

218. Várom a vihart

Egy csömödéri férfi Pákán a ktsz-ben volt asztalos.

Egyszer, munka után elmaradtak a kocsmában a kollégáival. A felesége már aggódott, mert nem ért haza a szokott időben, félt, hogy baja esett az úton, ezért elment eléje a postaúton. Közben a férj, hogy előbb hazaérjen átvágott a réten a „Hatosháznak”. Így aztán elkerülték egymást.

Az asszony nagy mérgesen hazament, hogy hiába kereste. Hát otthon látja ám, hogy az ember fekszik az ágyon és tartja maga fölött a kinyitott esernyőt.

– Hát, te – csodálkozott rá –, mit csinálsz?

– Várom a vihart – jött a válasz.

219. Ne félj, míg engem látsz!

A pákai Ferenczi kocsmában időnként kemény szeszturnák folytak.

Egyik alkalommal a vendégek egyike észnél volt ugyan, de a lábai annyira fölmondták a szolgálatot, hogy egyszerűen elterült a pult előtt a padlón.

Közben két ugyancsak eléggé kapatos vendég közt annyira elfajult a vita, hogy már egymás mellén a ruhát markolázták, és hangosan szidták egymást, amikor bátorítólag megszólalt a földön fekvő részeg:

– Ne félj, Jenő, míg engem látsz!

220. Úgyis beleesünk

Pördeföldén az egykori uradalmi majort a falutól egy völgy választja el, amelynek alján folyik az Eperjesi patak.

Egyszer két majorbeli ugyancsak felöntött a garatra a falubeli kocsmában és úgy indult haza. Amikor leértek a patakon átvezető bürühöz, egyikük megszólalt:

– Hát tudod, komám, azt hiszem legjobb lesz, ha a patakon megyünk keresztül, mert a bürüről úgyis beleesünk.

221. Maga okos ember

Pákán volt suszter a Rudas János bácsi, aki nem igazán szerette a munkáját, annál inkább a társaságot. Ezért estéinek túlnyomó többségét a Tóth kocsmában töltötte, ahol az iparoskör helyiségei is voltak.

Egyik este nem fért be a kártyapartiba, csak figyelte a játékot, közben beszélgetett a kocsmáros feleségével.

A játékosok nem figyeltek a beszélgetésre, csak arra kapták fel a fejüket, amikor a kocsmárosné azt mondta:

– Na, na! Rudas úr! (Akkor ez az iparosoknak kijárt). Na, na. Maga okos ember. Eszik, iszik és nem dolgozik.

222. Én nem látom meg

Két férfi beszélgetett a közelmúltban a dömeföldi kocsmában. Az egyik megitta a fröccsét és kezét parolára nyújtva így szólt:

– Elmegyek, mert van még egy kis munkám.

Mire a másik:

– Nekem is lenne, de én nem látom meg.

223. Ne is törődj vele!

Lentiben az egyik kocsmában egy vendég és a csapos – mivel csak ketten voltak – barátságosan elbeszélgettek.

A vendég közben megivott két-három fröccsöt, aztán elköszönt.

A csapos finoman figyelmeztetni akarta, hogy még nem fizetett, utána szólt:

– Józsikám, még nem adtam vissza.

– A távozó – vissza sem fordulva – nagyvonalúan felemelte a kezét:

– Sanyikám, ne is törődj vele, a visszajáró legyen csak a tiéd!

224. Egyedül nem

Szokásban volt, hogy az éjszaka járőröző rendőrök meglátogatták az üzemek, vállalatok portásait, éjjeliőreit.

Egy időben az kötelességük is volt. Ők ellenőrizték őket.

Egyik „látogatás” alkalmával az egyik rendőr megkérdezte az öreg portást.

– Papa, nem fél egyedül?

– Hát, akkor nem, de ha jön valaki, akkor már igen.

225. Akkor esős nap lesz!

A dömeföldi Doma János bácsi egy társaságban kinyilatkoztatta:

– Ha a kakasok hajnalban kukorékolnak, az eres meg csöpög, akkor esős reggelre ébredtünk.

226. Mekkora a Szahara?

A két világháború között a pákai iskolában az év végi vizsgán feleltek a gyerekek.

Az egyiktől megkérdezték, mekkora a Szahara.

– A Szahara lehet akkora, mint a pákai lepence, de lehet kisebb is, meg lehet nagyobb is.

227. Miből van az ember?

Egy másik vizsgán hivatalból részt vett az öreg kanonok is. Hogy a gyerekek hitbéli felkészültségéről meggyőződjön, egyiküket megkérdezte, hogy miből van az ember?

A gyerek csak nézett bambán, de felderült az arca, mert a szomszédja súgott neki. Hát kívágta, amit hallott:

– Agyagból, sárból meg ... szőröslepedőből.

228. Ing

Ugyancsak vizsgán történt a szécsiszigeti iskolában, szintén a két világháború között.

A tanító megkérdezte az egyik gyereket:

– No, édes fiam. Hogyan választanád el ezt a szót, hogy ing?

Mire a gyerek rávágta:

– Zü-mög!

229. Szabad idő

– **S**zervusz, komám! Gyere, segítsél cserepezni!

– Miért, még nem végeztél?!

– Nem volt rá időm, amikor meg lett volna rá időm, a kocsmában voltam.

230. Kőszegi Tamás, jöjjön ki!

A negyvenöt utáni időkben a rendőrséghez sok iparos és paraszt fiatalot vettek fel.

Ezek legtöbbje az írás-olvasás tudományát bizony épp a legalacsonyabb szinten művelte.

Így fordulhatott elő az alábbi eset, amikor is az egyik tanácsi alkalmazott a hivatali kerékpárral ment el a kocsmába.

Mivel a kerékpárról hiányzott az előírt világító berendezés, az ellenőrzést végző rendőr elolvasta a névtáblát és beszólt a kocsmába:

– Kőszegi Tamás, jöjjön ki!

A felszólításra senki sem jött ki. Ezért lesbe állt.

Néhány óra elteltével kijött emberünk és fel akart szállni a kerékpárra. Ekkor előlépett a rendőr:

– Miért nem jött ki, amikor hívtam?

– Mert engem nem hívott.

– Hát ide van írva, hogy Kőszegi Tamás?

– Ide bizony az van írva, hogy Kőzségi Tanács.

231. Te meg menj haza!

Pákán élt egy házaspár, sem a feleség, sem a férj nem vetette meg az italt, ezért aztán gyakran megfordultak a kocsmában.

Együtt azonban ritkán.

Az asszony nem szerette, ha a férje is odajár. Ezért, ha az asszony megérkezett – már messziről lehetett hallani, mert folyton beszélt –, a férfi a sötét hátsó ajtaján távozott.

Egyszer az asszony – szokásától eltérően – csendben érkezett, a férj előtt még ott állt félig a fröccsös pohár. Ezt nem akarta otthagyni, hát ülve maradt.

Az asszony könyékig lisztesen jött be az ajtón. Épp az ebédfőzést hagyta ott. Körülnézett, meglátta a férjét is. Aztán egyszúszra elhadarta.

– Nem nyúlik ez a bűdös tészta. Mariska, adjon egy fröccsöt, Géza, te meg menj haza!

232. Halló, halló, Nagyhatalom!

Pákán Etler Mihály kádár igen rabiátus ember volt. Ha ivott, nem volt megállása előtte a feleségének, sem a gyerekeknek.

Egyszer olyan nagyon megverte őket, hogy a csendőröktől kellett segítséget kérniük.

Azok tudták, ha megbüntetik, csak a családot sújtják, ezért néhány pofonnal lerendezték a dolgot.

A kádár megfenyegette őket, hogy ezért megütik a bokájukat.

Visszafelé a csendőrök beszóltak a postára, ha valakinek telefonálni akar a kádár, akkor az őrre kapcsolják a telefont.

Nem is kellett sokáig várniuk, megcsörrent a telefon, és a vonal túlsó végén megszólalt egy borízű hang.

– Halló, halló, Nagyhatalom! Itt Etler Mihály kádár beszél.

233. Majd megoldjuk

Agutorföldi plébános találkozott a sírásóval:

– Na, mi újság, Lajos?!

– Semmi jó, plébános úr! Nem halnak az emberek.

A plébánosnak valahol máshol járhattak a gondolatai, mert szórakozottan válaszolt:

– Majd megoldjuk!

Az esetnek persze híre ment, és a derék gutoriak furcsán kezdtek nézni a papjukra, amikor a következő héten három halott is volt a faluban.

234. A kiharangozott nagykabát

Dömezföldén, nyári estéken a legények ki szoktak feküdni a harangláb mellé a fűre, beszélgetni. Meleg éjszakákon aludni.

Egyszer egyik legény már hűvösnek érezte az időt, hát kihozta a nagykabátját, arra feküdt, meg be is takarózott vele.

Éjjel fölébredt, hazament, a kabátot meg ottfelejtette a fűvön.

Hajnaltól a harangozó ment harangozni, látta, hogy egy mozdatlan alak fekszik a fűben, azt hitte, hogy halott, hát úgy húzta a harangot, ahogy halottakat szoktak harangozni.

235. Macskakergető Dömefölde

Ezerkilencszáznegyvenötben történt, a háború utáni időszakban, amikor az oroszok nevében voltak magyar tolvajok is. Hol ez, hol az veszett el.

Dömeföldén az egyik háznál zajt hallott a gazda, és riasztotta a szomszédokat, hogy tolvaj van a padláson. El kell kapni, akárhogy. Föl is keltek a szomszédok. Éjjel volt. Tanakodtak, hogy ki menjen föl a padlásra. Én vagyok a gazda, engem illet! – mondja a ház ura.

Az istállóban volt a följárat a padlásra, máshol nem lehetett fölmenni.

A tőpörtyű a tejesfazékban volt a padláson. A bakmacska fölment a padlásra. A fejét beledugta a tejesfazékba, de már kihúzni nem tudta belőle. Elkezdett ott korintyulni (kószál, kóborol). Vagdalózott jobbra-balra, erre-arra, azt hitték, tolvaj van a padláson.

A Géza bácsi – a viharlámpát meggyújtva, vasvillát a kezébe – megy föl a létrán. Aztán szép óvatosan nyomja föl a padlásajtót, a macska az meg ott elől kiugrott, a nyakáról akkor pattant le a tejesfazék karimája, mert a többi már összetörte.

A többiek már ott a ház mellett körbe voltak állva vasvillával, hogy akárhol jön le, hát most meg lesz fogva a tolvaj. Az egyik ember – mert gyerekek is voltak ott – azt mondja, hogy:

– Vigyázz, te gyerek, nem tudok ütni téled!

Aztán akkor a macska leugrott és látják, hogy nem volt olyan nagy dolog. Akkor meg legurult a tejesfazéknak a széle, aztán azt is megtalálták.

Utána még egy darabig a Géza bácsinak szokták mondani, hogy: sicc! Először haragudott érte, de később már nem foglalkozott vele.

A Géza bácsinak a szomszédja – az öccse lakott ott – is riasztva volt. A szövőfa (szövőszék) meg bent volt a szobában, mert akkor

még szőni szoktak télen. De be volt iva (rúgva, részeg volt). Elesett, leverte az arcát.

Aztán akkor mondták neki, hogy annyira megijedt, hogy fölborította ijedtében a szövőfát.

236. Az ellopott Szent Mihály lova

Az öreg Kása Józsi bácsi híres nagy mesemondó volt Pákán. Minden faluról tudott valami tréfás történetet. Csak akkor akadt meg, ha megkérték, mondja már el, ki lopta el a Szent Mihály lovát.

Amikor az öregnek meghalt a felesége, még egy halott volt a faluban. Ugyan két Szent Mihály lova is volt a temetőkápolnában, de az egyik új, a másik meg már régi, használt.

Hát az öreg, meg a gyerekei, a temetés előtti éjszakán – hogy nagyobb legyen a tisztesség – kimentek a temetőbe és hazavitték az újabb, nevezetes alkotmányt.

A dömei harangláb a század elején

A pákai Virág Károly megjárta Angliát, aztán hosszú évek után hazatért szülei üresen maradt házába.

Egyedül élt, sokat dolgozott, de szenvedélye volt az ital. Amit keregett, az el is ment szeszre.

Nem fizette a villanyszámlát sem, ezért lekötötték a hálózatról.

Egyik alkalommal a kocsmában valaki megszólította:

– Karcsi, de álmos formád van!

– Nem tudtam aludni – jött a válasz –, ezért egész éjjel a tévét néztem.

Mindenki napirendre tért a kérdés fölött, de az egyik atyafi néhány perc múlva megszólalt.

– Te, Karcsi, hiszen nálad nincs is villany!

– Na és, attól még nézhettem a tévét!

238. Kampósbotfa

Arra, hogy a világűr végtelen, még nincs közvetlen bizonyíték, de arra, hogy az emberi butaság az, arra már igen. Erre szolgáljon bizonyossággul az alábbi eset is.

Egyik alkalommal a gazdaság műhelyében a műhelyvezetővel épp a következő napok teendőit beszéltük meg, amikor észrevettem, hogy a közelünkben dolgozgató öreg szaki mindig-mindig közelebb jön és nagyon hegyezi a fülét.

– Na – gondoltam – most megrétfálom. Azzal kissé hangosabban témát váltottam.

– A nagybátyám kint él Washington Államban és kampósbót-ültetvénye van.

A műhelyvezető vette a lapot:

– És mond, hogy kell azt természetni, milyen körülmények közt.

– Jó vizes talaj kell, a csemete körül fel kell kúpozni a földet – mondtam – miközben az öreg már ott állt mellettünk. Aztán, amikor az egy méteres magasságot eléri, vissza kell vágni a vezérágat és ettől az visszahajlik. Összel, amikor beértek a csemeték, egyszerűen csak ki kell vágni. Most kaptunk tőlük egy doboz magot. Arra gondoltam, én fölnevelem őket, te meg megcsinálod a végükre a gumit és már adhatjuk is a kórházaknak.

Az öreg ezt már nem bírta, megszólalt:

– Nem adnának belőle nekem is, legalább egy magot?

239. Lecsúszott, mint a Bakon Károly

Az öreg Bakon Károlynak a Nagy-hegyen volt szőlője, meg pincéje. Havas időben az öreg úgy szokott bejönni a hegyről, hogy a Nagy-parton (meredek lejtő Lászlóházától délre, a Nagy-hegy északi oldala) ráült a bőrtarisznya fedelére és leszánkázott rajta.

Azóta, ha valaki elesik, akkor azt mondják, hogy „lecsúszott, mint a Bakon Károly”.

240. Hogy is mondta?!

Az öreg Korgó meg az öreg Muzsikás (Tóth) – ismerték őket, mint a rossz pénzt – egyszer az Őrségbe mentek búcsúba.

Magyarszombatfán rájuk esteledett, szállást kértek hát az egyik gazdánál. Befogadták őket.

A lovakat bekötötték az istállóba, a szekeret meg betolták a pajtába. Az üléskason megterítettek és vacsorázni kezdtek.

Meglátta ezt a gazda:

– Nem úgy van ám ez! Tessék csak bejönni az asztalhoz, ott kényelmesebb!

Elfogadták az invitálást, bementek, az asszony akkor szedte ki a sültkrumplit.

– Hagyják a magukét, tartsanak velünk!

– Köszönjük, majd csak a miénkből, maguknak is kell. (Hogyne, gondolták az atyafiak, majd krumplit eszünk, amikor nekünk sonkánk, meg szalonnánk van.)

Már kezdték kibontani a tarisznját, amikor az asszony a kemenéből kivett egy egész sült kacsát.

Egyikük megszólalt:

– Hogy is mondta, gazduram? Tényleg azt mondta, hogy vacsorázzunk magukkal?

241. Előbb kellett volna!

Régi jó szokás az a Páka környéki szőlőhegyeken, hogy a pince előtt elmenőt behívják egy pohár borra.

Még akkor is, ha az teljesen idegen.

Ezt a szokást azonban nem mindenki tartotta.

Így volt egy idősebb gazda is. Ezért volt meglepő, hogy egyszer beinvitált egy arra járó gazdát, akinek följebb volt a szőlője.

– Jöjjön be, sógor egy pohár borra!

Az szabadkozott, mire a gazda így kapacitálta.

– Jöjjön már! Itt a szüret, nem tudom hova önteni az újat. Meg kell inni a régit. No, jöjjön!

A hívott végül ráállt, de azért nem állta meg, hogy meg ne jegyezze.

– Előbb kellett volna megkezdeni (tudniillik a behívásokat), akkor lenne helye az újnak.

242. Visszamondták, mint a pördeföldiek a búcsút

Az ötvenes években minden faluban tartottak búcsút. Így a pördeföldiek is.

Vasárnap volt a búcsú, másnap, azaz hétfőn egy küldöttség kereste fel a pákai plébánost.

– Plébános úr! Nálunk többet ne legyen búcsú!

– Aztán miért?! – csodálkozott az atya.

– Mert nagyon sok tyúkot, meg csirkét le kellett vágni, meg igen sok bor is elfogyott – válaszolták amazok.

243. Nekidülünk Tagnak

Az egyik pákai gazda hazafelé ballagott a mezőről.

Találkozott a komájával.

– Honnan komám?

– A mezőről, kapáltunk. Holnap meg nekidülünk Tagnak, ott is megkapáljuk.

Másnap reggel el is indult, de betért egy bögrecsárdába és fölöntött a garatra. Kiment ugyan a kukoricaföldre, de ott lefeküdt a hársfa tövébe és elaludt. Délután hazafelé megint találkozott és megkérdezte a komája.

– Na, akkor nekifeküdtetek Tagnak?

– Neki ám! A hársfa tövének.

Apákai ifjabb Németh Istvánnak – Sifternek meg Bóbicsnak is hívták, hogy megkülönböztessék a falubeli többi Németh Istvántól – szenvedélye volt a motor.

Minden eladó használható és használhatatlan motort és autót összevásárolt. Kölcsön igen, de eladni soha nem adott el egyetlen darabot sem.

Egyetlen alkalom kivételével.

Két fiatalember épp jókedvében találta, és valahogy meggyőzte, hogy adjon el nekik egy MZ-t.

Meg is állapodtak tízezer forintban. A fiúk leszámolták a pénzt, felültek a motorra és elmentek.

Még nem érték az utca végére, amely talán száz méterre volt, amikor szaladt utánuk.

– Gyertek vissza, gyertek vissza! Tizenkettőt adok érte!

245. Nagy bajban

Új erdész költözött Pákára, ahol nem ismert senkit. Az egyik építkezőnek tetőfára lett volna szüksége, hát elment hozzá. Ahogy belépett, kezét nyújtott és már mondta is:

– Jó napot kívánok! Nagy bajban vagyok!

Az erdész elfogadta a parolát.

– Jó napot, Csányi Károly!

246. Tizenkilenc meg egy felesleg

Ölfát vágni jártak az emberek Szentpéterföldre. Az öreg Orbán volt a vezetőjük, mert ő volt a legöregebb. Viszont csak tizenkilencig tudott számolni.

Egyik nap kiment hozzájuk a Páll mérnök. Kérdi az öreget:

– Hány ürméter a mai termelés?

– Tizenkilenc, meg egy felesleg, mérnök úr! – felelte az öreg.

– Nem hús, Orbán bácsi?!

– Nem, mérnök úr kérem! Ez csak tizenkilenc meg egy felesleg.

Egyszer, még a második világháború előtt a pördeföldi Tamás Laci bácsinak elfogyott a tüzelője.

Elment hát tehenes szekérrel az erdőre gallyat gyűjteni. Megrakodott és elindult hazafelé. Persze engedély és fizetség nélkül tette mindezt.

Közben összetalálkozott az erdősszel. Akkor került oda a Szabó Vendel bácsi. Még senkit nem ismert a környéken. Az öregot is megkérdezte:

– Hogy hívják magát?

– Nagybajuszú Laci bácsi – jött a válasz.

Az erdősz méregbe jött, hát rákiabált:

– Azt mondja meg, ki viszi a fát!

Mire az öreg ártatlan arccal:

– Hát a tehenek!

248. Vadállat

Egyszer valahonnan a környékről jött egy bácsi fát venni. Az erdészt kereste, de az nem volt otthon. A felesége kiküldte utána az erdőre, hogy ott megtalálja az urát. Megmondta a nevét is, nehogy máshová küldjék. Farkas Ferencnek hívták, nagyon tisztességes, de hirtelen haragú ember volt.

Az öreg kiért az erdőre, meg is találta az erdészt, de zavarában hirtelen nem jutott eszébe a neve. Valami azért rémlett neki, mert így köszöntötte:

– Jó napot kívánok, Medve úr!

Hát az öreg Farkas ráförmedt a maga módján:

– Mit képzels? Van nekem tisztességes nevem! Ha nem tudná, Farkas vagyok!

– Hát azt tudtam – mondta megszeppenve az öreg –, hogy valami vadállat, csak azt nem tudtam, hogy mi.

249. Medve és Farkas

Ú ember került Kanizsára az erdészet központjába, a Medve mérnök. Mivel csak néhány napja volt ott a kerületeknél, még nem nagyon ismerték, sőt a nevét sem hallották.

Ezekben a napokban a Farkas erdősnek valami jelenteni valója volt a központnak, ezért a postáról felhívta őket. Az erdészlet központosa a Medve mérnököt kapcsolta.

– Itt Medve! – szólt bele a telefonba.

– Itt meg Farkas! – jött a válasz, mire a mérnök lecsapta a telefont.

A második próbálkozásnál jól lehordta a központost, hogy vele ne szórakozzanak.

A harmadik hívásnál az öreg Farkas már könyörgött, hogy végre hadd beszéljen már valaki illetékessel, mire sikerült a központosnak tisztázni a félreértést.

250. Trágya úr

A Szarkácsi mérnök egyszer faátvételen volt kint az erdőn.

Közben egy vevő érkezett, aki az ott lévő favágóktól érdeklődött, kivel kell fa ügyben beszélnie.

– Ott a Szarkácsi! – mutatták neki a mérnököt –, az a főnök.

Furcsállotta a nevet a jóember. Csak mondogatta magában, hogy el ne felejtse, ám amikor odaért hozzá, csak az első szótag jutott eszébe, a többit elfelejtette. Zavarában azt nem merte mondani, megpróbált hát udvarias lenni, hát így szólította meg:

– Trágya úr, kérem!

251. Vadászok

Nyelvünk csodálatos gazdagsága lehetőséget ad arra, hogy bármit kifejezhessünk vele, akár többféle módon is.

Rosszul alkalmazva azonban furcsa módon mást mond, mint amit ki akartunk fejezni. Így történt ez a következő esetben is.

Gutorföldén egy decemberi reggelen hazafelé ballagott egy vadász.

– Vadászni voltál, komám? – kérdezte tőle egy ismerőse.

– Igen! – jött a válasz.

– Kacsázni?

– Nem! Vaddisznóra.

– Hogyhogy ilyen korán hazajöttél?

– Nem volt mire vadászni, mert tudod, nem jöttek meg a hajtók!

A csömödéri fűrészüzemben az öreg Bacsí volt a termester.

Az üzemből a hulladékot négykerekű kis vasúti kocsikon tolták ki. Egyszer az öregnek rossz napja volt, hát rászólt a kocsit toló egyikére, a „Halá” (Bek) Dezsőre:

– Te, Dezső, te nem tolod a kocsit, mert nem feszül a lábad!

A Dezső is nagyon mérges lett erre, mert minden tiszteletet és félelmet félretéve ráförmedt az öregre:

– Bacsí bácsi, ha a maga nyakán úgy feszülne a kötél, mint az én lábam, már régen megfulladt volna!

253. Motorkerékpár

A hetvenes évek elején még nagy szó volt a falvakban a motor-kerékpár. Minden fiatal fiú szeretett volna magának.

Gutorföldén egyikük álma valóra vált. Összegyűlt annyi pénze, hogy megvehette az áhított MZ-t.

Gondozta, ápolta, féltette kincsét. És nagy büszkén motorozott fel-alá a faluban.

Egyszer eléje került az úton egy csapat kacsa, már nem tudott megállni, hát közéjük hajtott.

Mikor ezt munkatársai megtudták, költöttek egy versikét:

Gutorföldre nagyon poros,
Lajos benne vad motoros.
Megy is talán százat,
Elüti a kiskacsákat.

254. A lakatosok

A lakatosokat szokták ily módon csúfolni.

Megmondta az apád: sose tanulj, gyerek, majd jó lesz lakatosnak!

255. Kőművesek

Egy kis homok, egy kis mész, kőművesnek nem kell ész!

Egy kalapács, egy fűrész, asztalosnak nem kell ész!

257. Erre ne...!

A hetvenes években – amikor a szárnyvonalakon is megjelentek a viszonylag kényelmes és korszerű motorvonatok, a később oly közkedvelté vált „Piroskák” (nevüket a színükről kapták) – történt az alábbi eset Gutorföldén.

Idősebb házaspár akart utazni, várták a vonatot. Amikor befutott a „Piroska”, az asszony elindult, de az ura utána szólt:

– Erre ne szálljunk föl, anyjuk, nem látod, hogy kormányvonat!

258. Rabsicok

Autóval mentünk egy téli ködös éjszakán. A reflektorok fényében egyszer csak feltűnt három szarvas.

Nyugodtan álltak az úton, aztán – miután néhány méternyire tőlük megálltunk – komótosan elballagtak. Egyik útítársunk megszólalt:

– Csak most is annyit adnának egy puskáért, mint régen!

Aztán mesélni kezdett.

– Öregapámnak mindig volt puskája. Ha elkapták a csendőrök, bevitték Novára. Három napig fát vágattak velük, aztán elengedték őket.

A fát úgy fűrészelték, hogy félig befűrészelték a hasábfát. Megfordították a fűrész, aztán a hátán húzogatták. Ha valaki rájuk nézett, hát látta, hogy dolgoznak, de a fűrész könnyebb volt húzni. Igaz, hogy nem is sok fát vágtak így össze.

Hazafelé aztán már puskával jöttek. Annak az épületnek a padlására rakták föl a rendőrök az elkobzott puskákat, ahova a fát kellett behordaniuk.

Öregapámék fölmásztak, aztán hátul egy cserepet kiemelve leadogatták egymásnak a puskákat. Berakták az eleven gyepűbe. Este, amikor elengedték őket, a gyepű mellett jöttek el, kiszedték a puskákat, a hegynek hazajöttek.

Akkor is ilyen kemény tél volt, amikor elvitték az öreg puskától.

Két hét múlva az öreg megint lőtt egy nyulat, éppen otthon fejtette (nyúzta), amikor betoppantak a rendőrök.

– Már megint honnan van puskája?!

– Nincs nekem, hisz maguk vitték el Novára!

– Ha nincs, akkor mivel fogta ezt a nyulat?

– Nagyon egyszerű az! A pajta mögé kivittem a káposztás követ, ráállítottam két gyertyát, aztán meggyújtottam. A nyúl meglátta, oda-ment és keservesen zokogott. Ahogy zokogott, mindig beleverte az orrát a kőbe, megeredt az orra vére. Ebben a hidegbe meg odafagyott az orra vége a kőhöz. Aztán, már könnyű volt megfogni.

259. Most jó!

Az orvvadászat nemes szenvedélyét nagyon rég űzik, akiknek nem adatott meg valamiért a törvényes lehetőség.

Így volt ez Szentpéterföldén is, ahol az erdőktől körülvelt településen különösen kedvező volt erre a lehetőség.

Valamikor a századforduló táján történt, hogy két jóbarát elindult húst szerezni.

Egyikük hajtott, a másik elállt, lövésre kész puskával.

A hajtó már majdnem kiért barátjához, amikor egy vackán fekvő vaddisznó – amit addig nem vett észre – fölugrott, de oly módon, hogy a hajtó a hátára került.

A megdöbbent vaddisznó megdermedt.

A puskás pedig jól megcélozva a vadat, odakiálltott barátjának:

– Most jó, ne mozogj!

260. Ma csak fulladjon

Két dőmeföldi fiatalember – egy vasárnapi bál után, a másnaposság minden látható jelével – beállított a pákai körzeti orvoshoz.

Egyikük olyan hadarva beszélt, hogy az orvos nem értette meg, hát a másikhoz fordult:

– Mi a panasza a barátjának?

– Fullad!

– Mondja meg a barátjának – jött a válasz –, ma csak fulladjon, aztán holnap menjen dolgozni.

Az egyik faluban volt egy beteg, aki hetente más-más betegséggel fordult a körzeti orvoshoz. Egyszer azzal állított be hozzá, hogy neki erős gyomorégése van.

Az orvos – akinek már elege volt a sok felesleges és indokolatlan panaszból – rászólt:

– Vetközzön le, és tolja le a gatyáját!

Amikor megtörtént, jött az utasítás:

– Hajoljon le!

Néhány percig így tartotta a páciens, majd közölte a betegség meghatározását:

– Magának nem lehet gyomorégése, mert akkor füstölne a végbele!

262. Dadogsz-e?

Gutorföldén a Vincze Ferkóval összefutott egykori osztálytársa, aki régen elkerült a faluból. Emlékezett rá, hogy barátja nagyon dadogott, megkérdezte hát:

Dadogsz még Ferkó?

– Nee-eem, ha ne-e-em be-e-szé-é-lek! – jött a válasz.

263. Csak menni nem

Gutorföldén egy idősebb ember elment az orvoshoz:

– Doktor úr! Nagyon fáj a lábam, nem tudok menni!

– Akkor, hogy tudott ide jönni?– kérdezte az orvos.

– Mert jönni tudok, csak menni nem!

264. Nem süket!

Egyik alkalommal erősen megfáztam és a sok beszéd-től elment a hangom. A munkatársaimnak, amennyire tudtam mutogatással igyekeztem elmagyarázni, mit kell elvégezniük.

Annyira belejöttünk a némajátékba, hogy egyikük már mutogatva válaszolt, mire társa oldalba vágta:

– Mit mutogatsz?! Nem süket, beszélni nem tud!

Egy dömeföldi ember a bevásárlás után élénken beszélgetett a bolt előtt, amikor egyik szomszédja lélekszakadva érkezett.

- Pista bácsi, Pista bácsi! Jöjjön gyorsan! Meghalt a felesége!
- Attól még nem áll meg az élet – szólta az öreg, és visszafordult beszélgetőtársához, hogy a félbeszakított mondatot befejezze.

266. Le a kalappal

A MAORT-nál, Bázakerettyén így kért szabadságot az egyik gépkezelő:

- Mérnök úr! Legyen szíves, engedjen el szabadságra, mert édesanyám olyan beteg, hogy le a kalappal!

267. Jelmondat

Az én középiskolás időmben még jelmondatot kellett írni a füzetek első oldalára. Mindenki igyekezett valami fennkölt vagy magvas jelmondatot kölcsönözni, lehetőleg minél nevesebb szerzőtől.

Többen idézték például a költő Zrínyi Miklós híres mondatát: „Erős akarat, nem ismer akadályt.”

Egyik társunk – neve nem fontos – a következő jelmondatot írta fizika fürete elejére:

- „Hülyeség ellen legjobb orvosság a hirtelen halál.”

268. Párhuzamosok

A matematika órákat nem nagyon szerettük, mert az osztály inkább humán beállítottságú volt. Továbbá tartottunk a tanárunktól is, aki nagyon emberséges volt, de roppant szigorú.

Néha azonban lazított egy kicsit, ilyenkor a köteles tisztelet határán belül többet megengedhettünk magunknak. Egyik ilyen alkalommal a párhuzamosokat magyarázta. Épp arról akart meggyőzni bennünket, hogy azok a végtelenben találkoznak, amikor megszólalt egy bátor-talan hang valahol hátul:

- Ha mi rajzoljuk, akkor biztos!

Egyik télen nagy hó volt. A házak körül elszórták, az udvarokon így nagy kupacokban állt a hó. Tavasszal nem akart elolvadni.

Döme földén, hogy előbb olvadjon, széjjelterítették. Amikor a teteje megkeményedett, újra megforgatták.

Meglátta ezt egy másik faluból való ember, azóta járja ez a mondás. Megszáritják, mint a döme földiek a havat.

270. Két koporsót csináltató Döme földje

Németh Antal meghalt Döme földön. A gyerek reggel korán elment, hogy a temetésre bort hozzon. Bement az asztaloshoz mentében, hogy a koporsót csinálja meg az apósának.

Hazament, otthon mondja a családjának, hogy megrendelte a koporsót. A családja letámadta, hogy miért rendelt az asztalostól koporsót. Döme földén van asztalos, aztán olcsóbbért megcsinálja, mert van deszkánk.

Hát így elvitték a deszkát az egyik asztaloshoz, a másikhoz meg nem mentek vissza, hogy ne csinálja meg. Ezért aztán megkészték mindegyik helyen a koporsó. Két koporsót csináltattak egy halottnak, mégse ment bele egyikbe se.

Ez a történet 1993-ban így hangzott:

A második világháborúban döme földén egy házaspárt agyonlőttek az erőszakoskodó katonák.

A hozzátartozók elmentek a Boczkó asztaloshoz megrendelni a koporsókat. Ő – deszkahiányra hivatkozva – csak az egyik koporsó elkészítését vállalta.

Mit tehettek, elmentek Kányavárba a Kosztricz Pali bácsihoz.

Ő meg is csinálta a másik koporsót. Közben a Boczkó mégis megcsinálta mindkét koporsót és üzent, hogy jöhetnek érte.

Megtudta ezt a pákai Kása Józsi bácsi és azonnal terjeszteni kezdte a maga anekdotázó, mesélő módján, hogy a döme földiek olyan rátartiak, hogy egy embernek két koporsót is csináltatnak.

Egyik kőműves ismerősömtől hallottam a következőt. Egyszer egy öreg házat pucoltak kívülről, amikor végeztek, uzsonna után a gazda fölballagott a padlásra és egy öreg demizsonnal jött le. Amikor leért, a demizsont a falhoz vágta.

– Hát ezt miért csinálta? – kérdezte a mester.

– Hát valahogy csak elő kell vennem a pénzt, hogy ki tudjam fizetni.

272. Minden asszony másképp hordja

Az első világháború alatt történt, hogy egy hetési ember csak három év után jött haza a frontról és otthon egy pár hónapos gyerek ringott a bölcsőben. Hiába, nem csak a férfinak volt hosszú a három év, és nem ő volt az egyedüli, aki így járt.

– Te, asszony! Hogy lehet, hogy én három évig távol voltam és a bölcsőben meg itt van ez a gyerek, alig pár hónapos?!

Az asszonynak helyén volt az esze, meg a szíve. (Meg ideje is volt magyarázatot kitalálni.)

– Hát tudja, az úgy van, hogy nem minden asszony egyformán hordja a gyermekét. Van, aki kilenc hónap alatt, van, aki három év alatt.

A férj szó nélkül tudomásul vette a magyarázatot és utána se esett róla többet szó.

273. Olyan, mint az uram

Gyereke született a már nem éppen fiatal menyecskének. Amikor a gyerekágyból fölkelte és kivitte az udvarra, a szomszédasszony odament a kerítéshez, hogy a gyereket megnézhesse.

Kedveskedni akart az anyának, hát azt mondta:

– Jaj, édes lelkem, hát ez kiköpött az apja!

– Jaj, szomszédasszony – nézett körül ijedten a menyecske. Nem azt köll mondani, hanem azt, hogy tisztára olyan, mint az uram!

274. Még kenyeret se...?

A suszter és az inasa beszélgetnek, tervezgetnek.

– Ha megkapjuk a munka árát – mondja a mester –, veszünk egy malacot, meghízlaljuk és az egészből kolbászt töltünk.

– Én meg kenyér nélkül eszem a kolbászt – csillant fel az inas szeme.

A mester felkapta a lábszíjat és végigvágott az inason:

– Már kenyeret se akarsz hozzá enni?!

275. Holnap nem dolgozunk

Az egyik pákai suszter – hál’ Isten volt több is – egyik nap így szólt az inasához:

– Na, gyerek! Holnap nem dolgozunk. Reggel elmegyünk szőlőt kapálni.

276. Előre is köszönöm

Az öreg Tóth Károly bácsi 1942-ben vagy 43-ban, valami ügyesbajos dolgával bement Pákán a jegyzőségre.

A Beznicza Péter volt a jegyző. Mondja az öregnek:

– Károly bácsi, be kéne fizetni az adót!

Az öreg meg se hallotta, csak mondta a magáét.

A jegyző még kétszer-háromszor szólt neki, egyre hangosabban, de az öreg csak nem akarta meghallani.

Elfutotta a méreg a Bezniczát, de türtőztette magát és szép halkan odaszólt az öregnek.

– Jövő hónapra kiutalok magának egy pár új bakancsot.

– Előre is megköszönöm a szívességét – jött a válasz.

277. Fél tojás

Zalaszentmihályon a két világháború között egy legény elment a rétjükre kaszálni.

Az anyja főzött neki egy kemény tojást, nagy volt a szegénység, mást nem tudott adni. Délre végzett a legény és hazament. Otthon elővette a tojás felét.

– Miért hoztad haza? – kérdezte az anyja. Miért nem etted meg?

– Hogy gondolja azt, édesanyám?! Nem jár egész tojás fél napra egy kaszálnak!

Az öreg Marton az erdőre menet vagy jövet mindig megkereste a lyukas pincéket.

Az öreg Bíró kovács is mindig megkínálta, de egyszer ő is megunta.

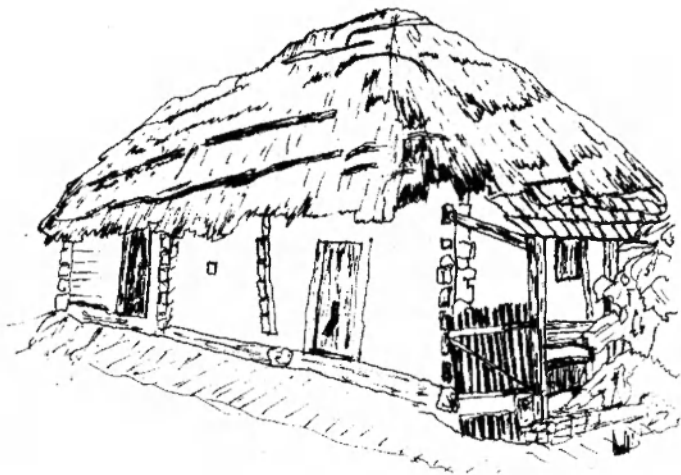
Egyszer a vőjével dolgoztak a hegyen, az öreg az eresz alatt pihengetett, amikor beállított a Marton.

Az öreg szólt a vőjének, hogy hozza ki a vendégpoharat. A vő be is ment, de előtte már megbeszélték, hogy mit mondjon. Bent keresgélt, aztán kikiabált.

– Papa, eltörött a vendégpohár!

Az öreg széttárta a karját:

– Látod, Pista! Megkínálnálak, de nem tudlak, mert eltörött a vendégpohár!

Szőlőhegyi pince

279. Aki elültette

Az öreg Marton az erdőre járt dolgozni. Ott ment el a Rigóék pincéje előtt. Amikor látta, hogy azok kapálnak, megállt az úton és egy darabig nézte őket. Az asszony odaszólt neki:

- Van még egy kapánk, gyere segíts!
- Kapálja meg, aki elültette! – jött a válasz.

Hazafelé az öreg megint csak arra jött. Arra már végeztek a kapálással.

Ott ültek a küszöbön. Előttük enni- és innivaló.

Az öreg egy darabig nézte, ahogy esznek, isznak, aztán megkérdezte:

- Hát nem kínáltok meg?!
- Igya meg, aki megkapálta! – válaszolta az asszony.

280. Tinóijesztő Páka

Az öreg Kása Jóska bácsi sok faluról tudott csúfolódót.

Csak akkor jött zavarba, amikor megkérdezték, hogy miért hívják tinóijesztőnek Pákát.

Történt pedig, hogy egyszer jött haza az öreg valahonnan esernyővel, mert esett az eső.

Hajtották haza a marhákat a legelőről. Az öreg félreállt egy hídra. Egy fiatal borjú odament hozzá kíváncsiskodni.

Az öreg ijesztésül fölhúzta az ernyőjét.

A borjú meg is ijedt, és olyan szerencsétlenül ugrott, hogy eltört a lába.

Az öregnek meg kellett fizetnie a kárt.

281. Dehogynem!

Apákai Károly Jóska bácsi a Völgyi-féle kocsmában ivott.

Közel laktak, hát vacsorakor csak átszaladt valamelyik gyerek, vagy az asszony és hazahívta enni.

Egyszer a felesége ment át érte, mert a gyerekeket hazazavarta az öreg és nem ment haza.

Szépen kérdezte:

- Aptya, hát nem tudsz parancsolni a torkodnak?
- Dehogynem! Völgyi úr, adjon még három deci bort!

282. CO-val tud hegeszteni?

Amióta a munkanélküliség intézményesítve lett Magyarországon, sok érdekes eset történt.

Egyet a pákai kocsmában mesélt el az egyik vendég.

– Múltkor bementem a Munkaügyi Hivatalba, munkát keresni.

– Hegeszteni tud? – kérdezték.

– De, uram! Én gépkocsivezető vagyok!

– Miért nem mondtad, hogy tudsz hegeszteni? – kérdezte valaki a söntés pultnál támaszkodók közül.

– Hogyne, hogy úgy járjak, mint a sógorom. Az is elment jelentkezni az egyik vállalathoz. Megkérdezték tőle:

– CO-val tud hegeszteni?

– Hogyne! Az előző munkahelyemen csak azzal hegesztettem.

– Nagyszerű, akkor mindjárt leviszem a műhelybe.

Ahogy a főnök elment, a sógor megszólalt:

– Mondják, mi az a CO?

283. Lajoszkám!

Apákai Farkas bognárnak a felesége egy kissé sejpítve beszélt.

Egyszer jajveszékelve ment ki férjéhez a műhelybe:

– Lajoszkám, Lajoszkám! Szíjunk! Sze gyerekünk, sze macskánk. Megdöglött a bakmacskánk.

284. Elosztotta, mint Farkas bognár a földet

Ugyanez a Farkas Lajos az első világháború után meghirdetett földosztáskor a földkimérő bizottság elnöke volt.

A földosztás végeztével derült ki, hogy neki nem jutott föld.

Azóta járja nálunk a mondás:

Elosztotta, mint Farkas bognár a földet.

285. Nálunk nem!

Egyszer egy csömödéri ember autója elé kiugrott egy szarvas. Nem tudott megállni, hát elütötte, az autó is összetört.

Ekkor megkezdődött a szokásos herce-hurca. Végre előkerült a vadásztársaság képviselője is.

Egy pillantást vetett az autóra, aztán a szarvast kezdte sajnálni.

– Igazán kár érte – mondta – hamarosan megborjazott volna.

Erre már a kárvallott is felkapta a fejét.

– Nézzé! Igaz, hogy én Vas megyei vagyok és nem tudom, itt mi a szokás, de felénk a bikák nem ellenek.

286. Valahogy mindig lesz!

A nagyapám – rendes ember volt az öreg – mondta egyszer:

– Valahogy mindig lesz! Én csak egyszer emlékszem arra, hogy úgy volt, hogy nem lesz sehogy. De akkor is lett.

287. Majsztro, a pajesz marad

Gutorföldén az egyik férfi többet ivott a kelleténél a hegyen.

Hazafelé elpihent az árok szélén és elaludt. A kutyája odabújt hozzá és nyalogatni kezdte az arcát.

Az öreg azt álmodta, hogy a borbélynál van és borotválják, megszólalt:

– Majsztro, a pajesz marad!

288. Az iklódi ember gyertyái

Iklódban a Jóska cigány volt szem- és fültanúja az esetnek, miközben nagy dolgát végezte az egyik fa tövében.

Az egyik iklódi ember késő este ment haza a pákai Csokmai-hegyről. Hogy lerövidítse az utat, a Válicka és Cserta patakok hídján túl letért az országútról és a miseúton lépkedett.

A két patakban sárosan hömpölygött a hóolvadás során megnőtt víz.

Az úton ballagó ember erről mit sem tudott. Ő csak a sötétségtől félt, és... ijedten állt meg, mert a képesfánál valami mozgott. (A képesfa egy kisebb facsoport, amelyek közt egy kökereszt áll. Ide szoktak kijárni vasárnap délután imádkozni az asszonyok. Ilyen a környéken több is akadt, pl. a lentiszombathelyi vasúti megálló mellett.)

Lassan elindult, aztán megállt, mert előtte a széles árkon csak egy szűk bőrű nyújtózott át. A bőrű alatt is haragosan rohant a víz.

– Boldogságos Szűz Máriám! Csak most segíts! – fohászkodott hangosan. Gyertyát gyújtok neked – csak most érjek át! Soha többet nem vétkezem, az asszonyt se verem! Csak itt segíts át! Óh, Boldogságos Szűz Máriám!

Eközben szépen átért a túlsó partra és futásnak eredt.

Ahogy túljutott a képesfa sötét facsoportján, megfordult és futás közben visszakiáltotta:

– Majd sz...rom neked gyertyát.

289. Vasutasok I.

A hetvenes évek végén ásatásainkon egy nyugdíjas vasutasokból álló brigád dolgozott.

Volt köztük egykori vonatvezető, mozdonyvezető, fűtő és pályamunkás is. A valamikori rangkülönbség azonban nem zavarta őket, hisz egy faluból valók voltak.

Amikor lazább volt a munkatempó – és az óránkénti cigaretta-szünetben is – gyakran felemlgették régi emlékeiket.

Később elfogadtak már annyira, hogy meg merjem kérdezni, miért mutogatják a borotválkozást a vasutasoknak, és ők miért haragszanak ezért olyan nagyon.

Egyikük vállalkozott rá, hogy elmesélje, mert elmondása szerint ő volt az eset szenvedő alanya.

Korábban kezdte a történetet. A háború alatt Csáktornyan volt forgalmista. Mint legényembert helyezték oda. Szépen berendezett lakásban élt, még rádiója is volt. A németek már napok óta vonultak vissza.

– Megértem a sok vonathoz kijárni tisztelegni – mesélte. Egyik nap az egyik szerelvény megállt. Egy régi ismerős vonatvezető volt velük, odaszaladt hozzám:

– Gyere gyorsan! Ez az utolsó vonat Magyarország felé. Nem jön több, mert mögöttünk már felrobbantották a síneket.

Ennyit tudott csak mondani, mert a vonat parancsnoka az ablakon kihajolva üvöltözött, hogy induljanak tovább. A kolléga futás közben egyre kiabált, hívott. A vonat pedig lassan megindult.

Én pár percig vívódtam, mert felsőbb utasítás vagy engedély nélkül nem hagyhattam volna el az állomáshelyemet, meg ott volt a lakásom, pénzem, szóval mindenem.

Közben a mozdony már a váltóknál járt. Hirtelen elhatározással fölugrottam az egyik vagon lépcsőjére. Még szerencse, hogy az ott álló német katona nem lökött le. Azóta sem jártam Csáktornyan, meg megfogadtam, hogy én többet nem leszek helyhez kötött vasutas. Így lettem utazó, vonatvezető.

Egyszer Pestről jöttünk haza, tehervonattal. Fehérváron félreállítottak bennünket, hogy három órát kell várunk. Gondoltam, addig megnyiratkozom és megborotválkozom az állomáson lévő borbélyüzletben.

A hajammal végzett is a borbély, beszappanozott, az egyik felemről le is húzta a szőrt, amikor hallom ám az azonnali indulást jelző sípszót. (Különböző egyezményes sípjelünk volt egymás figyelmeztetésére.)

Nem volt mese, mennem kellett, mert nélkülem ment volna el a vonat.

Lekaptam a fogasról a kabátomat, a nyakamból a kendőt, futás közben azzal törölgettem a borotvátlan felemről a habot.

A mozdonyvezető meg a fűtő majd leestek az állásról, mikor megláttak, persze dőlt a röhejtől a peronon lévő összes utas meg kolléga – fejezte be történetét az öreg.

290. Vasutasok II.

Ezzel kapcsolatban nekem is van egy történetem – kapcsolódott a beszélgetésbe egy volt mozdonyvezető. A kanizsai gyorsal jártam akkor Budapestre. Az egyik átjárónál minden alkalommal állt egy lovasszekér. Nem tudom mi lehetett a dolga, de mindig ott találkoztunk.

– Ismeri ugye – fordult felém –, hogy szoktak bennünket csúfolni? Egyik lábukkal taposó vagy futó mozgást végeztek, jobb kezükkel meg borotválkozást utánoztak. Ezt tette a kocsis is minden alkalommal, felállva az ülésről.

Na, egyszer úgy álltunk be valamelyik fordítón, hogy azon az oldalon volt a gőzleeresztő cső, amelyiken a kocsi szokott állni. Mert a gőzösökről néha le kellett engedni a fáradt gőzt.

Már messziről lestük, hogy ott áll-e a szekér. Ott volt. A kocsis már fel is állt és veszettül produkálta magát, amikor megrántottam a szelepet.

A kicsapó gőztől a lovak megijedtek, kitörtek oldalra, be a rétbe. A kocsis meg hanyatt bele a szekérbe. Az oldalak, löcsök csak úgy röpködtek szanaszéjjel. Többet aztán nem mutogattak nekünk.

291. Vasutasok III.

A második világháború után – amikor nem volt éppen barátinak nevezhető a viszonyunk Jugoszláviával – Rédics lett a végállomás, mert onnantól az országhatárig felszedték a vasúti síneket.

Egyik alkalommal a rédicsi szolgálattevő így adta le telefonon a reggeli jelentést:

– Van három felesleges nyitott vagonom, melyik irányba küldjem?

292. Vasutasok IV.

A hatvanas években a zenészek még nem autóval, hanem vonattal utaztak a lakodalmakba. Ekkor még a hegedű, nagybőgő és a cimbalom volt a fő zenészerszám.

A vasúti szabályzat szerint a nagybőgőt és cimbalmot – mérete miatt – áruként kellett feladni és a poggyászkocsiban szállítani.

Egyszer Pácsán a szolgálattevőnek sehogy sem jutott eszébe a nagybőgő neve. Hosszas gondolkodás után ráírta a szállító levélre: egy darab nagy muzsika.

293. Vasutasok V.

Amikor a gutorföldi új állomásépületet átadták, sokkal korszerűbb volt még a Lentiben levőnél is.

Egyszer az utolsó esti vonattal egy idősebb ember utazott Zalaegerszegről Lentibe. Elbóbiskolt, amikor felnézett látta a nagy kivilágítást, azt hitte, már Lentiben van, kapta a holmiját és gyorsan leszállt.

Ismeretlen volt neki a hely, hát nézelődött, közben a vonat megelment. Látva a tétovázó embert, a forgalmista segítőkészen megkérdezte:

- Mi a baj, bátyám?
- Hát, .. tudja, én Lentibe akartam utazni, .. most, hogy jutok el oda?
- Hát majd reggel megy vonat, addig megalszik a váróteremben.
- Az nem jó, mert nekem mindenképpen most éjjel oda kell érnem.
- Az sem gond, ha nem fél egy kis gyaloglástól. Beáll itt a sínek közé és egyenesen Lentibe jut.

Az öreg ráállt a harmadik vágányra és mivel az kanyarodott a váltónál egyenesen rágyalogott az iparvágányra. Annak végén átmászott a biztonsági földhányáson és a sötétben belegyalogolt a patakba.

Hamarosan csurom vizesen bekopogott a forgalmi irodába:

- Vasutas úr, baj van!
- Mi a baj, bátyám?
- Hát az, hogy vége van a vasútnak!

294. Sietek

Egy gógánfai ember együtt utazott falubelijeivel a vonaton. Míg a többiek nyugodtan ültek, beszélgettek, ő föl s alá járkált a kocsiban.

Szóltak is neki:

- Ülj már le!..., a vonat akkor is megy, ha te nem járkálsz.
- Jó, jó..., de én sietek!

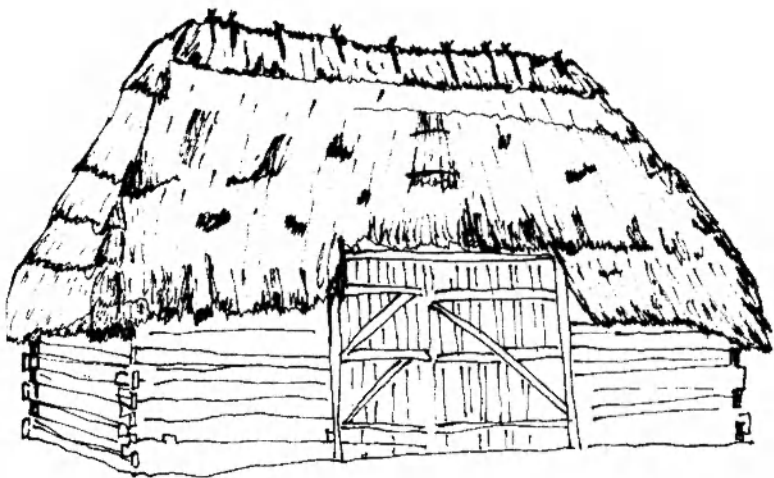
295. Jó, jó...!

Az egyik pákai plébánosnak egy ideig nem volt szakácsnője. Ott ebédel, ahol tudott. Vasárnap általában meghívta valamelyik híve.

Egyszer vasárnap nem volt önkéntes jelentkező, hát meghívatta magát.

Meg is érkezett annak rendje-módja szerint. A férj – akinek nem tetszett ez a fajta vendégeskedés – megkérdezte:

- Plébános úr, csak noha borom van itthon, jó lesz?
- Jó, jó! – jött a válasz. Egy ideje már úgyis csak ez tartja bennem a lelket.

Csömödéri pajta

296. Menjen ki, aki nem szűz!

Az iklódi lányokat egy vasárnap délutáni vihar beszorította az egyik pajtába. Az istennyila ugyancsak sűrűn csapkodott körülöttük, mire megszólalt egyikük.

– Lányok, addig veszélyben vagyunk, míg ki nem megy innen közülünk, aki nem szűz.

Mire körülnézett, egyedül maradt a pajtában.

297. Ahogy illik

A zalaegerszegi Mária Magdolna templomban egyik hétköznapi elég kevesen voltak. Itt-ott ült valaki a padokban. Amikor az új liturgiának megfelelően a pap felszólította a híveket, hogy – „Köszöntések egymást a béke jelével!” – egy hölgy, mivel mellette nem ült senki, hátrafordult és az ott ülő férfinak nyújtott kezét.

Az először meglepődött, majd udvariasan bemutatkozott.

298. Kenyeret nem...?

Az egyik pákai lakodalomban, az ötvenes években, lesőként megjelent egy hegyről hazafelé tartó társaság is, akiket a muzsikaszó vonzott oda.

Éppen a rétest hozták ki. Egyikük belenyúlt a tálba, kivett egyet, amely jó szokás szerint csöpögött a zsírtól. Mivel a sötétben nem látta, mi volt a tálban, csak érezte, hogy zsíros, utána szólt a forgolódóknak:

– Hát kenyeret nem hoznak hozzá?!

299. A halászatért nem!

A hatvanas években két fiatal traktoros dolgozott a pákai térségben.

Egyik alkalommal kiküldték őket kaszálni a Hajós-berekbe.

Nagyon meleg volt, elmentek hát fürödni a közeli Csertára. Fürdés közben észrevették, hogy szép nagy halak vannak a patakban, nekiálltak kezezni. Fogtak is jó párat, de közben eltelt a délután.

Fizetéskor a bérlapot vizsgálgatva megszólalt az egyik:

– Ugye, megmondtam, hogy a halászatért nem fizetnek!

300. Jó lenne

Még a nyolcvanas években történt a Baki Állami Gazdaságban. Egy, a szántóföldi munkák szünetében végzett kiegészítő munka során – amikor az emberek úgy érezték, hogy amit csinálnak, az csupán pótcselekvés – mondta az egyik dolgozó a főnökének:

– Most jó lenne, ha mi is nagykabátok lennénk.

A főnök értetlenül nézett rá.

– ...?

– Most nyugodtan a fogasra akaszthatnának bennünket, ha meg szükség lenne ránk, levehetnének.

301. Elvégeztünk

Amikor idén leesett az első hó, az egykori gutorföldi állami gazdaság két dolgozója beszélgetett:

– Hogy örülne most az öreg Boncók!

A gazdaság gyütefai – határrész Szentpéterföldre és Pördefölde közt – almáskertjében volt munkavezető az öreg. Ő mindig a havat várta. Amikor leesett az első komolyabb hó, felsóhajtott: na, hál’ istennek, erre az évre is elvégeztünk!

302. Akár papagájt is!

A pákai műszaki boltban gyakran kellett az áruhiány miatt nemet mondani. Legtöbbször a kérésre az volt a válasz: nincs.

Az egyik törzsvásárlójuk a sokadik nincs után kifakadt.

– Nem tudom, miért alkalmaznak itt ennyi embert, amikor egy papagáj is elég lenne. Ülne az ajtóban és minden betérőnek előre mondaná, hogy:

– Nincs!

303. Műveltség I.

Az irodalomban gyakran kifigurázták a negyvenes-ötvenes évek műveletlen tisztjeit, tiszthelyetteseit.

A hetvenes-nyolcvanas évekre ezek lassan kikoptak a hadseregből. Hogy a fiatalabb korosztályban is akadt azért hozzájuk hasonló, bizonyítja a következő eset.

K. őrmester – az egyik zalai alakulatnál – néhány napig figyelt egy, a kiképzésről visszatért katonát, aztán megszólította.

– Nézze, honvéd elvtárs! Én nem vagyok egy optimizmus, de hogy magából nem lesz jó katona, az rizikó.

304. Műveltség II.

A hetvenes években került hozzánk a frissen diplomázott M., aki beszéd közben rengeteg idegen szót használt.

Mivel közművelődési intézmény voltunk, igyekeztünk a lehetőségek szerint mindent magyarul kifejezni, még ha ez néha gondot okozott is. Ezért bosszantott bennünket M. beszéde. J. el is határozta, hogy leszoktatja róla.

Egyik nap az Idegen szavak és kifejezések kéziszótárával a hóna alatt közlekedett az épületben. Persze, akivel találkozott, mindenki megkérdezte, hová megy?

– Megyek M.-hez beszélgetni! – jött a válasz, ami természetesen az illetékeshez is eljutott.

305. Kortesvers Pákáról az 1920-as évekből

Farkas Vendel meg a Mendli,
Meg az ici-pici Toli Pali,
Három nem ér egy fapipát,
Válasszuk meg Nyári Bélát!

306. Megoldjuk

A gutorföldi kocsmában iszogatott a helybeli állatorvos. Közben a szomszéd asztalnál kocsonyát vacsorázott egy társaság.

A sokadik pohár után az öregúr is megéhezett és kért egy tányérral a kocsmárosról.

– Megoldjuk – válaszolta az.

Kis idő elteltével a doktor ismét szólt a kocsonyáért.

– Megoldjuk, doktor úr! – jött ismét a megnyugtató válasz.

A doktor békésen tovább iszogatott, majd rövid idő elteltével ismét odaszólt a kocsmárosnak:

– Megkaphatnám végre azt a kocsonyát?!

– Jaj, doktor úr, sajnos elfogyott.

307. Csak a javát!

A pákai M. Bözsi néni paprikás krumplit főzött ebédre, jó zsíros, sűrű lével.

Aztán ebédnél így biztatta a gyerekeit:

– Ti csak a finom, szép nagy krumplikat egyétek, édes gyerekeim, majd én megeszem a hitvány apraját.

308. Görény nem lehet

Amikor Ortaházán először járt motorkerékpár, az emberek összefutottak csodájára és tanakodtak, mi lehet az a bűdös, pöfögő.

Egyikük megszólalt: görénynek nem görény, mert füstöl.

A negyvenes évek elején a pákai iskolában megkérdezte a tanító az egyik gyereket.

– Mondd, fiam, melyik több, az egy vagy a kettő!

A gyerek nem válaszolt, csak egyre a földet nézte.

A tanító segíteni próbált, hát mást kérdezett.

– Mondd, édes fiam, ha a Palkó tarisznyájában egy, a Jankóéban meg két füzet van, melyiküknek van több füzete!

A gyerek dacosan felvágta a fejét:

– Honnan tudnám, én nem szoktam senkinek a tarisznyájában kutatni.

310. Nem rendes ember

Egy gutorföldi ember mondta nekem:

– Akinek augusztusban még disznósonkája, meg bora van, az egy se rendes ember.

311. Oda-vissza

A csömödéri vasútállomáson így kért jegyet egy utas:

– Egy retúrt kérek Zalaegerszegre, oda-vissza!

312. Jégverés ellen

A zebeckei embert egyszer rábeszélte a biztosítótársaság embere, hogy kössön biztosítást jégkár ellen.

Az ember rá is állt. Abban az évben óriási jég volt, el is verte az ember termését.

A biztosító ugyan kifizette a kárt, de a következő év tavaszán elzavarta az új kötvénnyel érkező biztosítót:

– Takarodjon innét! Tavaly is kötött velem biztosítást jégverés ellen, mégis elverte a jég a határt.

313. Forduljatok meg!

Pákán történt egy temetés alkalmával. A négy sírásó a koporsó felé fordulva állt díszőrséget a Szent Mihály lova mellett.

Induláskor – hogy, hogy nem – szembefordulva vették vállukra a Szent Mihály lovát. Persze nem tudtak elindulni.

– Forduljunk meg a szent...it, sziszegte egyikük, mire mind a négyen megfordultak. Most meg háttal álltak egymásnak.

314. Úgy talán

A „Csuriga” bácsi – Baksa Ferenc volt a becsületes neve – Guttorföldre mesemondója volt. A csuriga nevet gyerekkorában kapta, egyszer ugyanis szüret tájban ment föl a hegyre és mikor megkérdezték tőle, hova megy, azt válaszolta: megyek a mustot összezsúrigálni.

Történt egyszer, hogy szüret után ballagott hazafelé. Az úton összetalálkozott egyik ismerőssel, aki megkérdezte:

– Na, komám, mennyi borod termett?

Az öreg megállt, egy picit töprengett a válaszon:

– Hát, tudod, ha most hazamegyek, a pincekulcsot bedobom a kútba, tavasszal elhívom a Bazsika komámat (ő volt a kútásó), kimeretem a kutat, kivesszük a kulcsot, akkor talán kitart szüretig.

315. Szent Antal segített

Az apósom kőműves volt. Nagyon szerette a pálinkát. Egyszer huszonegy literet főzettek.

Az anyósom, hogy el ne fogyjon, eldugta a padláson – literes üvegekben – a búzában. Az öreg ott is megtalálta és szép lassan megiszogatta.

Mikor az asszony felfedezte, hogy elfogyott a pálinka, megkérdezte tőle:

– Papa, honnan tudtad meg, hova dugtam a pálinkát?

– A Szent Antalt – az öregnek volt egy pici, 2-3 centiméteres Szent Antal-szobra, azt mindig a bukszájában hordta – a kezembe vettem, az súgta meg, hogy merre menjek.

316. Nem gondoltam

Az egyik gazdának elfogyott otthon a bora. Mivel nagyon szomjas volt, hát ivott egy pohár vizet.

– Nem is gondoltam, hogy ez ilyen jó! – törölte meg a száját.

317. Állj félre!

Egyszer munka közben az egyik dolgozó minden áron segíteni akart a másinak, de nagy igyekezete ellenére sem tudta, mit csináljon. Társa egy darabig figyelte csetlését, botlását, aztán nem bírta megállni szó nélkül.

– A régi öregek szokták mondani a gyerekeknek: állj félre, többet segítesz!

318. Csönd, gyerek!

Az öreg Mihákó Pali bácsi alacsony, vékony ember volt. A felesége meg magas, erős, derék asszony.

Egyszer egy tehenet akartak eladni a vásárban. A Fáni néni kezdett tárgyalni a kupeccel.

Pali bácsi egy darabig hallgatta az alkudozást, aztán ő is beleszólt, mire a kupec ráförmedt:

– Csönd, gyerek, most anyáddal beszélék!

319. Azért nem

Az egyik falumbeli legény sokáig udvarolt egy kislánynak, de házasság nem lett a dologból.

Mikor egyszer megkérdezték tőle az okát, így válaszolt:

– Azért nem vettem el a lányt, mert úgy éreztem, még nem tudnék parancsolni az apósna.

320. Ennék én!

Disznóölés másnapján – a harmincas években még két-három napig is eltartott a disznóölés – a Mári néni át szokott jönni Döme-földéről a néniének segíteni.

Egész nap dolgoztak, étlen-szomjan. Sütötték a húst, szalonnát. Délután a nénje azt mondja neki.

– Egyél már valamit!

– Ennék én, válaszolta az, csak tudnám, hogy mit!

321. Csak nekik

Régen – a harmincas, negyvenes években – a falu közéleti központjai nem a kocsmák, hanem a kovács-, bognár-, és borbély-műhelyek voltak, ahol a melegben jól el lehetett diskurálni, és ahol a falu összes dolgát meg lehetett vitatni.

Egyszer az egyik pákai emberrel olyan történt, amit nem szeretett volna közhírré tenni. Megkérte hát a komáját, aki az eset fül- és szemtanúja volt, hogy ne mondja el senkinek.

– Nem én, komám! Csak a bognárnak, a kovácsnak, meg a borbélynak.

– Akkor jó! – nyugodott meg a koma.

322. Nem tőled kértem!

Náprádfán lakott egy öreglegény, a Dede Jóska – tisztességes nevén Simon József:– a nővérével.

A legény egy picit selypítve beszélt.

Volt a faluban egy lány, aki nagyon tetszett neki, de az hallani sem akart róla.

Egyszer, mikor mindenki hazament a gutorföldi templomból (oda jártak a náprádfaiak is) a Szűz Mária-szobor elé állt.

– Édes Szűz Anyám, add nekem a Pajti Májit!

A sekrestyés, aki a misreuhákat igazgatta, mindezt hallotta és vékony, elváltoztatott hangon kiszólt.

– Azért sem adom!

Mire az öreg legény ránézett a kis Jézus szobrára:

– A szakjamentumát! Hallgass, gyerek, nem tőled kértem, hanem anyádtól!

323. Betegek a tehenek

Ugyancsak a Dede Jóskával történt, hogy mikor hazaértek a mezőről, bekötötte a teheneket az istállóba, elébük tette a szénát, de azok csak böködték, lökdösték. Inni vitt nekik, ittak.

Elküldte a nővérét a falu tehenészéért, az öreg Léránt Károly bácsiért, hogy betegek a tehenek, mert nem esznek, csak isznak.

Az öreg nézi a teheneket nézi... egyre mérgesebben.

– Nem betegek ezek, Jóska! Csak vedd le róluk a szájkosarat.

324. Micsoda karambol!

A náprádfai Dede Jóska kicsit hibás legény volt. Olvasni sem tanult meg. Egyszer fordítva fogta az újságot, úgy nézegette.

Az egyik képen így fejtetőre álltak az autók, mire felkiáltott:

– Nézzétek, micsoda óriási karambol!

325. Gratulálhat!

Zalaegerszegen, a Caolánál volt egy öreg gépkocsivezető, Józsi bácsi. Ő volt a paradés kocsis.

Rettenetesen balszerencsés volt az új autókkal. Négy autót szagatott el a vállalatnál úgy, hogy egy karcolás sem esett rajtuk, de az első hármat már hazafelé az átvevőhelyről összetörte.

A negyedik autóval hazaért baj nélkül. Megállt a sorompókezelőnél – egy. kézi működtetésű sorompó volt, amit tartani kellett, amíg elhaladtak alatta – és odaszólt a portásnak:

– Na, Gyurikám, sikerült, épségben hazahoztam az autót!

A portás elengedte a sorompót és odalépett a kocsihoz.

– Gratulálok! – mondta, miközben a sorompó rávágódott az autó tetejére.

326. Korán gyere!

Régen a búcsú nagy esemény volt a falu életében. Hazajöttek a távolba szakadt gyerekek, meghívták a távol lakó rokonokat és természetesen a komákat is.

Ez a szokás részben napjainkig megmaradt. Régen levélben, ismerősök által küldött üzenetben hívták a vendéget. Ma illik személyesen megtenni.

Így tett a közelmúltban egy pákai család is, amikor személyesen hívták meg a komáékat. Hosszasan elbeszélgettek és jó hangulatban indultak hazafelé, a kapuból még visszaszólt a vendéghívó család feje:

– Komám, aztán korán (időben) gyere ám!

A koma – maga is tréfakedvelő ember – a búcsú hajnalán, amikor még ágyban volt az egész család, megverte az ablakot:

– Komám, remélem elég korán jöttem?!

327. Dugdossa, mint Gyurica Andor bácsi a borjút

Már csak az öregek ismerik Pákán ezt a szólást. Arra szokták mondani, aki a váratlanul betoppanó elől akar valamit gyorsan elrejteni.

A szólás eredete a következő:

Az öreg Gyurica Andor a hegyről jött haza, amikor találkozott az öreg Brunnerral, aki nagy tehénszakértő volt. Az öreg, gondolta most próbára teszi:

– Ide figyelj, vettem egy tehenet, gyere nézd meg, van-e benne borjú.

Közben a tehén meg már két napja megborjózott.

Amíg a Brunner a tehenet nézegette, az Andor bácsi a borjút betuszkolta a jászol alá és szalmát dobott rá.

Az öreg az állát vakarva, elgondolkozva nézett rá:

– Te, Andor, ne dugdosd azt a borjút!

328. Gyöngyös, hová menű?

A címben szereplő kérdést gyakran felteszik tréfásan egymásnak az idősebb Pákaiak, egymás úticélját tudakolva.

Régen néha előfordult, hogy a falunak nem volt csordása. Ilyenkor a gazdák főlváltva őrizték állataikat. Általában egy öreg – a tapasztalat, 's egy gyerek – a fürgeség, őriztek együtt.

Egyszer a Göntérékre került a sor. Tőlük a Laci gyerek ment őrizni. A tehenük egyszer csak kiugrott a többiek közül, mire a gyerek jó göcsejiesen rákiáltott:

– Gyöngyös, hová menű, nem látú, hogy merre menű többi?!

Döme földén az öreg Ponceleéknél egymás végében volt két épület. Csak kb. egy méter volt köztük a távolság. A lakóháznak hátul nem volt tűzfala, nyitott volt a padlás.

Az öregék a padláson tartották a lisztet. Egy éjszaka ellopták tőlük. Ugyan az öreg hallott valami neszezést, ki is ment a ház mögé, mivel nem látott a sötétben, fölszólt a padlásra:

- Van itt valaki?
- Nincs itt senki! – jött a válasz.
- Na, azért! – mondta az öreg és megnyugodva visszament a házba.

330. Most mérgesítik őket

Valamikor a harmincas években Nován, a laktanya udvarán a reggeli fegyverfogási gyakorlatokat végezték a csendőrök.

A nyitott kapu előtt ment el egy cigánygyerek az apjával. Látva a gyakorlatozó csendőröket, ijedten szólt az apjához:

- Látja?! ... most mérgesítik őket.

331. Tudom, mibe' spekulász!

Egy gáborjánházi vagy bödeházi embernek egyszer útközben a gyengeségtől összeesett a kocsiba fogott lova.

A gázda, csipőre tett kézzel, odaállt a szerencsétlen állat elé:

- Tudom ám, hogy mibe' spekulász (gondolkodsz)! Tudom ám! Abba', hogy elragadjál.

332. A pofád úristenit!

Gábo jánházán élt egy kádár. Rettentő ideges tennészetű ember volt.

Egyszer egy hordóra húzta fel az abroncsot. Közvetlenül a feje alatt fogta az abroncshúzó kalapács nyelét. A másik kalapáccsal nagyot ütött az ujjára. Hirtelen mérgében kiugrott a műhelyajtón és jó messze elhajította a kalapácsot.

Később a szomszédja arra lett figyelmes, hogy a fűben keresgélve, hangosan morog:

- A pofád úristenit! Az ujjamra rá mertél ütni, de előjönni nem mersz?!

Ugyancsak ő volt az, aki egyik reggel kaszálásból hazatérve bement az istállóba, meglátta a fekvő tehenet, fölkapta a villát és eltörte a nyelét szegény jószágon:

– Én hajnalban elmegyek neked füvet kaszálni, te meg még ilyenkor is fekszel?

333. Brekeke

Korábban (régebben) gyakran kijártam horgászni a csömödéri tókára (víztározó, horgásztó).

Egyszer ötven-hatan összeverődtünk egymás mellett, pákaiak, lentiek, meg Isten tudja kik nem. Egyikünk se fogott halat. Még egy mozdításunk se volt.

Nem akartunk üres kézzel hazamenni, hát kitartottunk, hátha csak akad valami. Valaki közülünk unalmában elkezdett békázni, mert az volt bőven. Fogott egy legyet, ráfűzte a kis keszegezőre, belógatta a víz fölé a béka meg már ugrott is rá. Először visszadobta, később azonban valaki kitalálta, süssünk békát. Mivel ennivaló egyikünknel sem volt ráálltunk. Nosza mindenki békára vadászott a kis keszegező készségével. A botok meg csak voltak a vízben.

Akkor ettem először békát, de mondhatom, hogy jó! Aztán nem is tudom, ki kezdte el, de ha az akkori csapatból ketten találkoznak csak úgy köszöntik egymást:

– Bre-ke-ke!

334. A másik gyerekeivel

Ballagási ünnepségükre készülődtek a pákai iskola nyolcadikosai. Osztályfőnökük Lentiből járt Pákára tanítani, ezért ebben az időszakban a próbák miatt a megszokottnál is többet volt távol hazulról.

Egyszer a szomszédjuk kereste valamilyen ügyben, megkérdezte az ajtót nyitó csemetét:

– Mondd, itthon van anyukád?

Mire a gyerek lemondóan legyintett:

– Á, már többet van a pákai gyerekeivel, mint velünk!

Úgy hallottam az öregektől, hogy Pördeföldén történt az alábbi eset.

Az Imrehi uraságnak az apósa városi tanító volt, afféle nadrágos ember. Itt lakott nyaranta a vőjénél. Ő volt az, aki a hompokat (római kori halomsírok) is megásatta.

Szóval az öreg nagyon szeretett aludni, a kanász meg minden reggel végigdurrogatta a falut az ostorával. Onnan a majorból is kihajtotta a disznókat, amire az öreg mindig fölébredt. Gondolkodott, hogy tudná a kanászt leszoktatni a durrogatásról. Végül kiskekulálta (kigondolta).

Másnap reggel egy üveg pálinkával kiállt a kastély elé:

– Hallja-e, kend? Olyan szépen durrogtat azzal az ostorral, hogy napestig elhallgatnám. Meg is kínálom egy kupica pálinkával érte.

Három-négy napon keresztül mindig ott várta és dicsérte a kanászt, aki ellenzéki nyakas magyar lehetett, mert az ötödik napon a majorban nem cserdített, hanem csendesen ment el a kastély előtt.

– Majd sz...m én neked durrogtatni! – rázta az ostort a kastély felé, ahol végre nyugodtan alhatott az öregúr.

336. Gyorsan

A közelmúltban Gutorföldén valami munkára napszámosokat fogadott az egyik gazda. Azok dolgoztak is tisztességesen, a munkadíjuk mégsem volt meglehetősen velük.

– Miért nem megy gyorsabban? – kérdezte.

Ezt már nem tudta szó nélkül hagyni az egyik munkás.

– Tudja, papa – mondta felháborodottan – gyorsan csak a fáról lehet leesni!

337. Kisállattenyésztő

Az egyik vállalat munkaügyi osztályán munkára jelentkezett egy férfi. Leadta a papírjait, hazaküldték, hogy másnap menjen vissza aláírni a szerződést.

Közben az ügyintéző rendezgette a papírokat és fel volt háborodva, mert bizony néhány dolog hiányzott. Kollégái csillapították, hogy a jóember nem tehet róla, mert eddig otthon gazdálkodott, kisállattenyésztő volt.

Másnap emberünk megjelent a szerződést aláírni. A lehiggadt ügyintéző érdeklődve kérdezte tőle:

- Tulajdonképpen milyen állatokkal foglalkozott?
- Tehenekkel, bikákkal.
- ...? Nekem azt mondták, hogy kisállattenyésztő volt, a tehén meg a bika pedig elég nagy állat.

338. Hogy hívják?

Az öcsém, a Gyula már gyerekkorában is vidám, vígkedélyű gyerek volt, csak egy kissé szétszórt. Akkor már miénk volt a malom és a házunk is kész volt.

Egyszer édesanyánk elküldte a Károly suszterhez. Az öcsém átment a malomnál a zsilip hidján – a gyaloghídon –, hogy előbb odaérjen. Édesanyánk itt a ház mellett a kertben tett -vett, amikor az öcsém a ház magasságába ért átkiabált.

- Édesanyám, hogy hívják a Károly Jóska bácsit?

* * *

Egyszer meg a Rudas Jánoshoz küldték el egy pár cipővel.

Mikor letette, odaszólt az öregnek:

- Aztán, János bácsi, nehogy összekeverje a jobb meg a bal lábast!

339. Mit csináljak?

Vidéünkön, ha valaki megoldhatatlannak tűnő gondjáról beszél, vagy panaszkodik, gyakran vigasztalják ily módon:

- Az egyszeri lány is így sóhajtott: „Hej, édes, jó Istenem! Hogyan menjek férjhez, ha még anyám is lány?!”

340. Megúsztá, mint a zebeckeiek a hajdinát

A zebeckeieknek Pákán a csokmai Öreg-hegyen volt szőlőjük. Lovas kocsival vagy gyalog jártak a hegyre.

Egyik ősszel néhányan gyalog indultak haza. A papi földekbe – egyházi birtok volt – hajdina volt vetve. Éppen virágzott. Hullámozott

a holdvilágban. Embereink kissé illuminált állapotban megálltak a tábla végénél: ússzunk, komám, árvíz van!

341. A csendörök menjenek az útjukon

Fenti cím jelentése: akinek dolga van, az menjen és csinálja. Eredete pedig a következő:

Pákán a fővégiek (felvég, a Kossuth Lajos utca északi vége) valamikor e század harmincas éveiben megvették a Baracában lévő réteket. Hogy senki ne járjon arra, meg akarták szüntetni a fővég és a kisszigeti avég (alvég) közti gyalogutat, amin a kisszigetiek és zebeckeiek templomba jártak Pákára, magyarul a miseutat. Szóvá is tették ezt minden arra járónak.

Egyik este is – már sötétedés után – a csendörjárőr ezen az úton akart átmenni Kisszigetre, amikor az öreg Csikászó Kálmán (Szabó volt a családi neve, csak az ősei pákászok vagy csikászok voltak), aki a kertkapunak támaszkodott rájuk szólt.

– Hallják, erre nem lehet járni!

– Mi a csendörök vagyunk. – jött a sötétből a válasz.

– Ja, az más! A csendörök,... azok menjenek az útjukon.

342. Maccsra játszik, mint a Havadi

Agyenge lapot kifogó vagy gyenge játékosra mondják.

Pákán vasárnap a nagy mise után ebédig egy-egy fröccs vagy pohár sör mellett mindig összeállt egy-két kártyaparti.

Egyszer a Havadi Sanyi is beszállt a játékba. Nagyon rossz lapjárása volt, sorozatban veszített. Már többen is bosszantották emiatt.

Egyszer csak kifakadt: hagyjatok, engem nem zavar, én csak maccsra játszok.

343. Anyuci, apuci

Pákán, valamikor a 30-as évek táján az egyik családnál megtetvesedett a borjú. Bekenték nikotinnal, hogy talán az majd segít. A bőrén keresztül felszívódó méreg megölte a szerencsétlen párát. A kimúlását a család kisfia vette észre, aki lélekszakadva rohant be:

– Anyuci, apuci! Megdöglött a borjúci!

Amikor Zalaegerszezen felszerelték a közlekedési lámpákat, főleg a környékről beutazóknak volt nehéz megszokni a változást.

Az egyik forgalmas gyalogátkelőhelynél már nagy tömeg várakozott a lámpa zöld jelzésére, amikor odaérkezett egy gutorföldi asszony a lányával. Egy darabig ő is állt és nézte a sok embert, aztán megfogta a lánya kezét:

– Gyere, lányom!... mi nem érünk rá itt ácsorogni!

345. Névadás

Az új idők új keresztnéveket hoztak. Ezek az idősebb emberek számára szokatlanok voltak, ezért több mosolyt fakasztó történet okozói is lettek.

Az egyik családban kislány született, Gabriellának keresztelték. Nagyapjától kérdezték egyszer a nevét. Az egy ideig gondolkodott, majd kibökte:

– A fene tudja, ... de van benne grábla (gereblye) is meg vella is!

* * *

Ugyancsak így járt a lányunokájával egy nagymama is. Mivel a gyerekek távoli városban laktak táviratban értesítették a nagyszülőket, hogy megszületett a várva várt kislány: Titanella a neve.

Boldogan újságolta a falubeli rokonoknak a nagy hírt, csak akkor akadt meg, amikor a gyerek nevét kérdezték:

– Hát,... valami Citadella!

* * *

Sokat kellett töprengenie annak a nagypapának is, akinek az unokája a Hajnalka névre hallgatott, annak ellenére, hogy ez nem is olyan nyelvtörő név.

– Hát, tudjátok – mondta a kíváncsiskodóknak – nem jut eszembe, hogy mi a neve. Végül kibökte:

– Hát, ami reggel van!

A mai technikai csodák közt felnövő embernek hihetetlennek tűnhet, hogy alig harminc évvel ezelőtt a falusi embernek milyen nagy szó volt egy-egy villamos berendezés megvétele.

Egy-egy mosógép, televízió vagy akár egy rádió is. Egy idős házaspár hosszas tanakodás után úgy döntött, hogy vesz egy rádiót. Öreg napjaikban nem lesznek annyira egyedül. Összerakosgatták rá a pénzecskéjüket és beutaztak Zalaegerszegre.

Elfogódottan előadták, hogy ők rádiót szeretnének venni.

– Milyen készülékre gondoltak? – kérdezte udvariasan az eladó.

– Hát,... olyanra, lelkem,... amelyikben délben harangoznak – választolt bátortalanul az anyóka.

347. „Csömödér – Páka”

A két falu évszázadok óta él egymás mellett békességben. A vasútállomásuk is közös, bár Csömödérben található. A menetrendben is így szerepel: Csömödér – Páka. Persze azért apróbb torzszalkodások, mint mindenütt, itt is adódnak.

A pákaiak büszkék lévén templomukra, arra, hogy a csömödérik is oda járnak misére, gyakran mondogatták nekik:

– Ha a templomot kerekre lehetne rakni, már régen áthúztátok volna Csömödérbe!

A csömödérik meg azzal vágtak vissza, hogy soha nem lett volna közös az állomás neve, ha a pákaiak nem fizettek volna egy liter bort a címfestőnek, hogy a Csömödér mellé fesse oda a Páka nevet is.

348. Ez se volt

Pákán a két háború között volt boltos és vendéglős a Herschl Náci bácsi. Az öreg rendkívül udvariasan szolgált ki és nagyon ügyesen számolt:

– Kérem szépen! Volt ez meg ez. Ez ennyi, ez meg ennyi! Ez is volt, .. ez ennyi! Ez nem volt, .. ez ennyi! Ez sem volt,.. ez meg ennyi! Ez is volt, ez ennyi.

Parancsol még valamit a kedves vevő? Nem?... akkor ez összesen ennyi meg ennyi!

Csömödérben egy idősebb házaspár valamin csúnyán összeveszett. Az asszony napokig nem szólt élete párjához. Még az ételt is szó nélkül tette eléje.

Az öreg már nagyon szeretett volna békülni, hát hosszas gondolkodás után kitalálta a módját.

Egyik este bent üldögéltek a szobában, amikor az öreg nagy erősen elkezdett keresgélgni a szekrényben.

Az asszony egy darabig csendben nézte, mit csinál, aztán nem bírta tovább, megkérdezte:

– Hát, te, mit keresel a szekrényben?

– A nyelvedet – felelte boldogan a férj.

350. Gyerekelcserélő Páka

A Lukács Lajosék legidősebb gyereke megbetegedett. Kórházba került. Néhány nap múlva értesítették őket, hogy mehetnek érte. Az apja utazott be Egerszegre. A kórházban felöltöztették a gyereket és kivezették hozzá. Az öreg csak nézte egy darabig, aztán megszólalt:

– Ez nem az én gyerekem, én ezt nem viszem el! Az enyémet hozzák ide!

– Mi az, hogy nem a magáé?! Itt a kórlapja, rajta a neve. Persze, hogy a magáé. Szégyellhetné magát, hogy nem ismeri meg saját gyerekét!

Azzal kezébe nyomták a gyerek papírjait és utjára indították. Próbált még reklamálni, de szóba sem álltak vele. Mit volt mit tenni hazajöttek. A gyerek az egészből nem értett semmit, egész úton hallgatott.

Ahogy itthon befordultak az udvarra, egyszer csak megszólalt:

– Nekünk nem ilyen házunk van. Azon nagyobbak az ablakok.

A felesége, aki már nagyon várta őket, kiszaladt a házból a beszéd hallatán és rémülten csapta össze a kezét:

– Atyaúristen! Kit hoztál ide, te, szerencsétlen?!

351. Te is hidd el!

Két munkatársam beszélgetett egyszer az egerszegi alugépgyárban. A Jóska nevű kollégánk nagyban bizonygatott valamit a mesterének.

Az öreg egy darabig megértően bólogatott, aztán megszólalt:

– Jól van, Józsi! Én elhiszem, csak arra kérlek, ha majd egyszer én is hazudok neked, te is hidd el!

352. Hét szekér széna

Az a mondás járja vidékünkön, hogy a benősült embernek legalább egyszer az anyósával kell hálnia, mert ha ezt elmulasztja, csak akkor kerülhet be a mennyországba, ha életében hét szekér szénát, vagy sást megeszik.

Persze, aki itt él, az jól tudja, hogy ez csak tréfa, a benősült embert ugratják a barátok, ismerősök és csak legyint rá.

Egyszer azonban távolabbról, talán az Alföldről nősült Adorjánba (Lispeszentadorján) egy legény, akit szintén ezzel riogattak a munkatársai. Ő pedig nem ismerte, ezért komolyan vette.

Az anyós meg – finoman fogalmazva – nem volt szép. Hogy ne kelljen megennie a hét szekér szénát, a faluban az összes szénakazlat fölgyújtotta. Majd leégett az egész falu!

353. Megkondították a harangot

A munkahelyeken gyakran ugratják egymást az emberek.

Az egyik – Kányavárból származó – mókamester már többször is céltáblájául választotta egy idősebb munkatársát.

– Te beszélsz? – vágott vissza amaz –, amikor nősültél és a menyasszonytánc után elindultatok ide, a menyasszonyos házhoz, megkondították a harangot. De nem bánatukban, hanem örömükben, hogy végre elmész a falutokból.

354. Azon fölül meg köszönöm

A fenti módon szokták megköszönni vidékünkön a munka vagy fuvar kifizetése után az elvégzett munkát.

Egyszer a Sonkó (Lukács) Jóska bácsi szenet hozott a Balogh Jancsinak.

Az öreg lerakta a szenet a szekérről, aztán megfordult vele. A Jancsi, aki addig csak nézte, hogyan dolgozik a Jóska bácsi, erre elindult befelé, közben megemelte a kezét az öreg felé:

– Azon fölül meg köszönöm!

A Magyar asztalos valamikor a 30-as években került Pákára. Rendkívül választékosan öltöző és beszélő ember volt.

Dancs Lajos asztalosmesternél dolgozott segédként. Náluk is kapott kosztot, de szállást nem. Lukács Lajoséknál lakott egy kamrában, ahol nem volt fűtés. Egy rozzant ágyon aludt, rongyokkal és újságpapírral takarózott –, mert, mint mondta, a papír nagyon jól szigetel.

Egyik reggel fáradtan, gyűrött arccal lépett be a műhelybe:

– Kissé hideg volt az éjszaka, de nem is ez volt a baj, hanem az, hogy a nagybetűk nagyon nyomták az oldalamat.

356. Úgy látszik mégsem

Egy alkalommal, munkából hazafelé tartva, egyik munkatársambement a kocsmába.

Elővette a pénztárcáját, számolgatta pénzét, majd sapkáját tarkójára tolva megvakarta a fejét:

– Azt hittem szomjas vagyok, de úgy látszik mégsem!

357. Hát kettő is lett?!

Az ötvenes években egy pákai családban kisbaba született. A kor változásának megfelelően, nem otthon, hanem Nován, a szülőotthonban szült meg a kismama, ahova elkísérte az édesanyja is.

Amikor aztán másnap gyalog hazaért, boldogan újságolta:

– Hál’ Istennek, mind a ketten jól vannak!

– A hétszentségit, hát kettő is lett? – kiáltott fel az újdonsült nagypapa.

358. Macskás Margita

A háború után valaki elhíresztelte Margitán (Szentmargitfalva), hogy az olaszok megveszik a macskákat, de csak hat kilón felül. Ettől kezdve a faluban nem lehetett egyetlen macskát sem látni, mert a derék margitaiak befogták őket hizlalni.

A hatvanas években az árokparton ülő gyerekek arról beszélgettek kinek mi a kedvenc étele.

– Az én anyukám tud legjobb szilvás gombócot főzni – mondta az egyik.

– Az enyém süti a legjobb palacsintát – tódította a másik.

Sorra mindenki elmondta kedvenc ételét, amit természetesen az ő anyukája tud legjobban elkészíteni, csak egyikük hallgatott konokul.

– Hát a te anyukád mit tud főzni? – kérdezték.

– Az én anyukám – válaszolta némi töprengés után – ... ő tud legjobban zsíros kenyeret főzni.

360. Azt az ünnepet

Valami nagyobb munkába fogott egy gutorföldi gazda, amihez segítséget kellett hívnia. Elhívta hát a komáját, aki egy kissé másnaposan érkezett és érthetően sehogy sem füllött a foga a munkához.

A gazda egy darabig tűrte, aztán kifakadt:

– Hát komám, csak azt az ünnepet érném meg, amikor nálatok mindenki áll, csak te fekszel!

Krisztus és az arató lányok

Mikor Krisztus Szent Péterrel utazott a földön, az útról látott egy arató lányt. Krisztus a lánytól vizet kért. Ez azt felelte, hogy nem adhat vizet, mivel a kevés aratni valót már mindjárt el akarja végezni, hát nem ér rá.

Krisztus erre nem szólt semmit, hanem Péterrel tovább ment. Távolabb megint lát ugyancsak egy arató lányt. Ennek még sok learatni való gabonája volt. Ezt is kérte, hogy adjon neki egy kis vizet. A lány azt felelte:

– Magamnak sincs vizem, pedig nagyon szomjas vagyok. Sok az aratni valóm, de azért elmegyek magukkal, megmutatom, hogy hol a kút.

Aztán elment velük a kútig s ott maga is ivott.

Krisztus aztán megsegítette, azért még aznap le tudta aratni a gabonát.

De a másik, akinek kevés learatni valója volt, nem tudta bevégezni, mert Krisztus nagy lustaságot adott rá.

(A mesét még Gönczi Ferenc Göcsej népköltészete című művének átnézése előtt mesélte unokája, Tóth Gizella, akit az esetleg meglévő hagyaték – mesék, fotók – ügyében felkerestem. A mese a mű 333. oldalán olvasható. Az eredeti közlés kiejtést követő írásmódját a mai köznyelvi norma szerinti írásmóddal helyettesítettük. M. L.)

Az üldözött lány

Egyszer volt egy szegény özvegy ember, meg egy szegény özvegy asszony. Az özvegy embernek volt egy lánya, az özvegy asszonynak meg két lánya. Az ember is kéregetni járt, meg az asszony is.

Egyszer az ember annyi lisztet kéregetett össze, hogy belőle kenyeret süthetett, elküldte hát a lányát az özvegy asszonyhoz, hogy adja nekik kölcsön a kenyérsütő teknőt, mert kenyeret akarnak sütni. Az asszony visszaüzente a lánytól: mondd meg apádnak, hogy a teknőt másképp nem adom oda, ha csak apád engem el nem vesz feleségnek; akkor majd neki adom!

Hát hazament a lány, megmondta az apjának, hogy mit mondott az asszony. Hát erre az ember is gondolt valamit, hogy csakugyan jó lenne elvenni az asszonyt, akkor legalább ketten többet kéregetnének.

Hát úgy is történt: elvette az asszonyt, oda hozta az ember feleségéhez mindenét, aztán együtt éltek. Ketten jártak kéregetni és annyit összekértek, hogy már kezdtek gazdagodni. De a lányok is nőttek naponként. Az embernek a lánya sokkal szebb lett, mint az asszonynak a lányai. Azok nagyon haragudtak az ember lányára, az anyjukkal együtt. Utóbb már még az apjukat is ráharagították a lányára, mert mindig árulkodtak rá.

Mikor az apjuk elment a vásárra és vett a lányoknak ruhát, a mostohalányainak mindig szebbet vett, mint a maga édes lányának. Ez a szegény lány már végül igen elkeseredett, hogy még az édesapja is haragszik rá; a mostohaanyja pedig sokszor meg is verte.

Hát egyszer megint elment az apjuk a vásárra és megkérdezte a lányoktól, hogy milyen ruhát vegyen nekik. A kettő, a mostohalányok azt mondták, hogy szépet; de a saját édes lánya meg azt mondta: édesapám, nekem nem kell ruha, csak három diót hozzon a vásárról. Az apja meglepődve azt kérdezte a lányától, hogy hát mit csinál azzal a három dióval. De a lány csak erősen mondta az apjának, hogy ő neki csak dió kell.

Nohát az apjuk kettőnek hozott szép ruhát, ennek az egynek pedig csak három diót.

A lány a három diót nem ette meg, hanem eltette, hogy vasárnapján eljátszik velük.

Hát megjött a vasárnap, de bizony szegény lánynak nem volt játszani való kedve, mert az apja, meg a mostohaanyja a két lánnyal elmentek a misére, ezt meg otthon hagyták ebédet főzni, de még a mostohaanyja összeöntöztött egy véka búzát, meg egy véka lencsét, azokat összekeverte, hogy azt válogassa el; mindegyik féle külön legyen, meg az ebédet is főzze meg, mert ha meg nem teszi, mire ő hazajön a miséről, úgy megveri, hogy belehal.

Hát szegény lány nagyon elkezdte a sírást, hogy mi lesz most övele! Az istállóba ment, ott rédogált (sírt). Hát volt az apjának egy rossz, görcsös lova, az megmondta neki, hogy ne réjjon. Ne réj, ne réj, hanem van teneked 3 diód, egyiket törd föl, abból kijön egy öltöny ezüst ruha, te azt vedd rád, aztán menj el a misére, hallgasd meg a misét, de a pap prédikációját ne várd meg, hanem akkor fordulj, gyere haza, arra itthon minden készen lesz.

Hát csakugyan így tett a lány. Föltörte a diót, hát egy öltözet ezüst ruha ugrott elő belőle. Ennek nagyon megörült a lány, el is ment újra vissza a mise végére; mire hazaért, készen lett minden; de míg ott volt a templomban, ott olyan fényesség volt, hogy mindenki ezt nézte, még a pap is, hogy micsoda egy szépség; még az apja, meg az anyja se, meg a mostohatestvérei sem ismerték meg.

Azután meg ott volt egy fiatal királyfi a templomban, annak meg úgy megtetszett, hogy nem is tudta, mit csináljon érte. Azt gondolta magában, hogy el is veszi ő, akárki ez. El is akarta kísérni, de mire észrevette, már nem volt ott.

Na jól van, hát mikor hazaért a lány, Ilka volt a neve, hát csakugyan jól érezte magát, mert minden jó volt. Akkor csak levetkőzött az ezüst ruhájából, magára vette a szutykosat (piszkosat), az ezüst ruháját meg beletette vissza a dióba.

Hazaérnek a többiek a miséről, hát látják a lányok, meg az anyjuk is, hogy Ilka üldögél. Nagy mérgesen kérdezte tőle az anyja, hogy készen van-e minden; a lány megmondta, hogy készen van. Megmutatta, hogy a búza is külön van, meg a lencse is, meg az ebéd is kész. Az anyja igen mérges lett rá, hogy hogyan tudta megtenni ennyi időre.

Az anyja elhatározta magában, hogy na, a másik vasárnap több dolgot ad! A lányok meg azt mondták neki: No lásd, te olyan szép lányt se láttál a templomban, mint mi. Mi is szépen fel voltunk öltözve, az meg még szebben! Tiszta ezüstben volt.

Dehogynem láttam, mondta Ilka, én a szederfa tetejéről néztem!

Akkor a lányok még jobban megharagudtak rá, hogy a szederfára is ráért fölmenni, meg annyi dolgot is végzett, hogyan lehet az?

Hát megjött a másik vasárnap, akkor meg a mostohája egy véka búzát, meg egy véka mákot kevert össze, hogy azt válogassa ki, meg az ebédet is főzze meg. Akkor a két lány még szebben fölöltözött, a szegény Ilkának még jobban elment a kedve. Megint csak elment az istállóba rényi (sírni), de az a görcsös ló megint csak azt mondja neki:

– Ne réjj, hanem most meg törd föl a másik diót, abban meg lesz egy öltözet aranyruha, cipő, minden, most meg abba öltözz, menj el a misére, de csak úgy tégy, mint előbb! Csak a misét várd be, mást ne!

A lány felvette az aranyruhát, cipőt, elment a misére, de akkor még jobban bámulták, olyan szép volt. A testvérei meg még úgy se ismerték meg, a királyfinak meg még jobban fájt rá a foga.

Bizony most is csak az lehet, aki a múltkor volt, de most még szebb. Úgy akarta a királyfi, hogy most ha majd megy, ő is csak megy utána,

egyszer aztán megtudja, hogy ki az, vagy hová megy. De megint, mire a királyfi észrevette, már elment. Nagyon bántódott utána. No, jól van, gondolta, majd a másik vasárnap másképp teszek.

Hát megint, mire hazaért a lány készen lett minden! Az aranyruháját eltette a dióba, csak várta a többiek hazajövetét.

Mikor ezek hazaértek, a mostohája mindjárt kérdezte, hogy készen van-e minden. Készen, mondja a lány mire a mostohája még mérgesebb lett.

– Na, megállj! A másik vasárnapra majd több dolgot adok, azt tudom, hogy nem tudod megtenni!

A lányok meg csak mondták neki:

– Te olyan szépet se láttál ám, mint mi! Akit a múltkor láttunk, az most tiszta aranyba volt fölöltözve!

– Dehogynem láttam én is! Fölmentem a kapufélfára, onnan néztem!

Ezért megint megharagudtak a lányok, hogy mennyi dolga volt, mégis ráért ezt is nézni.

Megjött a harmadik vasárnap, akkor meg a mostohája összekevert egy véka mákot, egy véka hamut, meg egy véka búzát, hogy azt válogassa ki. A lányok meg most még szebben fölöltöztek a misére. Ilka meg megint csak elment rényi (sírn) az istállóba, de az a rossz ló megint azt mondta neki, hogy ne réjjon, törje föl a harmadik diót, abban van egy öltözet gyémánt ruha, azt vegye magára, menjen el a misére, de csak úgy tegyen, mint előbb, akkor mire hazaér, készen lesz minden. A lány úgy is tett. Megint felvette a gyémánt ruhát, elment a misére.

Mire odaért, a királyfi már várta. Most még szebb volt, mint előbb, még a pap se tudott misézni, csak őt nézte, mert a lány csak úgy tündöklött a templomban. A másik két lány is annyira nézte, csaknem a szemük kiesett a nézésben. A királyfi meg már előre ott állt a templom ajtajában, hogy amikor megy, majd megkapja (megfogja).

Hát elmúlt a mise, fordul a lány kifelé, amint az ajtóhoz ért, a királyfi hozzá kapott, de ez kiugrott; hanem egyik cipőjét találta lekapni a lábáról, az nála maradt.

A lány elment haza. Mikor hazaért, eltette a ruháját, meg a fél cipőjét vissza a dióba, aztán csak várta, míg a többi hazajön, mert már minden készen volt.

Hazaért a mostohája, mindjárt azt kérdezte, hogy készen van-e minden. A lány megmondta, hogy jól van minden. Erre a mostohánya igen mérges lett, hogy hát akármi nehéz dolgot ad neki, mindent rendesen elvégez.

A miséről hazaért lányok megint azt kérdezték tőle, hogy most is látta-e a szépséget, aki tiszta gyémántba volt öltözve.

– Persze, hogy láttam! Fölmentem a kertre, onnan néztem!

A királyfi közben elkezdte keresni, hogy kié lesz a cipő, ki lábára passzol. De bizony nem találkszott (lett) gazdája.

Hát mikor odaértek ezekhez, az anyja ezt az Ilka lányt elbújtatta a kád alá, gondolta, hátha annak lesz jó, aztán akkor őt veszi el a királyfi. A maga édes lányait meg fölöltöztette, úgy várta a királyfit. De ezeknek nagy lábuk volt, azért az anyjuk levágott belőlük, hogy valamelyiknek a lábára rápasszoljon (ráilljen). De bizony nem passzolt, mert akkor meg a cipő lett nekik nagy.

A királyfi nem tudta, hogy itt egy harmadik lány is van. Mikor el akart menni, a kakas csak elkiáltja magát: Kukorikú! A lány a kád alatt van! Az asszony a kakast kergette, de az csak kukorikolta, amit akart. A királyfi meghallotta és megkérdezte, hogy mit mond ez a kakas. Az asszony azt felelte, hogy az csak így szokott, ha valaki ide jön. De a királyfi nem tágitott, muszáj lett a lányt előállítani neki.

Mikor a lány előbujt, az ő lábára próbálta a cipőt, arra jó is lett, mintha rajt termett volna. Na, akkor letörött az asszonynak a szarva, mert a királyfinak nagyon megtetszett a lány, ki igen szép volt, abban a piszkos ruhában is, sokkal szebb, mint a két mostohatestvére cifrán.

Akkor Ilkának azt mondta a királyfi, hogy búcsúzzon el apjától, anyjától, testvéreitől, mert ő elviszi magával, aztán ő lesz a felesége. De a lány csak az apjától búcsúzott el, a többiektől nem, mivel őrá annyira irigykedtek, meg haragudtak.

Ezután a királyfival hintóba ültek és pedig Ilka az ő piszkos ruhájában. De a három dió a zsebében volt, ezeket a királyfinak nem mutatta meg, az meg örömében el is felejtette kérdezni, hogy azok a szép ruhái hol vannak.

Mikor már jó messzire elértek, akkor jutott eszébe, hogy hol van az a három öltözet ruhája, amikben ő szokta látni. A lány a diókat elhallgatta.

A királyfi egyet gondolt, hogy a lányt ilyen piszkos ruhában mégsem viheti az apja országába, hát azt mondta neki:

– Te addig itt maradsz ennek a nagy tónak a partján, ott a nagy fűzfára ülj föl, és addig ott üldögélj, amíg én elnyargalok haza és hozok neked királyi ruhát, amiben hazaviszlek.

– Jól van, a lány szót fogadott, a királyfi meg elnyargalt a ruháért.

Hát amint ott üldögélt, eszébe jutott, hogy mire a királyfi visszaérkezik, ő meg beleöltözik a gyémánt ruhájába. Mikor a zsebéből a három diót elővette, fölnyitotta őket, csak előkerültek a szép ruhák.

Amint ott nézegeti őket, arra ment egy sereg cigányasszony, meglátták őt, hát egy mindjárt fölment hozzá a fára, és kezdi nézegetni a szép ruhát. Egyszer, mikor Ilka félrenézett, a cigányasszony gyorsan belelökte a vízbe. De mikor a vízbe ért, ott egyszerre arany récévé változott át, és szépen ott úszkált a víz tetején.

A cigányasszony meg rögtön beleöltözött a gyémánt ruhába, aztán várta a királyfit, arra számított, hogy majd őt veszi el feleségül.

Mikor a királyfi visszatért, látta, hogy a lány már nem a piszkos ruhában van, hanem beöltözött a gyémánt ruhába. Mindjárt meg is kérdezte tőle, hogy honnan vette elő ezt a ruhát.

– Hát ezekben a diókban voltak, meg ezekbe vissza is lehet tenni, mondta a cigányasszony.

Ezt Ilka a cigányasszonynak elmondta, ezért tudta ő a királyfinak elmondani. Hanem a királyfinak nem tetszett, hogy Ilka olyan fekete, azért megkérdezte.

– Hát fiam, te előbb nem voltál ilyen fekete, hogyan hogy így jártál?

Az meg ráfelelte:

– Ládde, míg te haza voltál, én itt üldögéltem a fán, aztán a nap igen megsütött, ezért feketültem meg.

A királyfi belenyugodott, azzal aztán azt mondta, hogy hát csak menjenek.

A cigányasszony azt mondta rá:

– Áddig ne menjünk, nézd ebben a tóban úszkál egy arany réce, azt lódd agyon, mert a lakodalomban ennek a máját akarom megenni.

A királyfi lődözött az arany récére, de nem tudta agyonlőni, mert mikor rálőtt, akkor mindig belebukott a vízbe.

Na, azzal otthagyták.

Hát hazaértek, a királyfi mindjárt bemutatta menyasszonyát az apjának, de az nem igen tetszett se a királynak, se másoknak, hogy olyan fekete volt. De a királyfi belenyugodott és azt mondta: nem baj, majd megszokja, olyan lesz, mint előbb volt; igen megsütötte a nap.

Azzal elkezdték a lakodalmat tartani. Meghívták a sok vendéget, a királyokat is.

De az Ilka meg kiúszott a vízből, aztán mindjárt olyan lett, mint előbb volt és egyenesen ment a királyi kastélyhoz, ahol a lakodalom volt, ahol nagyban ment a multság, éljeneztek a menyasszonyt.

Egyszer aztán megjelent az Ilka, de nem akarták beereszteni a szobába; de ő csak azt mondta, hogy tudja jól, hogy a királyfi őt nem bántja.

Hát amint belépett a szobába, a királyfi mindjárt megismerte. A cigányasszony csak irult-pirult. Ilka mindjárt mondta a királyfinak, hogy ő a menyasszonya, nem az a cigányasszony, aki őt beletaszította a vízbe. Elmondta a királyfinak az esetet.

A cigányasszony erre csak hímezett-hámozott. Ha nem igaz, mondta a királyfi a cigányasszonynak, mondd el te, hogy hogyan volt, míg én nem hoztalak el.

De abból meg a cigányasszony nem tudott semmit se mondani, az Ilka meg mind elmondta, hogy hogyan volt.

Azután a királyfi már látta, hogy a cigányasszony hamisan járt el. Mérgében megfogatta a cselédeivel, négyfelé elvágatta, aztán tüskén megégették. Ilkát meg beöltöztette a királyi ruhába, újra elkezdtek a lakodalmat. Jó nagyot mulattak, hogy hetedhét országon elment a híre.

Aztán éltek boldogan, és máig is élnek, ha meg nem haltak.

(Ezt a mesét a másik unoka, Tóth Mária azonosította kérésemre Gönczi Ferenc Göcsej népköltészete című művében, mint amit hallott a nagyapjától. A többi Gönczi által Pákán gyűjtött mesét ő soha nem hallotta nagyapjától. A mese a mű 290–295-ig terjedő oldalain olvasható. Az eredeti közlés kiejtést követő írásmódját itt is a mai köznyelvi norma szerinti írásmóddal helyettesítettük. M. L.)

A 84 éves, akkor már betegeskedő Kása Józseftől aztán 1952-ben még sikerült néhány mesét, falucsúfolót felgyűjtenie Fülöp Istvánnak, a megyei könyvtár akkori igazgatójának. Sőt az ő közreműködése nyomán rádiófelvételt is készítettek az öreg mese-mondóval.

Az alább következő három történet ebből a gyűjtésből származik, a kézirat ma a Göcseji Múzeum adattárában a 112-es szám alatt található. (Ezúton mondok köszönetet a múzeum igazgatójának és munkatársainak, hogy lehetővé tették az anyag közlését az anekdoták közé sorolt falucsúfolókkal együtt. M. L.)

Nyirádon meghalt a plébános. János bácsi volt a leggazdagabb ember Nyirádon. Felhozta gyűlésen: hát halló emberek, nem lesz ám így jó!

– Hogyan, János bácsi?

– Hát izé – ebugatta, úgy is tudjátok –, hogy nincs papunk. Valaki menjen el a püspökhöz, kérjen papot.

– Hát ki megy el, János bácsi? Magának kell elmenni, mert maga a leggazdagabb ember a községünkben, tehát menjen el maga Veszprémbe.

– Igen, én elmennék, de mint tudjátok kanász fogadás lesz vasárnap, s ha megígéritek neki, a kanásznak a fizetésjavítást, hát ebugatta, akkor elmegyek.

El is ment János bácsi Veszprémbe, de életében nem látott várost, nem volt városon, s ezért elkezdte Veszprémbe nézegetni a nagy házakat. A rendőr megszólítja.

– Bácsi! Nem szabad ám itt az utcán nézegetni, vizsgálódni! Mit néz?

– A püspököt keresem, ebugatta, nem tudom hol lakik.

– A püspököt keresi? Menjen ebbe az utcába, ott majd kérdezze meg.

Elment János bácsi jódarab helyig, megint csak tátoogat, nézegeti a nagy házakat. Ott is megszólítja a rendőr.

– Bácsi! Nem szabad ám itt nézegetni a városban! Mit néz?

– A püspököt keresem, ebugattát, nem tudom hol lakik.

Hát a rendőr útba igazítja a János bácsit, hogy hol lakik a püspök.

– Hát látja azt a hét kéményes házat?

– Látom.

– Na, ott lakik a püspök, mit akar vele?

– Hát, ebugatta, azért küldtek a falubeliek, hogy kérjek tőle papot, mert meghalt a papunk fél esztendeje.

Hát János bácsi bement a kapun a püspök lakásába. A püspök kinn sétált a gerenda alatt. Mikor János bácsi bement a kapun, avval köszöntötte:

– Jó reggelt adjon Isten! – kend a püspök?

– Nem én vagyok fiam a püspök.

Elküldte a kertészhez, a püspök kertészéhez, hogy az a püspök.

Odamegy a kertészhez János bácsi. Annak is azt mondja:

– Jó reggelt adjon Isten! – kend a püspök?

A püspök kertésze felelte: ő a püspöknek a kertésze.

– Ebugatta, pedig magához küldött, hogy maga a püspök.

– Hát mit akar vele, a püspökkel?

– Hát ebugatta, azért küldtek a falubeliek, hogy kérjek tőle papot.

– Hát tudja mit? Álljon a bokrok közé, majd hozza a püspök Katója a kávé az estellációhoz és akkor ott megissza a kávé, akkor menjen oda és tisztességesen szólítsa meg, nem ám imígy-amúgy!

Hát János bácsi bevárta, hogy a kávé a püspök megissza, előlépett a János bácsi a püspök előtt.

– Hát tudja vén cigány kutya, az imént eltagadta, hogy nem kend a püspök, megmondta a kertész, hogy kend a püspök, vén cigány kutya.

– Hát fiam azért küldtelek el, mert nagyon tisztességtelenül szólítottál meg. Engem méltóságos úrnak szoktak titulázni. Te meg csak azt mondtad: Jó reggelt, kend a püspök? Hát mi járatban vagy fiam? – én vagyok a püspök.

– Hát izé, ebugatta, azért küldtek a falubeliek, hogy kérjek kendtől egy papot.

– Hát, fiam, nyirádi vagy?

– Igen.

– Nem is tudtam, hogy meghalt a paptok. Hát akkor majd küldök papot, ha meghalt. De fiam Nyirád kicsiny község, megélhet nálatok a pap, ha küldök?

– Nemhogy küld, hanem most egyet viszek velem!

– Hát innen szegriül fiam nem tudok egyet leakasztani, hanem majd rendelek oda. Csak menj haza, mondd meg a falubelieknek; rövidesen küldök papot.

– Hát azért mondom, hogy küldjön, mert az én lovaim se mehetnek mindig strapára.

Hát így most a nyirádiaknak van papjuk.

Csákó tehenet tanító Nagykanizsa

Egy somogyi ember a fiát beadta az iskolába Nagykanizsára tanulni. Fél évig volt ott a gyermek az iskolán, elment az apa meglátogatni a fiát. Kérdi a tanárt:

– Tanár úr kérem, milyen tanuló az én fiam?

A tanár nagy kópéságból azt felelte a somogy megyei embernek:

– Könnyebb volna egy Csákó tinót megtanítani, mint a maga fiát.

A Somogy megyei ember pedig megörült, ha a tinót könnyebb megtanítani, akkor egyet adhatok, mert hat darab van az istállóban, de fiam csak egy van. Ugyis nagyon kell a gazdaságban a fiam, tinóm meg van hat darab. De meg is tanította ám a tanár a tinót!

Félév után elment a Somogy megyei ember Kanizsára megnézni, hogy a Csákó tinó hogyan tanul. Kérdi a tanárt:

– Na, tanár úr kérem, hát a Csákó hogyan tanul?

– Kérem kitűnő tanuló volt, a Csákó István most Letenyén járásbíró!

Azt mondta neki a tanár, hogy járásbíró lett. Pedig a tanár eladta a tinót abban az olcsó világban háromszáz forintért a mézárósnak.

– Elmegyek, ha járásbíró lett belőle meglátogatom.

Hát gyalog elment látogatni a Csákó István járásbíróhoz. Megérkezvén Letenyén a Somogy megyei ember bement a járásbíróhoz, azzal köszöntötte:

– Szerencsés jóestét, kis Csákóm!

Erre a járásbíró azt felelte:

– Hát én magának kis Csákója vagyok?

Az ember azt felelte:

– Nem ismeresz, kis Csákóm? – sokszor a szádba h.....tam (vizeitem). (Ezt a gazdák rendszeresen megtették a borjakkal, abban a hitben, hogy akkor jobb étvágyuk lesz).

– Aljas piszkos paraszt, hogy meri azt mondani, hogy az én számba h.....tt?

– Vakaróval vakargattalak, mégse ismeresz meg?

Erre a járásbíró aztán megkérdezte hova való, mi a neve. Kutyakorbáccsal kikergette.

Beperelte a járásbíró a Somogy megyei embert.

Hát meglett a Somogy megyei ember tárgyalásra idézve, Letenyére.

Hát akkor meglett idézve. Annyi esze volt a parasztnak, hogy bement a ügyvédhez tanácsot kérni:

– Doktor úr kérem, egy pörtárgyam van Letenyén. Képviselhetné a mai napon a tárgyalásomat? Azt mondta, hogy ráér. Elmondta a történetet. A doktor azt kérdezte tőle:

– Hát mondja csak bácsi! Tanú van rá, hogy a szájába h.....ott – azt mondta neki.

– Nincs, csak négyszemközt voltunk.

– Akkor tanúbizonyítékot nem tud állítani – mondta az ügyvéd.

Azt se mondja, hogy mondta, azt se, hogy nem mondta, tegye magát bolondnak, csak annyit mondjon: kikk – adta tanácsul.

Hát bemennek a tárgyalásra. A bíró kérdi, hogy mondta-e, vagy nem mondta? De az ember csak annyit mond, hogy:

– Kikk.

Mégegyszer kérdi tőle, hogy mondta-e, vagy nem mondta. Megint csak azt mondja:

– Kikk.

Kérdi a bírótól:

– Van-e rá tanú, hogy mondta?

Azt mondja nincs, négyszemközt mondta, még a felesége is bent volt a szobában.

– Kérlek ítéletet akkor nem hozhatok, mert tanúbizonyítékok nincsenek, el kell engedni.

Elengedték. Akkor odamegy az ügyvéd, azt mondja:

– Jöjjön a pénzt kifizetni.

Azt mondja:

– Kikk.

Így járt az ügyvédnek is túl az eszén.

Savanyú Józsi betyárról

Savanyú híres rabló volt Zalában. A Bakony erdő volt a lakása, a tanyája. Egy alkalommal levelet küldött postán a sármelléki plébánosnak. Azt írta a levelében, hogy készíttesse elő a sármelléki plébános a pénzét, mert jövő szombaton mennek érte. A plébános jelentette ezt a levelet, hogy a pénzét készítse elő, mert a Savanyú megjön a pénzért szombaton. A plébános jelentette a hatóságnál, hogyha eljön, hát a hatóság fogassa el.

A pandúrok körülfogták a lakást, hogy a Savanyú, ha megy elfogják. Hát ment is a Savanyú szombaton délelőtt 10–11 óra tájban és a pandúrok – kocsin ment a Savanyú – megállították a kapuban.

– Kérjük az igazolványt! És volt neki igazolványa.

Azt felelte a Savanyú:

– Borjúkereskedő vagyok! Itthon van-e a plébános úr? Úgy hallottam, hogy a plébános úrnak van két kisborja eladó – mert tudta a Savanyú, hogy van.

Azt jelentette, hogy ő pacsai borjúkereskedő és megveszi a borjúkat.

– Idehaza van a plébános úr?

– Igen idehaza van, bent a szobájában.

Hát a Savanyú beköszönt, mint illő, ha valakihez bemegy.

– Úgy hallottam, plébános úrnak van három kisborja eladó. Megveszem, ha eladja. A plébános úr azt felelte, hogy igen, van.

– Hát menjünk el az istállóba, megveszem.

Hát elmentek az istállóba. Amire hagyta a plébános a borjók árát, nem sokat kellett várni, megegyeztek.

A Savanyú azt felelte:

– Hát menjünk el a szobába, ott fizetem a borjók árát.

Hát bementek a szobába és a Savanyú ment hátul és rácsukta kettőjükre.

Azt felelte a Savanyú:

– Plébános úr, nem én fizetek, hanem maga !

– Hogy lehet az? Maga vette, magának kell fizetni!

– Kapott – azt hittem – tölem levelet. Én vagyok a Savanyú Jóska.

A revolverét a Savanyú elővette.

– Plébános úr, adja elő tisztességesen a pénzt, mert ha nem, ketten halunk meg. Ha jelt ad, hírt ad, hogy itt vagyok, akkor is meghalunk ketten. Tehát kénytelen volt a pénzt előadni, és eltette a Savanyú a pénzt, az ajtót rácsukta a plébánosra, de azt meghagyta neki, ha jelt ad, hogy itt vagyok, akkor ketten halunk meg.

Hát nem mert a plébános úr zörgetni, hogy fogják el, addig míg el nem ment a Savanyú. Nagysokára zörgetett – mikor gondolta, hogy már elment a Savanyú – hogy nyissák ki az ajtót.

Így hát Savanyú szerencsésen elment a pénzzel. Akkor néztek a pandúrok szemközt (egymásra): hogy ez volt a Savanyú?

És igazolványa volt, azért eresztették be a pénzéért.

A bíróság Vecsera Marit fizette meg, hogy fogja el Savanyút. Kézre is kerítette, tíz évet kapott. Vecsera Mari megmondta a helyet, hol fogják el Savanyút. Álomport adott neki borban és ott el is fogták.

Már akkor csendőrök voltak. Tizenöt csendőr fogta körül az alvó Savanyút. Fölköltötték álmából. Felült a Savanyú, látta, hogy tizenöt csendőr fegyvert szegez rá, menekülni nem tud.

– Nem szégyenlitek, egy alvó emberre tizenöten fegyvert fogni?

El is fogták a Savanyút, fegyházba vitték, tíz esztendő börtönre ítélték. Tíz évi börtön után kiszabadult és két év múlva halt meg Tapolca vidékén.

(Ennyi mesét találtunk, amelyről biztosan állíthatjuk, hogy Kása József szokta mesélni. M. L.)

Víg kedélyű, vidám természetű ember volt, aki szerette a bort és a nótát. Erre így emlékezett egyik unokája: Nagyon jó borivó volt, de soha be ne rúgott. Évente 50-60 akó borunk termett, de abból soha el nem adott. A barátokkal, főleg a dömeföldi Hencz keresztapámmal, akivel gyakran mentek a hegyre, nótázás közben el-el iszogatták.

Különben ő minden vasárnap délelőtt elment templomba, aztán délután, akármi volt az ebéd, összepakolt, mert ő mindig főzött a hegyen. Este mindig nekünk kellett etetnünk, mert ő onnan soha nem ért haza. Hazafelé mindig nótázva jött. Sok kedves nótája volt, de egyet minden vasárnap délután elnótázott.

Néhány nóta szövegét lejegyezték, így azok ránk maradtak. Többségük kottáját Horváth Károly lenti néprajzkutatótól kaptam meg, a hiányzókat is ő kottázta le, hála érte.

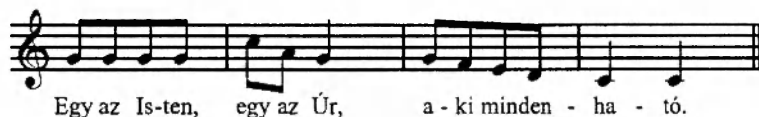
Íme a legkedvesebb nóták:

Bé, bé, bé köpönyegbe takard bé,
Ezt a szép kis szüzes barna, piros menyecskét,
Bé, bé, bé, köpönyegbe takard bé.

Cé, cé, cé a vénasszony cicije össze van csöpörödve,
Mint az ujjam bögyökjé,
Cé, cé, cé a vénasszony cicije.

Gé, gé, gé a vénember gégéje, dirmeg dörög magába,
Hogy nem fér a bundába.
Gé, gé, gé a vénember gégéje.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a három?
Három isteni személy, kettő Mózes táblája.
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a négy?
Négy evangélista, három isteni személy, kettő Mózes táblája.
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda az öt?
Öt parancsolatok, négy evangélista, három isteni személy,
Kettő Mózes táblája.
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a hat?
Hat kő vödrök, öt parancsolatok, négy evangélista,
Három isteni személy, kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a hét?
Hét szentségek, hat kő vödrök, öt parancsolatok, négy evangélista,
Három isteni személy, kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a nyolc?
Nyolc boldogságok, hét szentségek, hat kő vödrök, öt parancsolatok,
Négy evangélista, kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a kilenc?
Kilenc mennyei karok, nyolc boldogságok, hét szentségek,
Hat kő vödrök, öt parancsolatok, négy evangélista, három isteni személy, kettő
Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a tíz?
Tíz parancsolatok, kilenc mennyei karok, nyolc boldogságok,
Hét szentségek, hat kő vödrök, öt parancsolatok, négy evangélista,
Három isteni személy, kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a tizenegy?
Tizenegy apostolok, tíz parancsolatok, kilenc mennyei karok,
Nyolc boldogságok, hét szentségek, hat kő vödrök,
Öt parancsolatok, négy evangélista, három isteni személy,
Kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a tizenkettő?
Tizenkettő tanítvány, tizenegy apostol, tíz parancsolatok,
Kilenc mennyei karok, nyolc boldogságok, hét szentségek,
Hat kő vödrök, öt parancsolatok, négy evangélista,
Három isteni személy, kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Mondd meg nékem barátom, barátom, micsoda a tizenhárom?
Tizenhárom vértanú, tizenkét tanítvány, tizenegy apostol,
Tíz parancsolatok, kilenc mennyei karok, nyolc boldogságok,
Hét szentségek, hat kő vödrök, öt parancsolatok,
Négy evangélista, három isteni személy, kettő Mózes táblája,
Egy az Isten, egy az Úr, aki mindenható.

Fonok, fonok a ke-ze-met fel-tö-ri az or-só,
Azt gondoltam jobb lesz nekem te-le pintes kor-só.

Te-le pin-tes kor-só, szép u-ri ko-por-só.

Dínom-dá-nom, igyál jó ba-rá-tom, Tő-led nem saj-

ná-lom, élj so-ká-ig, élj so-ká-ig.

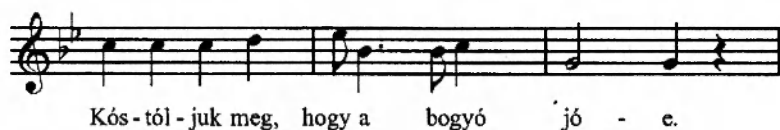
Ha meghalok meghagyom én a testamentomba,
Hogy temessetek engemet a boros hordóba,

Mert a boros hordó jó úri koporsó,
Dínomdánom, igyál jó barátom, Tőled nem sajnálom,
élj sokáig, élj sokáig.

Megizentem az ördögnek, vigye el a feleségem,

De az ördög azt üzente, csütörtökön jön el érte.

Csütörtökön virradóra, jön az ördög bugyogóban.
Megfogta a lába szárát, úgy cipelte el a Julcsát.

Isten mondja, Noé fiam, Noé,
Kóstoljuk meg, hogy az új bor jó-e.
Noé mondja: iszom reggel óta,
Igyál pajtás, van még a hordóban.

Isten mondja, Noé fiam, Noé,
Kóstoljuk meg, hogy az ó bor jó-e.
Noé mondja: ihaj-tyuhaj Sári,
Ettől kezdek három Istent látni.

Majd elmegyünk valahova,
 Varga Julcsa udvarába,
 Huzsedaré huzsedom.

Benézünk majd az ablakán,
 Vajon ki ül az asztalnál,
 Huzsedaré huzsedom.

Kocsis Jancsi karosszékekben,
 Boroskorsó a kezében,
 Huzsedaré huzsedom.

Varga Julcsa fésülködik,
 A tükörben biggyeszkedik,
 Huzsedaré huzsedom.

Ugye Jancsi szép is vagyok,
 Éppen melléd való vagyok,
 Huzsedaré huzsedom.

Szép is vagy te, jó is vagy te,
 Éppen mellém való vagy te,
 Huzsedaré huzsedom.

I-szom - i-szom pi-ros bort i-szom,

Mennél jobban i-szom, annál jobban szom-jazom,

De az én szom-ja-mat nem olt-ja el már,

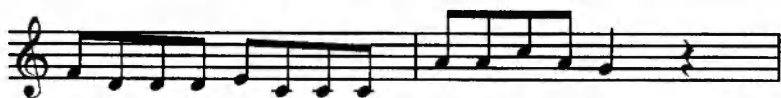
Mint a ba-bám a - ja - ká-ról egy-két cuppa-nás.

Azt hallottam el akarsz menni,
Szebb szeretőt, jobb szeretőt akarsz keresni.
Pedig én tégedet nagyon szeretlek,
Gyere hozzám gyógyítsd meg a fájó szívemet.

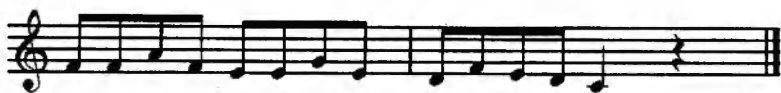
Azt hallottam kicsike babám,
Hogy nem szeretsz te engemet szívből igazán.
Messze földre el akarsz menni,
Szebb szeretőt, jobb szeretőt akarsz keresni.
Pedig én tégedet nagyon szeretlek,
Ha meghal a feleségem, mindjárt elveszlek

Megka-pál-tuk a szőlőn-ke- t három íz-ben is,
Nemsaj-náltuk rá e-rőn-ke- t, de letthasz-nunk is.

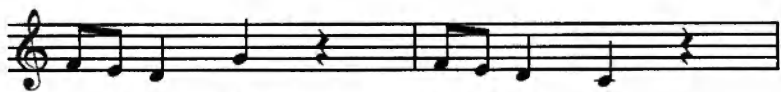
Fá-ra-doz-va em-le-get-jük a szü-ret ne-vét,

Gye-re paj-tás igyuk meg hát a szőlő le-vét.

Re, re, re, vál-jék e-gész-sé - günk-re,

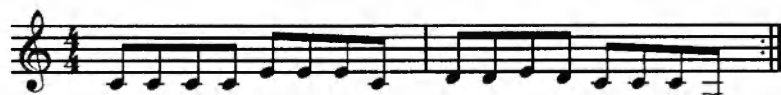
Ez a jó bor, szép pi-ros bor,

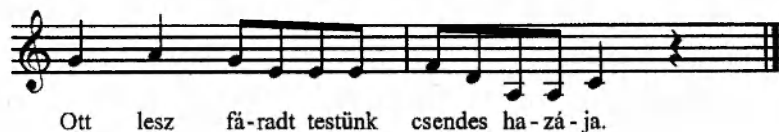
Ez a jó bor tes - sék, Jé-zus di-csér-tes - sék,

Mind-ő-rök - re di-csér-tes - sék.

Ez a jó bor in-ni-va-ló, nem csizma-ra ken-ni va-ló,

Ez a szép lány arra való, szép hajnalban, fordítsd aló.
Ej-haj igyunk rája, úgyis elnyel a sír szája.
Ott lesz fáradt testünk csendes hazája.

Ha meghalok szőlőhegyre temessetek,
A síromra szőlőtőkét ültessetek,
Hadd mondhassák az emberek,
Itt nyugszik egy jó borivó, korhely gyerek.

Ü-tött-ko-pott ö-reg csárda jaj de ár - va,
 aj - ta - ja és ab - la - ka - i nyit-va, tár - va,
 Fe-de-lét a kó-bor sze-lek hor-do-gat-ják széj - jel,
 Csak a kémény vias-kodik éjszakánként még a tolvaj széllal.

Öreg csárda hova lettek a betyárok,
 A sok pandúr, aki félve lesett rájuk?
 Hová tűnt el a csaplárné kökényszemű lánya,
 Ki a betyárt minden éjjel tüzes borral, forró csókkal várta?

Ütött-kopott öreg csárda ne szólj róla,
 Az út szélén roskadozik egy bitófa.
 Bitó mellett két bedőlt sír, nincsen keresztfája,
 Ott nyugszik egy futó betyár, és bánattal elhervadt babája.

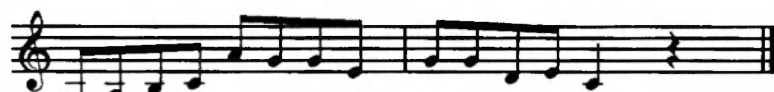
Ha be-megyek a kocsmá-ba, nagyot kurjan-tok,

Rám ne-vet-nek a le - gé-nyek én meg ka-csintok,

Én vagyok én a csár-da kö - ze-pén,

Gye-re ked-ves kis an-gya-lom ti - ed le-szek én.

Ha bemegyek a kocsmába, kérek pálinkát,
Elszeretem kocsmárosné legszebb leányát,
Én vagyok én a csárda közepén,
Gyere kedves kis angyalom tied leszek én.

Víz, víz, víz, de jó ez az egri víz,
Víz, víz, víz, de jó ez az egri víz.
Arany halak úsznak benne, barna kislány az ölembe.
Víz, víz, víz, de jó ez az egri víz.

Édes-kedves fe-le-ségem, de szépasszony vagy,

Be-il-le-nél sod-ró-fá-nak, oly e-gyenes vagy.

Völgyet ke-res a fo-lyó-víz, nem a ma-gas dom-bot,

Ki a fene látott szűr dolmányon, ap-ró ezüst gom-bot.

Gimbet, gombot, gimbet, gombot, apró ezüst gombot,
Ki a fene látott vénasszonynak ilyen vastag combot.
Cimbet, combot, cimbet, combot, ilyen vastag combot,
Ki a fene látott szűr dolmányon ilyen apró gombot.

Volt nekem egy ki-csi tanyám, le - é - gett,
 Azt sem tudom, hogy a telkem ki - é lett.
 Be van ír - va a sze - ge - di ta - nácsnál,
 No de se - baj több is ve - szett Mohács - nál.

Volt nekem egy aranyszűrű paripám,
 Eloldotta a szegedi kapitány.
 Ott sem voltam, az áldomás ivásnál,
 No de se baj, több is veszett Mohácsnál.

Volt szeretőm, esztendeig sirattam,
 Ő volt az én mindennapos halottam.
 Most is megvan a hűtlen, de másnál,
 No de se baj, több is veszett Mohácsnál.

Szabadon

Kisasszony napjá - ra el-mennek a fecs - kék,

A mi sze-relmünk már csak egy fá - jó em - lék.

Csak egy fá - jó em - lék, csak egy könnyes á - lom,

Nem is volt az jobb e-gyéb-re, csak, hogy mindig fá - jón,

Hogy ö - rök-ké fá - jón.

Hogy örökké fájjon, a te édes csóкод,
 Mindig rád gondoljak, sose legyek boldog.
 Legjobb volna talán, ha én is elmennék,
 Hiszen nékem új tavaszt már nem hoznak a fecskék,
 Nem hoznak a fecskék.

Régen, még a villany bevezetése előtt – tehát e század hatvanas éveig – a falusi ember téli esti szórakozása a beszélgetés volt. A beszélgetés a napi teendők megvitatása után legtöbbször a múlt történései felé fordult, és szép lassan mesébe csapott át.

Majd mindig az öregek meséltek. Főleg a férfiak. Katonaságról, régi háborúról, távoli helyekről. Később olyanokról is, amit már ők is szüleiktől, nagyszüleiktől hallottak. Ezekbe a történetekbe aztán mese-szerű elemek is szép számmal keveredtek.

Igazán jó mesélő azonban csak kevés akadt. Őket aztán meg is becsülték. Gyakran hívták őket tollfosztóba, ahol szívesen hallgatták újra és újra történeteiket, a régieket és az újakat is.

Ilyen mesemondó volt a pákai Kása József is. Akik ismerték, úgy emlékeznek rá, hogy képes volt órákig mesélni. Óriási ismeretanyaga csak töredékekben maradt fenn. Bár többen is lejegyezték néhány történetét, anyagának teljes felgyűjtése sohasem történt meg.

Ma már biztosan tudjuk, hogy gyűjtött tőle Gönczi Ferenc is, dr. Makoviczky Gyula „A kisszigeti bürünyajtást” jegyezte le és ezzel kapcsolatban érdekes történetet is közöl Kása Józsefről. E történet egy kicsit segít megismerni csipkelődő, víg természetét.

Utolsó hivatalos krónikása Fülöp István volt, a megyei könyvtár akkori igazgatója, aki egy rádiófelvétel kapcsán jegyezte le néhány történetét. Ezek most a Göcseji Múzeum adattárában találhatók. Köszönöm a múzeumnak, hogy rendelkezésemre bocsátotta az anyagot. Ebből a gyűtésből – Németh József lektori javaslatát követve – többet az anekdoták közé soroltam (az anekdoták száma: 98, 107, 131, 132, 140, 160, 165, 169, 270).

További krónikása volt lánya, Tóth Mihályné és egyik dédunokája, Sebők Józsefné. Az ő lejegyzésük alapján szintén a bürünyajtás és az öreg néhány nótájának szövege maradt ránk, továbbá 53 falucsúfoló címe.

A dalokat aztán egyik unokája, a Gutorföldén élő Kocsis Pálné (szül: Tóth Mária, 1917) énekelte szalagra, hogy a közönség a dallamot is megismerhesse.

A dallam lejegyzéséért hálával gondolok Horváth Károly egykori lenti népzene- és néprajzkutatóra.

Kása József 1868 április 28-án született Pákán. Szülei Kása József és Salamon Ágota földművesek voltak. Keresztszülei Horváth Gábor és Bodor Bábi (Borbála) földművesek.

1890. június 21-én feleségül vette a 17 éves csömödéri Ferincz Fánit. Négy gyermekük született. Rozália 1891. szeptember 28-án. Kása József 1898. január 1-jén, ő az első világháborúban a fronton halt meg. Két leányuk született még, Etelka és Juliska, de ők meghaltak.

Az 1891-ben született leánya Tóth Mihály felesége lett. Négy gyermekük született, Mária (1917), Gizella (1919), István (1920), Teréz (1927). Mivel apjuk 1926-ban meghalt, az unokák felnevelése is az öreg gondja lett. „Ezért sokan a mai napig azt hiszik, hogy ő a mi édesapánk volt. Ezért is hívtak bennünket Kásáknak és csak kevesen tudják, hogy Tóth a családi nevünk” (Babécsek Béláné, szül. Tóth Gizella közlése, Zalaegerszeg).

Kása József e sok csapás és megpróbáltatás ellenére sem veszítette el humorát. Töretlen jókedvvel nézett előre és vidám volt míg a betegség le nem verte a lábáról.

1953-ban már érezte, hogy nem sok ideje van hátra, mert megkérte lányát, hogy jegyezze le történeteit, falucsúfolóit, hadd maradjon meg az utókornak. Mint említettem ebből csak a бүrűnyojtás maradt fenn, a 53 faluról írt falucsúfoló időközben elkallódott.

Utolsó évei súlyos betegségben teltek. 1956-ban halt meg. A pákai temetőben a temetőkereszt mögött van eltemetve.

Az egykor országos hírü mesemondó alakja és történeteinek lassan a feledés homályába vesznek, bár Pákán és a környező falvakban valamiféle mítosza él azok közt, akik ismerték.

Ezúton köszönöm meg Kása József unokái, Kocsis Pálné (Gutorfolde), Babécsek Béláné (Zalaegerszeg), Tóth Teréz (Komárom), és dedunokája, Sebők Józsefné (Gutorfolde) segítségét.

Történetek Kása Józsefről

Az öreg szabad szájú, szókimondó természetű volt, aki hamar dühbe gurult. Ezért nem volt szabad ellentmondani neki, mert akkor változás nélkül szórta az átkot... nem nézte, ki az. Mivel ő minden apróságot észrevett, kiszínezett és világgá kürtölt, természetes volt, hogy őt is árgus szemmel figyelték, és ahogy alkalom adódott, azonnal törlesztettek. Ennek köszönhetően több vele kapcsolatos történet is ránk maradt.

Ezek közül néhány – pontosan a szabadszájúsága miatt – a nagyközönség számára nem is publikálható.

Többet azonban gyűjteményünk darabjai közé soroltunk. Ilyen a Tinóijesztő Páka, a Hogy van öreg, Az ellopott Szent Mihály lova című anekdota.

Fabulázó öreg göcseji címmel ugyancsak az anekdoták közé soroltuk Makoviczky kötetéből A kisszigeti bürünyojtás gyűjtésének kerettörténetét is (magát a kisszigeti verses történetet a kötet elején és végén folytatólagosan közöljük).

Két rövid történetünk azonban csak itt olvasható:

Döme földére szinte minden vasárnap délután átballagott az öreg a komájához. Etetésre azonban mindig hazament. Vasárnap délután kiültek az asszonyok a ház elé a kispadra, hídvégre, és minden alkalommal megállították, hogy meséljen valamit.

Egyik alkalommal az öreg sietett és csak annyit mondott:

– Döme földén egy halottnak két koporsót csináltatták, de minek, mert egyikbe sem ment bele.

– De nem ám! – nyelvelt bele az egyik menyecske az ismert történetbe –, mert úgy tették bele.

– Lót a maga v.....ba kedveském. No Isten áldja! – botozott tovább az öreg.

Végül még egy tréfás történet:

Mikor Fülöp István az anyagát jegyezte, az öreg egyszer csak azt mondta:

– Tudja én ebben az őszben meghalok.

A krónikás döbbenetét látva mosolyogva mutatott ősz fejére.

(A zárójelben egy olyan anekdota sorszáma olvasható, melyben előfordul a magyarázott szó.)

Bördőce Iklódbördőce keleti, Csömödér felőli falurésze, az 1920-as évek előtt önálló község (73.)

Börü árkon, patakon átvetett néhány szál dorong vagy padló, legtöbbször korlát nélkül (288.)

Bunya (Budnya) erdős, rétes terület Szentpéterföldre és Pördeföldre között (106.)

Fiala a szőlő felső, dombtetőn lévő vége (48.)

Filia leányegyház, a plébániához tartozó társközség (69.)

Forgolódók lakodalmi segítők (lányok, asszonyok), akik az ételeket behordják, az edényeket leszedik, mosogatnak (298.)

Hottó-hegy Hottó, középkori elpusztult település Páka határában, amelynek nevét megőrizte a szőlőhegy (30.)

Iklód Iklódbördőce falurésze, az 1920-as évek előtt önálló község (96.)

Kántárfa borospincében a hordók alatt lévő talpgerenda (52.)

Karing térdig érő, fehér, ingszerű egyházi ruha, amit a szertartásokon a ruhára öltenek (83.)

Kezezés a (orv)horgászat egyik módja, a vízben haladva a – meglátott úszó, vagy a part üregében rejtőző – halat egy mozdulattal megfogták és kidobták a partra (299.)

Kijáró disznó a legelőre reggel kihajtott és este hazahajtott sertés (179.)

Köcöie négyzet alakú, zsákvászon szövet, amelyben, sarkait összefogva, szálastakarmányt vagy szalmát vittek az állatoknak (175.)

Lászlóháza Páka falurésze (186.)

Lepence régen legelő, rét, rajta kenderáztató tőkákkal (Zala megye földrajzi nevei, Zalaegerszeg, 1964. 383 old. 32 p.) (226.)

Lesők a lakodalom Göcsejben sem lehetett meg hivatlan, külső résztvevők, a lesők (bámészkodók) nélkül (156., 193.)

Lyukas pince nyitva lévő pince (278.)

Rendfa négylábú állvány, amelyre a disznót két hátsó lábánál fogva, bontás céljából akasztják (157.)

Siska disznó, sertés (175.)

Stupli dugó (15.)

Szentlőrinci part elpusztult település Kányavár és Lipeszentadorján között, amelynek nevét őrzi ez a domb (150.)

Tag Ortaháza tagi major (Tagipusztá) körüli földek (243.)

Talpgerenda a fából, boronából készült épületek alsó, legerősebb gerendája (123.)

Tóka a tó kicsinyítő képzős alakja, vízgyűjtő gödör, régen a házaknál is, később már csak a hegyen használták – mosásra, állatok itatására – a vizét (50.)

Tragacs (tragács) egykerekű, lécekből összeállított, két fogóval és két lábbal ellátott teherszállító eszköz (Magyar Néprajzi Lexikon Bp. 1982. 5. köt.) (45.)

(A számok az anekdoták sorszámát jelzik.)

- Ábrahám Géza** (1919–1994) ny. ÁFÉSZ elnök 106, 114, 115
Ábrahám Gézáné Gutorfölde (1920) nyugdíjas szakácsnő 69, 70, 97, 273
Ábrahám Lajos Gutorfölde (1951) üzemmérnök 130
Ábrahám Lajosné Gutorfölde (1958) pénzügyi előadó 203
Ács Gyula Páka (1945) agrármérnök 116
Ángyán József Páka (1944) traktoros 15, 21, 22, 23, 24
Balla Ferenc Páka (1958) üzemmérnök 52
Balázs Ferenc Csömödér (1950) lakatos 147
Becze István Ortaháza (1919–1982) betanított munkás 46
Bek Tibor Páka (1956) gépkocsivezető 40, 299, 317
Belső József Kányavár 313
Bertalics Gyula Szécsisziget (1958) traktoros 35
Borosán László Páka (1939) betanított munkás 149
Brenner Antal Csömödér (1935) nyugdíjas mezőgazdasági kovács 194
Czupi Ferenc Dömefölde (1924) nyugdíjas pályamunkás 8
Czupi Géza Páka (1930) nyugdíjas tűzoltó 309
Czupi László Kerkateskánd (1945) üzletkötő 32, 33, 36, 45, 61, 105, 189
Császár József Csömödér (1937) nyugdíjas vasutas 277, 349
Csernyi István Érsekhalom erdész 210
Csondor József Iklódbördőce (1943) traktoros 50
Dancs Lajos Páka (1905–1993) nyugdíjas asztalos mester 193
Dancs Lajosné Páka (1903–1986) háztartásbeli 96, 202, 232
Devecz Ferenc Páka (1933) nyugdíjas mezőőr 186, 241
Domján István Gutorfölde (1957) esztergályos 287
Farkas Ferenc Páka (1947) kőműves, olajipari dolgozó 62
Fercskó Béláné Gutorfölde (1955) targonca vezető 129, 300, 345, 359
Fercskó József Páka (1954) kőműves 256
Friman Jenő Páka (1954) lakatos 118, 154, 185, 237
Főőr József Kerkateskánd (1952) motortekercselő 333
Gerencsér József (Pufi) Páka (1953) gépkocsivezető 49
Gécsek Imre Dömefölde (1951) gépkocsivezető 244
Gécsek Ferenc Gutorfölde (1948) gépkezelő 39, 77
Godena Géza Gutorfölde (1954) mezőgazdasági kovács 104, 109, 112, 173, 310

Gyuricza Jenő Páka (1948) motorszerelő 231, 266
Horváth Ferenc Tormafölde (1953) gépkocsivezető 122, 123, 124, 155
Horváth Jenő (Decs) Páka (1934) nyugdíjas betanított munkás 37, 38, 41, 47, 67, 83, 84, 85, 87, 89, 133, 134, 139, 152, 162, 167, 239, 243, 252, 274, 284, 318, 327, 328, 339, 340, 341, 342, 343, 354
Horváth Sándor (Görbe) Lenti (1953) gépkocsivezető 214
Jandó László Gutorfölde (1964) gépkezelő 204
Jankó József Zalaegerszeg (1943) kertészmérnök 191, 217, 238, 294
Juhász József Gutorfölde (1955) forgalmi szolgálattevő 293
ifj. Kalamár Zoltán Páka (1957) asztalos 255, 242
Kaszásné Simon Márta Lenti (1962) tanár 334
Káli János Gutorfölde (1956) szennyvíztisztító-vezető 251, 325, 344
Kámán Gyula Gutorfölde (1929) nyugdíjas kereskedő 102
Károly Benedek Páka (1930) nyugdíjas főkönyvelő 153
Károly József Páka (1947–1989) asztalos 174
Kása József Páka (1868–1956) földműves 98, 107, 131, 132, 140, 160, 165, 169, 270
Király József Páka (1902–1985) földműves 288
Király Vilmos Páka (1952) esztergályos 135
Kocsis János Páka (1916) nyugdíjas MAORT munkás 1, 2, 6, 10
Koltai Ferenc Kissziget (1952) festő, mázoló 120, 121, 183, 296, 312
Kovács Ferenc Pördefölde (1954) villanyszerelő 94
Kovács Imre Páka (1934) nyugdíjas gépkocsivezető 313
Kovács József (Csigás) Csömödér (1922–1978) olajipari munkás 163
László Károly Páka (1913–1990) 90
László Sándor Páka (1947) gépkocsivezető 51
Lukács Lajos Páka (1953) gépkocsivezető 93, 350
Makoviczky Gyula Nagykanizsa tanár 72, 86
Mátay Gyula Gutorfölde (1948) villanyszerelő 161, 233, 301, 314, 324
Mátay Rita Gutorfölde (1968) laboráns 92, 126, 297, 337
Mentes Tibor Iklódbördöce (1945) kazánfűtő 218, 353
Mester Vince Páka (1932) lelkész 88
id. Molnár István Páka (1900–1994) kocsis 7
ifj. Molnár István Páka (1926) kőműves 3, 4, 5, 9, 16, 25, 43, 58, 64, 66, 75, 91, 108, 137, 150, 151, 158, 180, 219, 221, 246, 249, 250, 275, 280, 281, 283, 298, 357
Molnár Istvánné Páka (1934) nyugdíjas betanított munkás 83, 95, 320, 355
Molnár György Páka (1959) autóvillamossági műszerész 11, 44, 68, 101, 110, 192, 196, 254

ifj. **Molnár János Páka** (1961) villanyszerelő 60, 352
Molnár László Páka (1953) rádió-televízió műszerész 34, 182, 190, 201, 209, 223, 264, 267, 268, 289, 290, 303, 304, 311
Molnár Sándor Kanada (Páka 1922) építész, szobrász 348
Nagy György Gutorfölde (1962) gépkezelő 141, 144, 172, 199
Németh Béla Páka (1959) vállalkozó 229
 id. **Németh Gyula Páka** (1930) nyugdíjas TÜZÉP-telepvezető 279
 ifj. **Németh Gyula Páka** (1958) tankállomás-kezelő 278
Németh István (Sifter, Bóbics) Páka (1928) nyugdíjas gépkocsivezető 240
Németh Pál Zalaegerszeg 319
Orvos Jenő Páka (1943–1990) rendőr 57
Parti Gyula Dömefölde(1943) motorfűrészes-kezelő 113
Pál Ferenc Budafapuszta (1922) 125
Peszleg Istvánné Páka (1931–1992) 99
Pordán Sándor Zalaegerszeg (1949) hajólakatos 56, 59
Pordán Zoltán Páka (1956) lakatos 28, 63, 74, 80, 142, 146, 148, 156, 157, 164, 166, 176, 181, 187, 200, 213, 215, 253, 257, 260, 265, 269, 285, 308
Pusztai József Páka (1942) traktoros 321
Rudas Attila Páka (1962) asztalos 307
Rudas Ferencné Páka (1929) nyugdíjas betanított munkás 42
Sabjanics István Páka (1952) agrármérnök 13, 14
Sebők Lajos Gutorfölde (1956) szennyvíztisztító-kezelő 55, 76, 136, 145, 159, 346, 351, 356
Sebők Lajos Páka (1963) betanított munkás 295
Simon István Szentpéterfölde (1934) nyugdíjas kazánfűtő 71, 103
Strinyi János Csömödér (1946) mezőgazdasági kovács 168
Szabó József Páka (1954) varrógépműszerész 128, 212, 226, 227, 228
Szabó Zoltán Páka (1947) gépkocsivezető 207, 211, 224, 225
Szakter Ferenc Lenti (1946) kazánfűtő 184, 195, 272, 331, 332
Szunyogh Pál Páka (1949) kárpitos 12, 18, 19, 20
Takács Jenő Páka (1934) nyugdíjas traktoros 17, 26, 27, 29, 30, 31, 65, 78, 81, 82, 100, 117, 127, 177, 178, 179, 188, 197, 198, 220, 222, 230, 234, 235, 236, 242, 247, 248, 258, 259, 261, 270, 271, 276, 329, 330, 335, 358
Takács Sándor Páka (1911–1994) úri szabó 175, 305
Takács Sándor Dömefölde (1955) gépkocsivezető 54, 282
Tarsoly István Páka (1944) kőműves mester 143, 205, 206
 dr. **Tánczos Frigyes Lenti** nyugdíjas középiskolai tanár 73

Tánczos Gyula Dömefölde (1954) gépkocsivezető 53
Tompos Imre Csömödér (1946) lakatos 326(
Tóth Ferenc (ÁFÉSZ) Gutorfölde (1935) nyugdíjas gépkocsivezető
 315, 322, 323
Tóth Ferenc Gutorfölde (1948) raktáros 216
Tóth Gyula Gutorfölde (1941) nyugdíjas kereskedő 286
Tóth Károly Gutorfölde (1941) nyugalmazott állomásfőnök 291,
 292, 316
Tóth Károly Páka (1929) nyugdíjas asztalosmester 138
Tóth Zoltán Gutorfölde (1953) műszakvezető 119
Török Gyula Gutorfölde (1958) lakatos 336
Török István Páka (1911–1994) mezőgazdasági dolgozó 48
Tüske Zoltán Gutorfölde (1951) traktoros 262, 263, 360
 id. **Vajmi Ferenc** Ortaháza (1921–1972) betanított munkás 111
 ifj. **Vajmi Ferenc** Ortaháza (1958) vállalkozó 302
Varga Béla Mikekarácsonyfa (1969) vízvezetékszerelő 306
Vidóczi László Páka (1952) kőműves 208
Vidóczi Márta Iklódbördőce (1967) laboráns 345
Wünsch Lajos Páka (1966) teherfuvarozó 245
Zsoldos Gézané Páka (1912) háztartásbeli 338

A baktüttösi bikák	184
A csendőrök menjenek az útjukon	341
A csülök meg a bánat	11
A gyomrodát nem!	155
A gyors ló	1
A háj	7
A halászatért nem!	299
Ahogy a szomszédé	147
Ahogy illik	297
A hosszabbikat?	206
Ajtónyomók	164
Ajtót nyomó Kányavár	165
A kokas a véka alatt maradt	139
A kalapos csuka	198
A kanász cipője	168
Akarok is	136
Akár papagájt is!	302
A kémény	119
Aki elültette	279
A kiharangozott nagykabát	234
Aki látta	100
Akinek jutott	162
Aki 84 éves	189
Akit a tarisznya megkergetett	66
A kizárt harangszó	183
Akkor a másikat is	179
Akkora pofád van	197
Akkor esős nap lesz!	225
Akkor neked is jól megy	38
Akkor voltam bolond	51
A kutyát csikózott ló	121
A lakatosok	254
A másik gyerekeivel	334
A megborotvált disznó	173
A megcsaptatott koporsó	96
A megpörzsölt talicska	74
A nadrágszíjkígyó	120
Anyuci, apuci	343

A pofád úristenit!	332
A nagybetűk	355
A sajtár	46
A sárhányó	150
A szaft ingyen van	21
A szemetet szedd ki!	39
Asztalosok	256
A 102-es begatyásodott	122
A tavalyit	91
A toronyba zárt legyek	149
Attól még	265
A vízzé vált bor	15, 16
Az a méreg	216
Az a mindenyem!	49
Az ellopott Szent Mihály lova	236
Az én anyukám	359
Az enyém még ezután következik	17
Azért nem	319
Azért mondom!	329
Az éjféli keresztlopók	75
Az iklódi ember gyertyái	288
Az is valami	106
Azon fölül meg köszönöm	354
Az ujj	118
Azt az ünnepet	360
Azt hittem nem szeretem	41
Azt nem tudom	73
Állj félre!	317
Ázz most már te!	112
Bakancsméret	10
Befér-e az ajtón?	113
Beleszorították a négy akót	58
Betegek a tehenek	323
Betörők	59
Bolsevik Szűz Mária	81
Borvizezés	43
Brekeke	333
Bundapörzsölők	172
Buszváró	40
CO-val tud hegeszteni?	282

Csak a javát!	307
Csak asszonyok	129
Csak durrogasson!	335
Csak menni nem	263
Csak nekik	321
Csengetős Lali	93
Csoszi fürdő	50
„Csömödér–Páka”	347
Csömödér vagy Páka?	195
Csönd, gyerek!	318
Csöpp bor	28
Csülkös káposzta	138
Dadogsz-e?	262
Dehogynem!	281
Disznóölés	178
Dugdossa, mint Gyuricza Andor bácsi a borjút	327
Ebből kettőt	191
Egyedül	128
Egyedül nem	224
Egyél komám!	6
Egy vagy kettő?	309
Eleven kakast vivő Csehi	140
Elhoztam az ebédet	161
Elkapkodta	167
Elkapta, mint csömödéri zenekar a hangot	194
Elosztotta, mint Farkas bognár a földet	284
Előbb kellett volna!	241
Előbbre való dolog is volna	67
Előre is köszönöm	276
Eltörött a vendégpohár	278
Elveszem a lovát	4
Elvégeztünk	301
Ennék én!	320
Erős emberek	108
Erre ne...!	257
Ez jó szokás	176
Ez már volt nálam	68
Ez se volt	348
Éhes ember	153
Élvezet, drága élvezet	64

Én azt megnézem	3
Én jobbat várok, mint a pákai pap	69
Én lennék a püspök	79
Én majdnem kaptam... ..	193
Én nem látom meg	222
És a te lelkeddel	76
Fabulázó öreg göcseji	86
Fahordók	63
Fapados	199
F.....ka főző Várfölde	160
Feleségsírató Lasztonya	98
Fél disznó	55
Fél kézzel	110
Fél tojás	277
Foltot tegyek rá?	103
Forduljatok meg!	313
Forgácsmester	203
Forog a feje	177
Görény nem lehet	308
Gratulálhat!	325
Gyalog nem megyek	45
Gyerekelcserélő Páka	350
Gyomorégés	261
Gyorsan	336
Gyöngyös, hová menű?!	328
Ha én	101
Hagyják abba!	196
Ha lapul	104
Hallgatni se?	126
Halló, halló, Nagy hatalom!	232
Ha úgy feszülne	252
Haragban	349
Hát csak lassan	97
Hát kettő is lett?!	357
Házörzök	187
Hé, emberek!	14
Hét szekér széna	352
Hitel van?	29
Hogy hívják?	338
Hogyishívjákot	35

Hogy is mondta?!	240
Hogy mersz...?	19
Hogy van öreg?.....	85
Hólyagropogtató Resznek	132
Holnap nem dolgozunk	275
Hosszúszárú félcipő	115
Hozzáállás	127
Hozz egy kötenyt!	180
Ide üss!	36
Igyál komám!	31
Így igaz	80
Ilyen gazdád	135
Indok	145
Ing	228
Inkább imakönyvet	71
Isten veled, Magyarország!	111
Iványi és az árpa	114
Jaj, a macska!	95
Japán gulyás	57
Jegenye	182
Jelmondat	267
Jégverés ellen	312
Jó éjszakát, Koronczy úr!	23
Jó, jó...!	295
Jó lenne	300
Kántárfák	52
Kampósbotfa	238
Kapálni, azt nem	48
Kaphatnék tüzet?	146
Kapitán Mária néni	158
Karácsony este	89
Kedves párom	99
Kellemes	92
Kenyeret nem...?	298
Keresztülvitte, mint a kisszigeti Belső Pista	84
Kezét csókolom	123
Készülnöm kell	94
Kételkedik, mint Mátya Sándor a Szűz Máriában	82
Két koporsót csináltató Döme földje	270
Két láda Bambi	148

Kicsit akadozva	151
Kígyóherélő Hernyék	170
Kilóg a nyúlláb	8
Kisállattenyésztő	337
Ki vágta be az ablakot?	24
Korán gyere!	326
Kortesvers Pákáról az 1920-as évekből	305
Könnyebben, mint kanászt	88
Könnyű magának!	214
Kőművesek	143, 255
Köpenyben vagy karingben?	83
Kőszegi Tamás, jöjjön ki!	230
Köszönöm	18
KRESZ	25
Krumpliprósza	141
Kukoricába hágó Dedes	131
Lajoszkám!	283
Lakatos munka	105
Lakodalomba	192
Lánykérés	202
Le a kalappal	266
Leállt, mint Tibák a pörzsöléssel	175
Lecsúszott, mint Bakon Károly	239
Lesőbor	156
Légy olyan, mint Jenő!	65
Lépjen bele maga!	9
Literrel mérte, mint a tikász a tojást	133
Lódítás	78
Lófejtő Gosztola	169
Ma csak fulladjon	260
Maccsra játszik, mint a Havadi	342
Macskakergető Dömefölde	235
Macskás Margita	358
Maga okos ember	221
Majd én elintézem	12
Majd ledalolom	117
Majd megoldjuk	233
Majsztro, a pajesz marad	287
Más dióját felszedő Szentpéterfölde	107
Más, más	20

Medve és Farkas	249
Megfeledkezett magáról	22
Megoldjuk	306
Megszárogatták	269
Megúsztá, mint zebeckeiek a hajdinát	340
Megy a fűró	124
Mekkora a Szahara?	226
Menjen ki, aki nem szűz!	296
Megkondították a harangot	353
Még az árokból se	54
Mégis rövid lett	47
Még kenyeret se...?	274
Még mindig nem ég!	30
Miből van az ember?	227
Mi csak igen!	37
Micsoda karambol!	324
Miért édes a gulyás?	62
Miért kell...?	102
Miért volt...!?	26
Miért jött ide?	87
Milyen nyelven?	154
Minden asszony másképp hordja	272
Mindkét oldalon	53
Mit csináljak?	339
Mi újság	34
Most jó!	259
Most mérgesítik őket	330
Motorkerékpár	253
Műveltség I–II.	303, 304
Nagy bajban	245
Nagybajuszú Laci bácsi	247
Nagyfröccs	212
„Nádfedeleles kis házikóm”	42
Nápolyi	213
Nálunk nem!	285
Ne félj, míg engem látsz!	219
Ne horkolj!	185
Ne is törődj vele!	223
Neked nem erős?	205
Nekem olyan lovam van	5

Nekidülünk Tagnak	243
Nem esik kézről, mint a feketén vágott disznó húsa	134
Nem én voltam!	90
Nem érünk rá!	344
Nem föl.....	209
Nem gondoltam	316
Nem igaz	210
Nem lehet	61
Nem rendes ember	310
Nem sajnálták?	181
Nem süket!	264
Nem tőled kértem!	322
Nem úgy megy, mint tavaly	2
Ne vegyünk „egyet”?	188
Névadás	345
Nincs semmi hibája	166
Nyelvbotlás	201
Oda-vissza	311
Okkal-móddal	163
Olyan, mint az uram	273
Ott majd megél!	70
Pálinka	215
Párhuzamosok	268
Pénz a demizsonban	271
Pontos kottaismeret	142
Püspökvárás	74
Rabsicok	258
Rádió vásárlása	346
Ráfizetett, mint az egyszeri paraszt a győzelemre	109
Rendbontó	157
Rossz bor	217
Sok körettel	211
Sietek	294
Spekulál	60
Spórolni kell	159
Szabad idő	229
Szent Antal segített	315
Szenvedély	244
Szorítsd!	186
Szuszkulu	125

Te is hidd el!	351
Te meg menj haza!	231
Temetés	144
Tinóijesztő Páka	280
Tisztességes asszonyok	130
Tizenkilenc meg egy felesleg	246
Tokostól	208
Trappba jöttem	152
Trágya úr	250
Téesz-vezetőségi ülés	32
Tévécsatornák	116
Tévét néztem	237
Tizenhatállásos Szentmiklós (Tornyiszentmiklós)	72
Töltött zúza	56
Tudom mibe' spekulász!	331
Túrós csusza	137
Tűz van!	13
Ugye, hogy el lehet	204
Ugye, meginnád?!	27
Ugye, mondtam!	207
Úgy látszik mégsem	356
Úgyis beleesünk	220
Úgy talán!	314
Úristen!!	200
Ütöm az adut	77
Vadállat	248
Vadászok	251
Valahogy mindig lesz!	286
Valószínű a kútban!	33
Van még hely	44
Vasutasok I.–V.	289, 290, 291, 292, 293
Várom a vihart	218
Visszamondták, mint a pördeföldiek a búcsút	242
Volt, aki tovább tanult	190
Zsombékpörkölő Kerkabarabás	171

Előszó.....	5
Anekdóták 1–360	8
 Kása József történetei, meséi	147
Krisztus és az arató lányok	147
Az üldözött lány	147
Papot kérő Nyirád	154
Csákó tehenet tanító Nagykanizsa	155
Savanyú Józsi betyárról	157
Kása József nótái	159
Kása Józsefről	174
Történetek Kása Józsefről	175
 Szómagyarázat	177
Adatközlők	179
Az anekdoták cím szerinti mutatója	183
A kisszigeti bürünyojtás (a kötet elején és az utolsó oldalon)	

A kiadó vallomása és ajánlása

Rendkívüli öröm volt számomra segíteni gyermekkorom anekdotavilágának sajtó alá rendezését. A kötet kiadásával is szeretnék tisztelni a számomra meghatározó Dömefölde és lakói előtt.

Édesanyámnak és édesapámnak ajánlom e munkát.

Az első és második kiadás támogatói

ÁFÉSZ, Páka

Cserta Fűrész Fafeldolgozó Kft., Csömödér

DALMA Rt., Gutorfölde

Dcgré Alajos Honismereti Alapítvány, Zalaegerszeg

Farkas László, Páka

GENIMEX Bt., Dobri

Göcseji Múzeum, Zalaegerszeg

Gutorfölde Község Önkormányzata

Hernyék Község Önkormányzata

Közép-Zalai Kistérségi Társulás, Gutorfölde

Lenti Város Önkormányzata

Magyar Olajipari Múzeum, Zalaegerszeg

Megyei Közgyűlés, Zalaegerszeg

Megyei Közgyűlés Elnöke

Nagykanizsai Megyei Jogú Város Önkormányzata

Páka Község Önkormányzata

Sólyom László Művelődési Központ, Lenti

Vajmi Ferenc, Ortaháza

Varga Tihamér, Lenti

Zalaerdő Rt., Nagykanizsa

ZALAIMPEX Kft., Zalaegerszeg

ZALATOUR Idegenforgalmi és Kereskedelmi Kft., Zalaegerszeg

Jót és olcsót helyben akar?

Vásároljon a Pákai ÁFÉSZ boltjaiban!

A Czupi Kiadó könyvei:

(Megrendelhetők az alábbi címen:

Czupi Gyula 8801 Nagykanizsa, Felszabadulás u. 19. Pf.: 484)

Szabolcs András

Keszthely óvodáinak története 1870–1995-ig

Olyan ember munkája ez a könyv, aki féltve őrzi a múlt emlékeit, aki érti, tudja – s velünk is meg akarja értetni –, az emlékeket az értékeket meg kell őrízni.

Nem feledkezhetünk el azokról, akik egykor keserves küzdelmek árán hivatástudattal, lelkesedéssel megteremtették, világra segítették ezt az intézményrendszert, amelynek ma már nemcsak múltja, jövője is van.

A szerző alapos, sokoldalú levéltári, múzeumi és egyéb adatgyűjtést végzett, melynek nyomán feltárult Keszthely óvodáinak története.

A dokumentumok alapján korrekt tájékoztatást kapunk az elmúlt 125 év társadalmi, politikai életéről, s benne az óvoda, mint nevelési intézmény helyzetéről, az óvodai nevelés szerepéről, az óvoda–iskola kapcsolatáról.

Az óvodák történetét a város fejlődésének történetével összefüggésben vizsgálja, ezért a könyv jelentősége sokkal nagyobb, mint egy egyszerű dokumentumgyűjtemény. Olyan várostörténeti, neveléstörténeti dokumentum, amely élményszerű leírásmódja miatt is számot tarthat a olvasók érdeklődésére.

A sorokat olvasva megismerhetjük a városát szerető, annak jövőjéért aggódó, felelősséget érző és tenni akaró szerző személyiségét is.

(Részlet Móroczné Komáromi Gyöngyi ajánlásából)

A 90 oldalas A/4-es méretű fényképekkel illusztrált kötet ára 700 Ft.

*

A nevetés egészség

Dél-göcseji anekdoták, történetek

Gyűjtötte Molnár László

Első és második, bővített kiadás

Szabolcs András

Az ifjúság Helikoni ünnepségei Keszthelyen

A Czupi Kiadó Zala megye könyvekben megidézett (szellemi) értékeinek megjelentetését tartja egyik legfontosabb feladatának. Az itteni értékekről, az itteniek tollából, de nem mindig csak az itteniekhez szólnak ezek a könyvek.

Nagy örömmel fogtunk a Keszthely messzire ható, generációkat magával ragadó Helikoni Ünnepségei megörökítésére vállalkozó munka kiadásához.

Szerzőnk, Szabolcs András bár gyaníthatóan mindvégig, 1958-tól az események közelében maradt, mégsem saját emlékeire hagyatkozik csupán, hanem levéltári kutatásokra alapozva és a korabeli sajtóhíradások feldolgozásával eleveníti meg az eseményeket. A kötet minél érdekesebb és maradandóbb illusztrálása érdekében a szerző által felkutatott illusztrációk mellett a Goldmark Károly Művelődési Központ fotóit és más dokumentumait is felhasználtuk.

(A 140 oldalas kötet ára 450 Ft.)

KANIZSAI ALMANACH 1995-RŐL

A 750 éves jubileumát üülő város ünneplésének megörökítése az Almanach igazi újdonsága.

Több városi intézmény mellett a város lokálpatrióta cégei – elsősorban támogatóként – részesei voltak az ünneplésnek. Külön sorozat szól a Ryno Kulturális Menedzseriroda rendezvényeiről. A 17. Honvéd Gyalogezred rövid történetét olvashatjuk zászlájának visszatérése alkalmából.

Rózsás János monumentális kéziratos munkája, a GULAG LEXIKON előtt tisztelgünk a munka bevezetőjének megjelentetésével.

Két terjedelmesebb helytörténeti dolgozat is olvasható a könyvben, Nagy Csaba „Nagykanizsa mozitörténete” mellett Mészáros József „Nagy generáció” című munkája.

Utóbbiban a résztvevő hitelességével és a kutató pontos és igényes „adatolásával” emlékezik meg az elmúlt 35 év kanizsai zenekarairól a szerző. Nem egyszerűen pontos felidézője az eseményeknek, hanem érzékletes közvetítője a korabeli hangulatnak, az érzéseknek is.

Az ország könyvtárainak túlnyomó többsége számára könyveket ajánló *Új könyvek* állománygyarapítási tanácsadó ismertetése végén

ezt írja a kötetről: „a helytörténeti-helyismereti munka nagyszerű darabja Zala megyében”.

A másfél száznál is több kép és egyéb illusztráció különösen kelle-
mes olvasmánnyá teszi a kötetet. (A 260 oldalas kötet ára 490 Ft.)

KANIZSAI ALMANACH 1996-RÓL

A kötet évfordulós írásainak témája: hogyan ünnepeltük a hon-
foglalás 1100. évfordulóját városunkban (iskoláinkban is), millecen-
tenáriumi „megy a gőzös...”, 1956 Nagykanizsán, tizenkettő és még egy
várostörténeti évforduló, állandó kiállítás a tűzoltóságon, a város szim-
fonikus zenekara és az Állami Zeneiskola évfordulója, 50 éves a Vasu-
tas Kodály Zoltán Művelődési Ház, 15 éves a házasságkötő terem,
10 évesek az Igricek.

A városszépítők várkapuval, a Ryno Kulturális Menedzseriroda színes
programokkal és kezdeményezésekkel gazdagította Nagykanizsát.

Miklósfa hagyományaira, a városból immáron hiányzó katonákra,
a kanizsai diák Somlyó Zoltánra, a vidékünkéről is a Gulagra hurcoltakra
emlékezünk. Egy nagyszerű tévés siker, egy önzetlenül segítő ember
életé, egy védetté nyilvánított iskolaudvar, három történeti vetélkedő
folytatja a sort. Mindez – és még más is – a sok képpel (rajtuk kb. 2000
felismerhető arccal) és színes oldalakkal illusztrált kötetben.

Az ország könyvtárainak túlnyomó többsége számára könyveket
ajánló *Új könyvek* állománygyarapítási tanácsadó ismertetése végén
ezt írja a kötetről: „A második évfolyamába lépett almanach (sajnos a
korábban Horváth Krisztina által szerkesztett két kötetről nem tud az
ajánló) – fontos helytörténeti kiadvány. Zala megyében a helyismereti
részlegek törzsanyagába tartozik.” (A 260 oldalas könyv ára 590 Ft.)

Rózsás János: *Duszja nővér*

(Egy ápolónő életmentő embersége a Gulagon)

A magyar Szolzszenyicin, Rózsás János *Keserű ifjúság* című kötete
elsőként adta hírül az országnak, hogyan élt és halt százezer magyar a
Gulagon.

Ez a kötete szépirodalmi élményt is nyújtó dokumentumpróza. Ha
valaha a Gulag rabjainak történetét meg akarja írni valaki, akkor csak
a hamis vádakot olvashatja, a valóságos történet nem rakható össze a
hivatalosan fennmaradt iratokból, csak az emlékezők írásaiból.

A szerző – rendkívüli emlékezőképessége révén – hitelesen, a napi frissesség élményével írja le az egykori eseményeket.

A Duszja nővér külön értéke, hogy az emberi megértésről szól, arról, hogy a legsanyarúbb és legembertelenebb viszonyok között is megterem a segítség. (A/5-ös méret, 260 oldal.)

Gyurik Irén: Megdorgált tudat

(versek)

A mindennapi lét gyötrő kínjait megélő, rendkívüli indulatokat magában hordozó Gyurik Irén versei nem kötnek alkut:

Meg tudnám ölni az életet

csonkító erőszakot, (...)

az életet cséplő elmeháborodott

végtelent, a tökéletlenséget...

(Indulat)

A természet nem önmagában témája ennek a költészetnek. A vers tájai igen érzékletesek és átitatottak azzal a látásmóddal, mely Gyurik Irén sajátja.

A természet nem a vágyott idill világa, hanem a század- és ezredvég emberének kínját vele együtt átélő környezeté:

a fa nyugtatókat tömött odvába

(Látomás II.)

Azok a rendkívüli képek, melyek ezt a versbeszédet jellemzik, először meghökkentik az olvasót, majd magukkal ragadják:

Egy testburok nélküli szív infarktust kapott.

A kés emberformává vagdalta önmagát.

(Látomás I.)

Íme, „gúnyát ölt a vers és ajtómon kilép” (**Hajnali mámor**), – kilép, akár a versíró, első kötetével – a nyilvánosság elé.

(A 80 oldalas kötet ára 350 Ft.)

Lenhardtné Bertalan Emma:

Évtizedek sodrásában

**(Egy bakonyaljai parasztcsalád és egy evangélikus iskola
a 20. században)**

Önéletrajzi ihletésű regény

A könyvben megelevenedik a *Bakonyalja* kis falujának élete a 30-as években. Feltárulkozik a *Kőszegi Gyurácz Ferenc Evangélikus Leánygimnázium* a háború előtt és a háború után. Majd a politikai változásokat tükröző budapesti egyetemi évek története. *A magyar falu közösségének ereje és nagysága egyik legszebb példája olvasható a kötetben*, amikor a front alatt lányaik és asszonyaik becsületét védik az oroszoktól. (Ez a részlet olvasható a *Pannon Tükör* című kulturális folyóirat 1997. áprilisi számában.)

Az ötvenes évek ezt a rendkívüli belső erővel rendelkező falut is megtörik tartásában. Az imádott és tisztelt, okos, művelt, sikeresen gazdálkodó apa – törvényes felesége és a falu által tudottan – másik asszonnyal is él. Ez különlegesen érdekes háttérrel ad a könyv történéseinek, miközben hitről, halálról olvashatunk egy 20. századi parasztcsalád életét és iskoláztatott lányának sorsát is megismerve.

Rendkívüli olvasmányosság és történeti hitelesség jellemzi a munkát. Az emlékekből építkező regény hazává teszi a szerző életének tájait.

Az emlékiratírás nagyszerű darabjai kerülnek kezünkbe, sokszor a megjelenés reménye nélkül.

A *Czupi Kiadó*, megismerve ezeket a rendkívüli értékeket, szeretné könyvkiadásunk ezen adósságát – e becses munka kiadásával is – a maga módján törleszteni.

(A 320 oldalas kötet ára 590 Ft.)

(folytatás a kötet elejéről)

Pók Gyulának szerszámaait feltették egy kocsira
Kivitték a Cserta patakjának partjára.
Pók Gyula a bürü alá tüzet raka
S nagy kalapáccse kovácsola
Észrevették, hogy a bürü nem nyuli,
Ezért a Gyulának vezett el a becsületi.
Másodszor is gyűlésezett a tanács,
Volt is utánna nagy sürgés forgás.
Most ökröt, lovat kell a bürüre ráfogni
Majd a hidat ők fogják megnyújtani.
A bürünek az egyik végén a táltosok,
Másikon négy szilaj ökör mozogott.
Füles Ábel a bíró nagyot káromkodott,
„Csáli Hi,” s ostorával szépen pattogott
Nyúlott már a bürü egyre nőtt
De mivel erősebbek az ökrök,
Azért a lovakat rántották a Cserta vízbe,
Lett aztán nagy nevetés óbégatás izibe.
Ha kisszigeten szóba hozod a bürüt
Szűröd a faluból hamarosan kirepül,
S a bunkó cséphadaró kapanyél
Még a lányok kezében sem henyél.

(A verset dr. Makoviczky Gyula: Göcseji és hetési falucsúfolók című munkájából vettük, mely a Nagykanizsai honismereti füzetek 4. számában jelent meg 1992-ben. Betűhíven közöljük, még a legnyilvánvalóbb helyesírási hibákat sem javítottuk.)

